

7 Kalaallit Nunaata kujataani inunnik angallassineq

Kalaallit Nunaata kujataani inunnik angallassineq pillugu kapitali manna 2010-mi septembarip naanerani Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap Nassuiaataani tamanut ammasumik saqqummersinneqarpoq, uani: *Kalaallit Nunaata kujataani assartuussinermut attaveqaatit*, 2010-mi juulimi.

Kalaallit Nunaata kujataani inunnik angallassineq pillugu nassuiaatip imarisai kapitalimi matumani issuarneqarput, taamaattoorli ilassutaasumik misissuinerit aammalu siornatigut misissuisarsimanernut iluarsiissutit ataasiakkaat suliarineqarlutik. Tamatuma saniatigut nassuiaammi kiffartuussinernut sullissinernullu allanut immikkoortoq kapitali 14-imut nuunneqarpoq.

Siusinnerusukkut tamanut ammasumik saqqummiunneqartumut naleqqiullugu allannguutit uku suliarineqarput:

- Kalaallit Nunaata kujataata iluani ilaasunik angallassinernup immikkoortoq 7.4-mi misissuiffigineqarnerani, nassuiaammi 2010-mi oqaatigineqartutut, piffissap sikorsuaqannginnerata/immap sikoqannginnerata avataani qulimiguulimmik assartuussisarnermut taarsiullugu angallatit minnerit atorineqarnissaat tunngavigineqarpoq.
- Mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarnerani sunniutissat misissuiffigineqarnerini malussajassutsimik misissuineri takornariaqarnermut sunniutissat iluarsineqarput. Isumaliutissiissummi matumani misissuineri allani aallaaviit atorineqartut assingi atorineqarput, maannakkut sunniutissat annertussusissaat timmisartuussinermi akit allannguutissaattut naatsorsorneqartunut toqqaannartumik atatinneqalermata. Ilanngussaq 1.1-imi aamma 8.1-imi naatsorsueriaatsit atorineqartut ersarinnerusumik nassuiarneqarput.
- Malussajassutsimut misissuineq sulia alla ataaseq ilanngunneqarpoq. Taakkunani Narsarsuarmi mittarfiup matuneqarnerani sipaarutissat affaannanngornerisa sunniutissaat saqqummiunneqarput.

Kiisalu isumaliutissiissutit sinnerata annertussusianut eqqarsaatigisassat ilaatigut pissutaallutik, iluarsiinerit minnerusut arlallit aaqquissuussinermullu atatillugu iluarsiissutit ilanngunneqarput.

Allannguinerit inerniliinerit pingaarnerit inassuteqaatillu iluarsineqarnerinik kinguneqassanngillat.

Kalaallit Nunaata kujataani pissutsit peqqutaallutik inunnik angallassineq ataatsimoortillugu misissorneqartariaqarpoq, tassalu angallassinernup silaannakkut, imaatigut imaluunniit nunakkut pinera apeqqutaatinngu. Kalaallit Nunaata kujataani mittarfiup qitiusup inissisimaffissaa, Narsarsuup aamma Qaqortup akornanni toqarneqartussaq assersuutigalugu nunakkut kiisalu imaatigut assartuussinissamut periarfissat ilanngutinngikkaanni aalajangiiffigineqarsinnaanngilaq.

Assartuussineq pillugu isumalioqatigiissitap Kalaallit Nunaata kujataani inunnik angallassinermik misissuineri kapitali matumani eqiterutsillugu saqqummiunneqarpoq, tassanili sineriak sinerlugu imaatigut ilaasunik angallassineq, AUL-imit isumagineqartoq kapitali 15-imi misissueqqissaarfigineqarpoq, taamatullu immikkut ittumik sullissinerit, SAR-imut aammalu peqqinnissaqarfimmut il.il. atatillugu Sikunik Alapernaarsuiffimmit isumagineqartut kapitali 14-imi misissuiffigineqarlutik. Misissuinerilli taakku nassatarisassaat kapitalimut matumunnga ilanngunneqarput.

Immikkoortoq 7.1-imi maannakkut Kalaallit Nunaata kujataani silaannakkut nunakkullu angallassinermut attaveqaatit atorineqartut takussutissiorneqarput. Umiarsualivinnut atatillugu angallassinermut attaveqaatit immikkoortoq 2.3-mi nassuiaatigineqarput. Tassunga nangissutitut mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut, Kalaallit Nunaata kujataani illoqarfiit annersaannut nuunneqarnerani inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissat immikkoortoq 7.2-mi

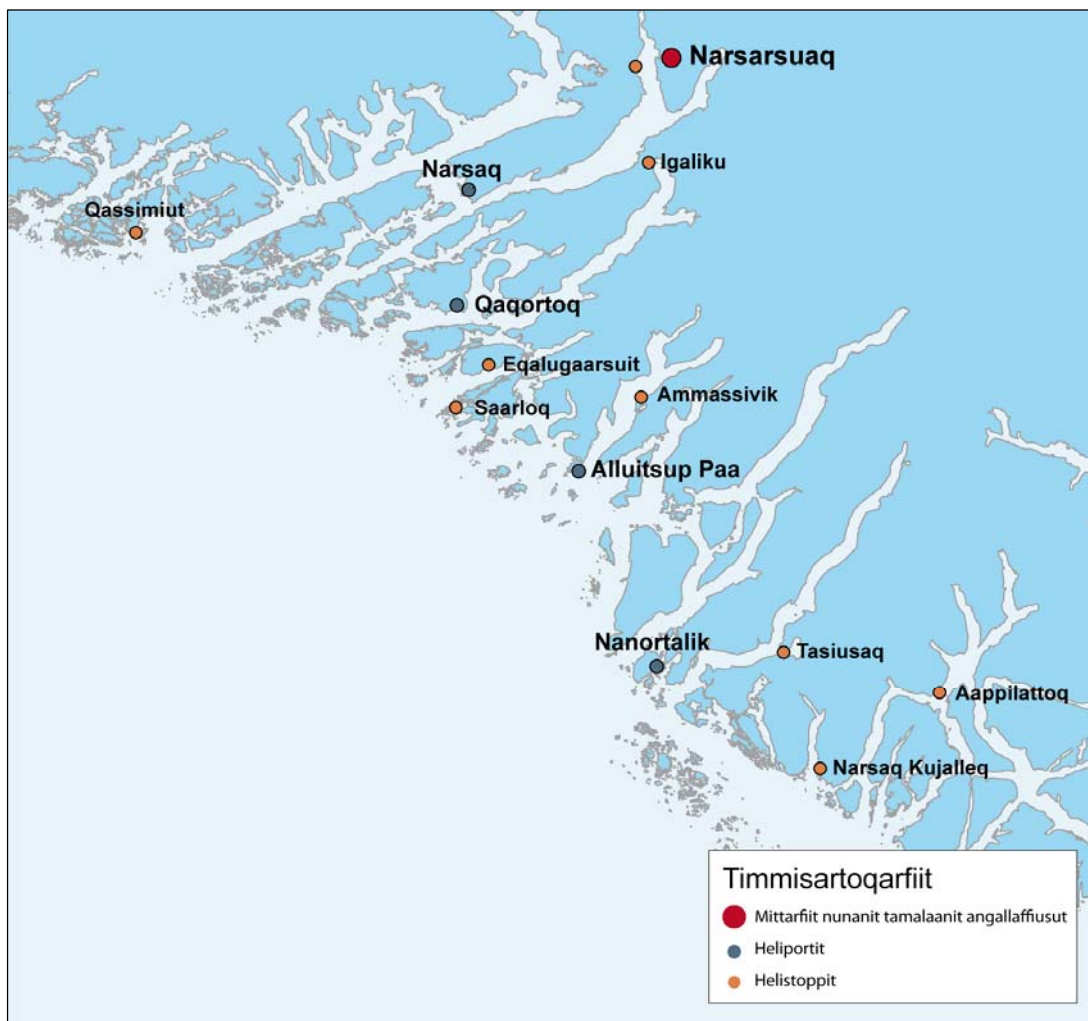

misissuqqissaarneqarput. Immikkoortoq 7.3-mi aqqusinniassat, mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarnissaata taarsiullugu sananeqarlutik Narsarsuarmi mittarfimmiit Qaqortumut Narsamullu atassusiisussat misissuqqissaarfigineqarput. Kalaallit Nunaata kujataata iluani ilaasunik angallassineq immikkoortoq 7.4-mi misissuqqissaarfigineqarpoq. Immikkoortoq 7.5-imi Qaqortup aamma Narsap akornanni aqqusinniornissaq/angallasiinissaq immikkut misissuqqissaarfigineqarpoq. Kalaallit Nunaata kujataani, soorlu Nanortalimmi mittarfinnik nalinginnaasunik sananissamut periarfissat immikkoortoq 7.6-imi sammineqarput. Immikkoortoq 7.7 Kalaallit Nunaata kujataani inunnik angallassinermut tunngatillugu Assartuussineq pillugu isumalioqatigiissitap inassuteqaataasa takussutissiornerinik imaqarpoq.

7.1 Silaannakkut angallanneq aamma aqqusinikkut angallanneq

Narsarsuarmi mittarfik nunat tamat akornanni mittarfiuvoq, aammalu nunap immikkoortuani mittarfinni kisiartaalluni. Nunap immikkoortuani angallanneq pingaartumik imaatigut angallatit ilaasartaatit qulimiguulillu atorlugu ingerlanneqarpoq. Taamaattumik Narsarsuaq aamma Kalaallit Nunaata kujataani silaannakkut angallannermi eqiteruffiuvoq. Mittarfik aallaqqaammut sakkutooqarnermi atugassatut sananeqarsimavoq.

Nunat tamat akornanni angallannermi Narsarsuarmut angalasarneq ukiuni kingulliunnerusuni ukioq kaajallallugu sapaatit akunneranut ataasiarluni Københavnimut aamma aasaanerani Islandimut pisartussatut killiligaavoq. 2010-miit aasaanerani Københavnimut aamma aasaanerani Islandimut (Air Iceland-imik) angallassinert kisimik ingerlanneqalerput. Ilusiliaq 7.1.1-imi Kalaallit Nunaata kujataani mittarfiit, heliportit aamma helistoppit inissisimaffii takutinneqarput.

Ilusiliaq 7.1.1 Kalaallit Nunaata kujataani mittarfiit, heliportit aamma helistoppit

Takussutissiaq 7.1.1-imi 2008-mi nunap immikkoortuani mittarfinni, heliportini aamma helistoppini timmisartunut imaluunniit qulimiguulinnut ikisut amerlassusaat takussutissiorneqarput. Aamma 2008-mi timmisartut mittarfinnit heliportinillu aallartut, kiisalu sapaatip akunneranut timmisartut/qulimiguullit angallavinni angalatinneqartut aallartut katinneri takussutissiami takutinneqarput.

Takussutissiaq 7.1.1 Mittarfinni, heliportini aamma helistoppini ikisut amerlassusaat, kiisalu 2008-mi sapaatip akunnikkaartumik qulimiguullit/timmisartut aallartut amerlassusaat, Nunap kujataani immikkoortua, 2008

Timmisartoqarfiup aqqa	Timmisartoqarfiup suussusaa	2008-mi aallartut katillugu amerlassusaat	2008-mi ilaasut ikisut katillugu amerlassusaat	Sapaatip akunneranut angallavinni qulimiguullit/timmisartut aallarneri ^a
Nanortalik	Heliport	632	4.627	Qulimiguullit: 1-2
Alluitsup Paa	Helistop	213	962	
Ammassivik	Helistop	85	238	
Aappilattoq	Helistop	87	387	
Narsaq Kujalleq	Helistop	104	421	
Tasiusaq	Helistop	60	256	
Qaqortoq	Heliport	2.334	15.085	Qulimiguullit: >10
Qassimiut	Helistop	40	64	
Egalugaarsuit	Helistop	42	106	
Saarloq	Helistop	22	67	
Igaliko	Helistop	15	31	
Qassarsuk	Helistop	15	34	
Narsaq	Heliport	689	7.214	Qulimiguullit: 3-5
Narsarsuaq	Mittarfik	3.275	33.491	

a. Aallartunik nalunaarsuiffigineqanngitsuni nalinginnaasumik sapaatip akunneranut minnerpaamik ataatsimik aallartoqartarpoq.

Najoqqutarisaq: Mittarfeqarfiit 2008-mut ukiumoortumik nalunaarusiaa.

2008-mi nunap avataanit ilaasunit katillugit 33.500 missaanniittunit 10.700-t missaanniittut Narsarsuarmut ilaasimapput. Tassunga assersuutitut oqaatigineqassaaq, ukiumi tassani nunap avataaniit Kangerlussuarmut ilaasimasut 57.000-t missaanniissimammata.

2010-mi qulimiguullit uku Kalaallit Nunaata kujataanit aallaaveqartinneqarput:

- 1 x Sikorsky S61N (issiaviit 19/25-it¹⁰⁰) (2012-imi atorunnaarnissaa naatsorsuutigineqartoq)
- 1 x Bell 212 (issiaviit 9-t)
- 1 x Eurocopter AS 350

Kalaallit Nunaata kujataani qulimiguullit atorlugit timmisartuussinerit tamarmik ilaasunik angallassinerni kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissut, aningaasanut inatsimmi 22,5 mio. koruuninik¹⁰¹ aningaasaliiffigineqartoq aqputigalugu ingerlanneqarpoq, tak. immikkoortoq 2.5. Qulimiguulik S61 pingaartumik illoqarfiit aamma Narsarsuup akornanni ilaasunik angallassinermut atorneqarpoq, aammalu SAR-imut upalungaarsimanermi ilaatinneqarluni.¹⁰² Qulimiguulik Bell 212

¹⁰⁰ Angallavinni ilaasut 19-it, tassani ilaasut tamarmik immikkut 20 kg tikillugu nassataqarsinnaapput. Attartortitsilluni timmisartuussisoqassappat ilaasut 25-it, soorlu Sermersuarmut takornarianik.

¹⁰¹ Najoqqutarisaq: "2010-mut aningaasanut inatsit", Namminersorlutik Oqartussat.

¹⁰² Qulimiguullip Search And Rescue-mut (SAR-imut) upalungaarsimatinneqarnera kapitali 14-imi annertunerusumik nassuiarneqarpoq.

nunaqarfinnik sullissinernut atorneqarpoq, taassuma saniatigut qulimiguulik AS 350 Narsarsuarmi Sikunik Alapernaarsuiffimmit aalajangersimasumik attartorneqarpoq.¹⁰³

Angallannermi unammilligassat immikkut ittut

Kalaallit Nunaata kujataani silaannakkut angallassinermi unammilligassanit immikkut ittunit taaneqarsinnaasut ilaat tassaavoq, sumiiffinni innuttaasut eqiteruffiini qanittumut mittarfinnik inissiinissaq. Taanna nunap immikkoortuani mittarfusinnaavoq, imaluunniit Imapik qulaallugu timmisartunut mittarfusinnaalluni. Tamatumunnga atatillugu Narsarsuup siunissaa eqqarsaatigineqartariaqarpoq.

Qulimiguullit illoqarfiit akornanni inunnik assartuutitut atorneqartut, annertuumik aningaasartuuteqarfusartut taarserneqarnissaat siunertaralugu, Nanortalimmi heliportimut taartissatut mittarfimmik nalinginnaasumik, timmisartut mikisut, 19-inik ilaasoqarsinnaasut miffigisinnaasaanik sanasoqarsinnaanera eqqarsaatigineqarsinnaavoq.

Aammattaaq sikorsuaqannginnerup nalaani qulimiguullip angisuup aamma qulimiguullip nunaqarfiliartaatip imaatigut angallatinik minnerusunik, ilaasunik angallassinissamut naleqquttunik taarserneqarnissaat eqqarsaatigineqartariaqarpoq, soorlumi Qeqertarsuup Tunuani aasakkut taamaattoqareersoq. Tamannali SAR-imut upalungaarsimanermut, qulimiguulinnut pineqartunut attuumassuteqartumut atasutut isigineqassaaq.

Kalaallit Nunaata kujataani sumiiffinni ataasiakkaani aqqusernit ataqatigiit ujaraaqqanik qallersugaapput. Ilaatigut nunaqarfiup Igalikup eqqaani Vatnaverfi-mi taamaallutik¹⁰⁴. 1980-ikkuni tassani aqqusinermik ujaraaqqanik qallikkamik 23 km-imik sanasoqarpoq, taannalu atorlugu illut savaateqarfiillu 20-t missaanniittut atassuserneqarput. Savaatillit namminneerlutik aqqusinniortuupput, ukiumoortumillu taakkuninnga aserfallatsaaliuineq isumagisaralugu. Piffissap ingerlanerani kommuni aqqusinernik pioreersunik aserfallatsaaliuinerlutik tapiissuteqarsimavoq, kisiannili aqqusinernik nutaanik sanaartornissamut aningaasaliisarani.

Aallaqqaammut aqqusernit traktorit illernisut sananeqarput, ilaatigut aqqusinniornermut atortussat amerlanngimmata, ilaatigullu traktorit kisimik atorneqarsinnaasimallutik. Kisianni maannakkut ukiorpaaluit ingerlareersimapput biilerpaaluillu pigineqalersimallutik, sulili biilit portusuut assakaasumikkut sisamaasunit nutsuisullit kisimik atorneqarput, aqqusernit ujaraaqqanik qallikkat ilusaat biilinut nalinginnaasunut naleqqutinngimmata.

Ukiuni kingullerni kommuni Qaqortup eqqaani illoqarfiup tunuata tungaani qaqqaq ituillugu aqqusinermik suliffiusumik sanalluni aallartissimavoq. Aqqusineq suliffiusoq qaqqap illuata tungaani imaq tikillugu sananeqarsimavoq, tassanilu siunnerfigineqarpoq piffissap ingerlanerani aqqusineq taanna tallillugu avannamut Narsap tungaanut sananeqassasoq.

¹⁰³ Qulimiguullip Narsarsuarmi Sikunik Alapernaarsuiffimmik sullissinera kapitali 14-imi annertunerusumik nassuiarneqarpoq.

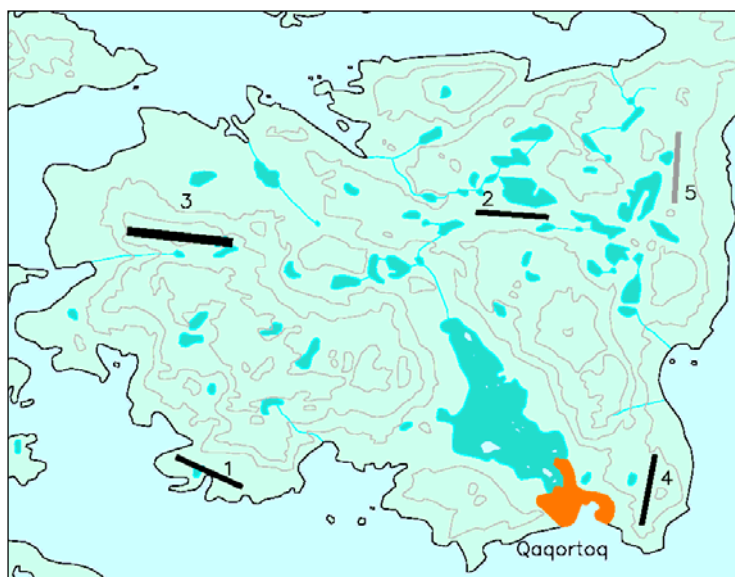
¹⁰⁴ Dansk Vejtidskrift 2009. "Kalaallit Nunaata kujataani aqqusinniorneq ineriartortitsinerlu". 2009-mi aggustimi.

7.2 Narsarsuarmi mittarfiup Qaqortumut nuunneqarnissaa

Mittarfiup Narsarsuarmi inissisimanera ingerlasussanik piareersaaneq aqutsinerlu eqqarsaatigalugit pitsaasuunngilaq, tassami angalasuni Narsarsuarmiit aallaaveqartunik tassungaluunniit tikittartunik soqanngilaq ikittuararsuullutilluunniit. Ingerlasussanik piareersaaneq aqutsinerlu pitsaanerulissappat Qaqortumi mittarfiliortoqarsinnaavoq. Tassani qinigassat marluk misissuiffigineqarput: mittarfik 1199 m-inik takissusilik aamma mittarfik 1799 m-inik takissusilik.

Mittarfiit takissusaat taakkunanilu pisinnaasassat

Mittarfimmut 1199 m-imut sanilliullugu timmisartut anginerusut assigiinngitsullu amerlanerusut mittarfimmut 1799 m-imut missinnaapput. Mittarfimmut 1799 m-imut timmisartut sukkasuuliat, 200-t tikillugit ilaasoqarsinnaasut missinnaapput. Tassunga assersuutitut mittarfimmut 1199-imut timmisartut sukkasuuliat, 100-t tikillugit ilaasoqarsinnaasut missinnaapput. Timmisartut sarpillit tamarmik mittarfimmut 1799 m-imut missinnaapput. Mittarfimmi 1199 m-imi timmisartut sarpillit annerusut aallarnerminni oqimaassusaat tingeriarfissaasalu takissusiat (orsernissap killeqarnera pissutigalugu) killeqartussaapput. Timmisartut qulimiguullillu aalajangersimasut, Qaqortumi mittarfimmut missinnaasussat Narsarsuarmi eqqaanilu timmisartut atorneqareersut assigissagaat naatsorsuutigineqarpoq, taakkulu ilaatigut tassaapput Dash-7, Dash-8, Boeing 757 aamma Avro-RJ-100.

Ilusiliaq 7.2.1 Qaqortup eqqaani mittarfissamut pilersaarutit

Ilusiliaq 7.2.1-imi takuneqarsinnaasutut siusinnerusukkut Qaqortup eqqaani mittarfimmut inissiiffissatut periarfissat assigiinngitsut tallimat misissuiffigineqarsimapput. Taamaallaalli inissiiffissaq 3-mi (Nordfjeldip avannaani) mittarfimmik 1799 m-inik takissusilimmik sanasoqarsinnaasut misissuiffissamut paasineqarpoq, aammalu inissiiffissami tassani mittarfik 2100 m-it tikillugit takissuseqarsinnaavoq. Inissiiffissani allani mittarfimmi 1199 m-inik sanasoqarsinnaavoq, inissiiffissamili 1-imi mittarfik 1500 m-inngorsinnaalluni, tamannalu aamma inissiiffissaq 2-mi ajornassanngilaq, tamannali pissappat mittarfimmi oqartussaasut immikkut ittumik isumaqatiginninniuteqarfigineqartariaqarput.

Inissiiffissani tamani 1199 m-inik mittarfiliornissamut piviusuusaartitsisoqarpoq, tassungali inissiiffissaq 4 ilaatinneqanngilaq, sumiiffimmi tassani illoqarfimmik ineriartortitsineq

aallartinneqarsimammat taanna periarfissaajunnaarmat. Mittarfiit 1199 m-inik aamma 1799 m-inik takissusillit kisimik naatsorsuiffigineqarput.

Piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusiat

Silamik pissuteqartumik piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusaannut (timmisartut kategori C-t mittarnerisa tingisarnerisalu akulikissusaannut) tunngatillugu, Qaqortup eqqaani mittarfinnik inissiiffissani tamani (akulikissutsimik missiliuineri 81 % - 84 %-inik¹⁰⁵ annertussusiligaasuni) Narsarsuarmi mittarfimmut pioreersumut (akulikissutsimik missiliuineri 82 %-inik aamma 86 %-inik¹⁰⁶ annertussusiligaasumut) sanilliullugu annertoqatigiittutut isikkoqarpoq. Piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusaanni taama annikitsigisumik assigiinngissuteqarnerat pissutigalugu, tamanna inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut annertuumik sunnuteqarsinnaanngitsutut naliliiffigineqarpoq, taamaattumillu misissuinerugallartuni piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusaanni assigiinngissutaasut tunngavigalugit iluarsisoqanngilaq.¹⁰⁷ Taamaattorli oqaatigineqassaaq, maannamut misissueqqaarnerusimasut tunngavigalugit inissiiffissaq 3-mi silamik pissuteqartumik tikinngitsoortartut ikinnerpaajussammata. Naliliinernili inaarutaasuni piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusissaannik misissuinerit annertunerusut, ilaatigut malitassiassat allattorsimaffianni siunnerfigineqartut tunngavigineqartariaqarput.

Inissiiffissaq 3-mut inissiineri iluaqutissat akornutissallu

Ilusiliaq 7.2.1-imi takuneqarsinnaasut inissiiffissaq 3-mi illoqarfiup mittarfiullu akornanni aqqusineq takingaatsiartoq, 10 km-it missaannik takissuseqartoq sananeqartussaavoq, taamaattumillu mittarfinnut allanut naleqqiullugu aqqusinniormi sanaartornermut aningaasartuutit aamma qaffasinnerusussaallutik. Tamatuma saniatigut inissiiffissaq 3-mi qaartiterineri aningaasartuutissat amerlanerussapput, taamaattumillu mittarfiup 1199 m-ip inissiiffissaq 3-mi sananeqarnissaa, assersuutigalugu inissiiffissaq 2-mi sananeqarneraniit 60%-imik akisunerussaaq. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap – oqaatigineqartutulli mittarfik 1199 m-imik takissusilerneqassappat – inissiiffissaq 3-mik tunngaveqarneranut pissutaavoq, siunissami aaqqiisarnerit eqaassusaasa pigiinnarneqarnissaat kissaatigineqarmat, tassami timmisartuni teknologiimik ineriartortitsinerup kingunerisaanik mittarfiit 1199 m-inik takissusillit, immaqalu mittarfiit 1500 m-it tikillugit takissusillit timmisartunit killeqartunik amerlassusilinnit tikiinneqartalersinnaapput, tak. ilanngussaq 5.1.

Kalaallit Nunaata kujataani mittarfik qitiusoq Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqassappat, tamanna timmisartuusseriesaatsimut allannguisussaavoq – ilaatigut Narsarsuup aamma Qaqortup akornanni qulimiguulimmik timmisartuussisarnerit atorunnaarsinneqassallutik. Taamaallilluni Kalaallit Nunaata kujataani tamarmiusumi angallassinissanut pilersaarutit tamarmik allanngortinneqassapput. Angallasserit sunniutissaannik misissueqqissaarneri angallassinissanut pilersaarutit iluarsineqarnerini sullissisut tamarmik tunngaviumik timmisartut qulimiguullillu assigiit atorsinnaassavaat. Taamaallilluni ilaatigut qulimiguullit Qaqortumi mittarfiup kiisalu illoqarfiit Narsap Nanortallillu akornanni angallasserit sullissiinnarnissaat naatsorsuutigineqarpoq.

¹⁰⁵ Mittarfeqarfiit 2000. *Allakkiaq sulineri atugassaq nr. 2.1, Qaqortoq*. 15.11.2000 imm. 3.2.2, 3.3.2 aamma 3.4.2, kiisalu Mittarfeqarfiit 2004 *Angallanneriut sanaartukkat, Sanaartugassanut nassuiaatit missingersuutillu, Qaqortup Narsallu akornanni mittarfik*. 27.05.2004 imm. 3.2.2 aamma 3.3.2.

¹⁰⁶ Mittarfeqarfiit 2000. *Allakkiaq sulineri atugassaq nr. 3.1, Narsarsuaq*. 15.11.2000. imm. 3.2.1.

¹⁰⁷ Tamanna aamma nunami mittarfiup qitiusup Kangerlussuarmiiginnarnissaanut imaluunniit taassuma taarserneqarnissaanut tunngatillugu isigineqassaaq.

Qinigassani marluusuni assigiinngissutaasoq annerpaaq tassaavoq, Qaqortumi 1199 m-imik mittarfiliortoqassappat Danmarkimut Imarpik qulaallugu toqqaannartumik timmisartuussinissaq periarfissaaruttussaammat. Tamatuma kingunerisaanik Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni ilaasut nassiussallu Kangerlussuaq imaluunniit Island aqqusaartalertussaavaat. Taamaattumik mittarfik 1199 m sananeqassappat, ukioq kaajallallugu Qaqortumiit Kangerlussuarmut toqqaannartumik timmisartuussisoqartalissaaq. Qaqortumi mittarfik 1799 m sananeqassappat, timmisartuussisarnissaq, qulimiguulimmik timmisartuussisarnernerup annertussusaa eqqaassanngikkaanni, ullumikkut Narsarsuarmut timmisartuussisarnemit allaanerungaassanngilaq.

Tunngaviusut allat

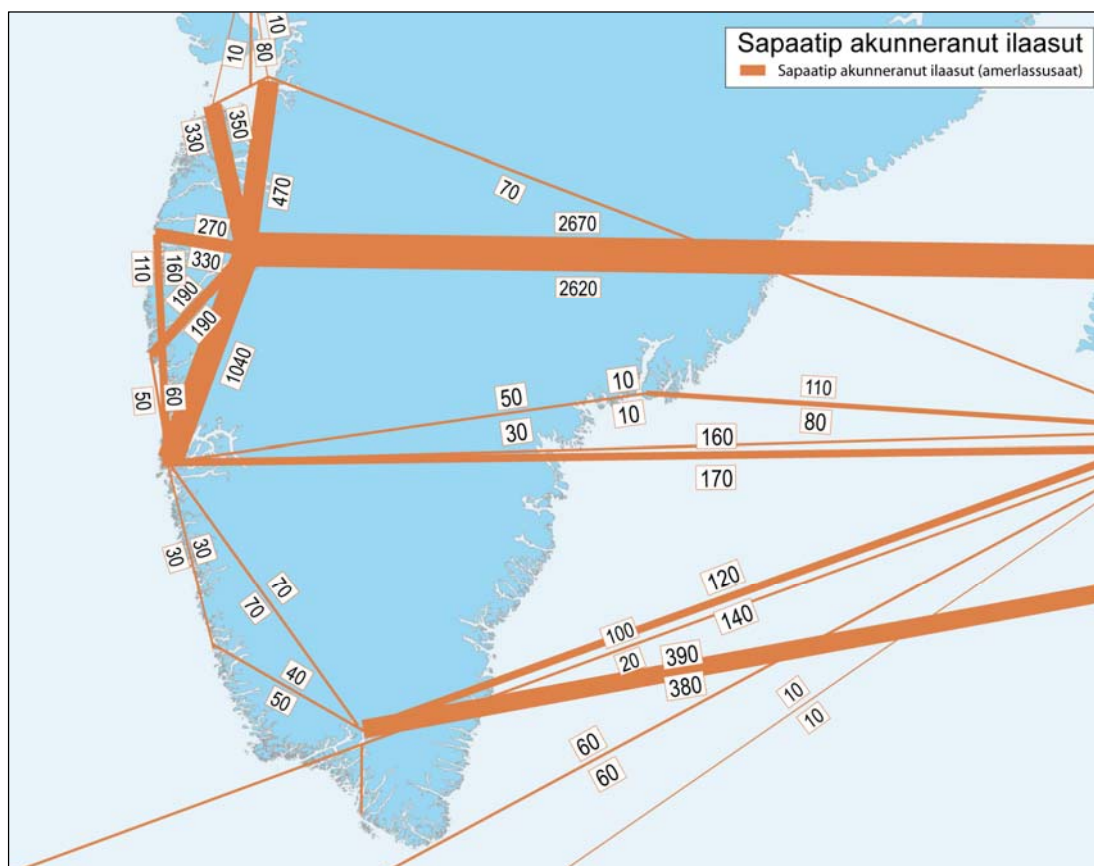
Narsarsuaq matuneqassappat, innuttaasut amerlanersaasa nunaqarfimmiit Qaqortumut nuutsinneqarnissaat naatsorsuinermit tunngavineqarpoq, tamatumunngami atatillugu Narsarsuarmi mittarfimmi sulisut Qaqortumi mittarfimmi atorfimmik assinganut neqeroorfigineqarnissaat eqqarsaatigissallugu naleqqummat. Taamatuttaaq Qaqortumi heliportip pioreersup matuneqarnissaa, aammalu timmisartuussinerit tamarmik, taakkununga nunaqarfinnut qulimiguulimmik timmisartuussinerit, SAR-imut suliasat aamma Kalaallit Nunaanni sikunik alapernaarsuineq ilanngullugit, sumiiffimmit nutaamit ingerlanneqarnissaat naatsorsuinermit tunngavineqarput.

Mittarfik Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqassappat, tamanna aningaasaqarnikkut sunniutaagallartunik arlalinnik misigisaqarfigineqassaaq, taakkulu ilanngussaq 7.1-im i annertunerusumik nassuiarneqarput.

Inuiaqatigiit aningaasaqarneranni ineriartortitsinissamut naatsorsuutigisat tamarmiusut, skema 1.5.1-im i eqikkarneqartut, aammalu mittarfiup nuunneqarneranut naatsorsuutigisat immikkut ittut – tassunga ilanngussaq 7.1-im i missingersuusiarineqartut ilanngullugit – aallaavigalugit, Kalaallit Nunaata kujataani mittarfiup qitiusup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarnerani angallannermut aningaasaqarnermullu kingunerisassat naatsorsorneqarput. Taaneqareersutut ilaatigut Qaqortumi mittarfik 1199 m-iusoq ilaatigullu 1799 m-iusoq misissuiffineqarput.

7.2.1 Ilaasut aqqusaartartut allannguutissaat

Mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarnerani 2030-mi aasakkut sapaatip akunneranut aqqusaartartussat naatsorsorneqarnerini ilaasut aqqusaartartut allannguutissaattut missiliorneqartut ilusiliaq 7.2.2-mi takutinneqarput. Titarnerit qorsuit atorlugit ineriartorfissanut takussutissiaq 1-im i Narsarsuaq Kalaallit Nunaata kujataani mittarfittut qitiusutut atuinnassappat tunngavineqartut takutinneqarput.

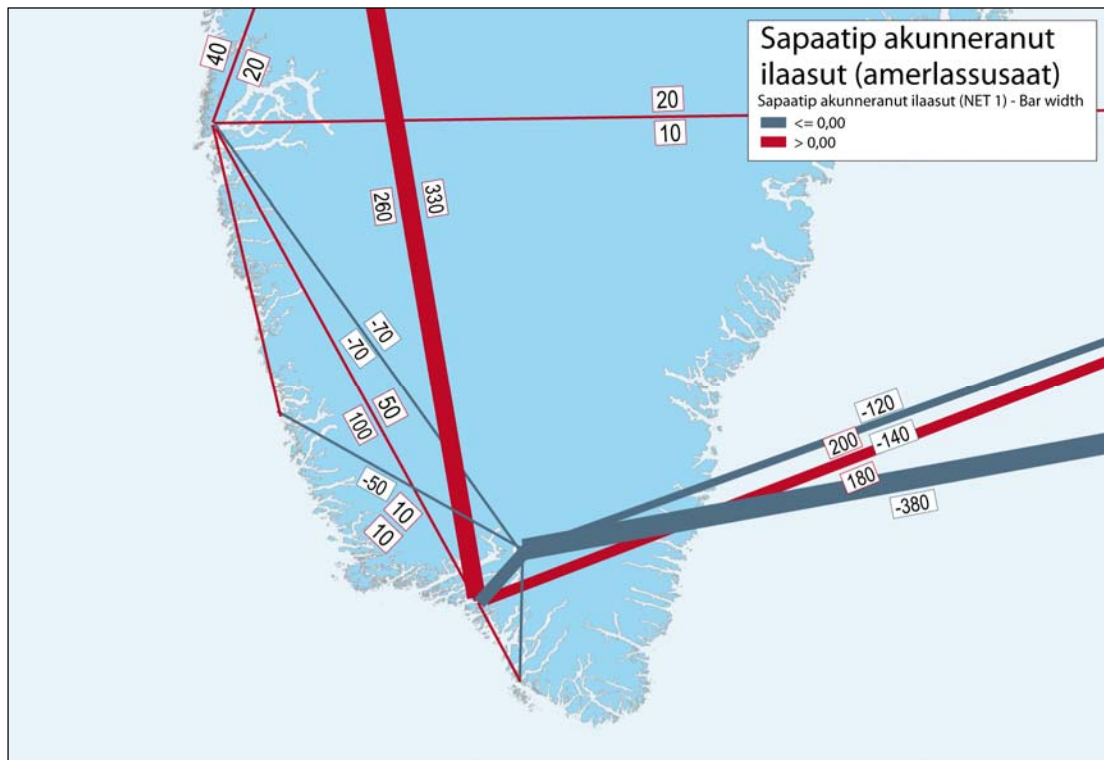
Ilusiliaq 7.2.2 Ineriartorfissat takussutissiaq 1-imí Narsarsuaq mittarfearfittut ingerlaannassappat 2030-mi aasaanerani sapaatip akunnerannut ilaasut aqqusaartartut amerlassusissaat

Nassuiaat: Titarnerni qorsunni kisitsisit aasaanerani sapaatip akunneranut ataatsimut agguaqatigiissillugit ilaasartut naatsorsorneqartut tamarmik ilaatinneqarput, tassalu nunaqavissut, takornariat nunanillu allaniit inuussutissarsiornermut atatillugu

Qaqortumi mittarfik 1199 m angalasut

Ilusiliaq 7.2.3-mi Narsarsuarmi mittarfik matullugu Qaqortumi 1199 m-imik mittarfiliortoqassappat, ilusiliaq 7.2.2-mut naleqqiullugu ilaasut aqqusaartartut allannguutissaat takutinneqarput. Taamatuttaaq ilusiliaq 7.2.4-mi Qaqortumi 1799 m-imik mittarfiliortoqassappat ilaasut aqqusaartartut allannguutissaat takutinneqarput. Aamma ineriartorfissanut takussutissiaq 1-imí tunngavissat atorlugit 2030-mi aasakkut sapaatip akunneranut ilaasut aqqusaartartussat allanneqarput.

Titarnerni aappaluttuni (kisitsisit amerleriarfiusut) sumi ilaasut aqqusaartartut amerlissanersut takutinneqarpoq, kiisalu titarnerni tungujortuni (kisitsisit ikileriarfiusut) sumi ilaasut ikilissanersut takutinneqarpoq.

Ilusiliaq 7.2.3 Ineriartorfissatut takussutissiaq 1-imi Qaqortumi mittarfimmik 1199 m-imik sanasoqassappat 2030-mi aasaanerani sapaatip akunneranut ilaasut aqqusaartartut allannguutissaat

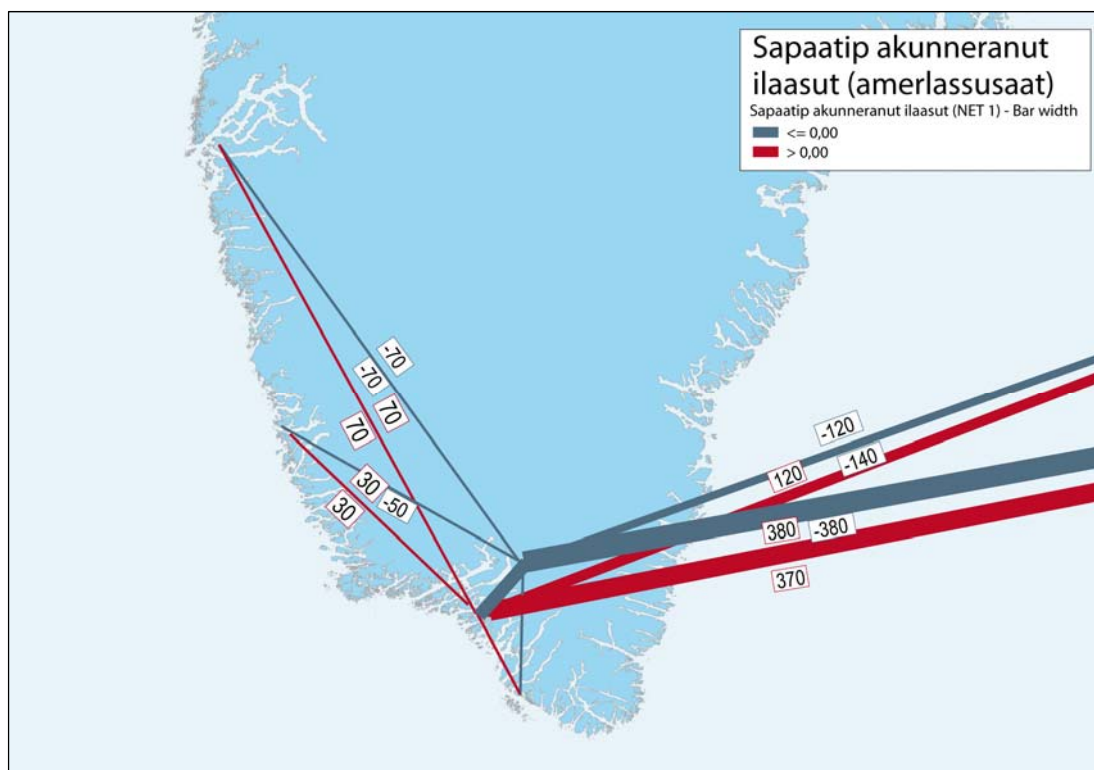
Nassuiaat: Kisitsisini aasaanerani sapaatip akunneranut ataatsimut agguaqatigiissillugit ilaasartut naatsorsorneqartut tamarmik ilaatinneqarput, tassalu nunaqavissut, takornariat nunanillu allaniit inuussutissarsiornermut atatillugu angalasut.

Qaqortumi 1199 m-imik mittarfiliørnermi Kalaallit Nunaata kujataata Danmarkillu akornanni toqqaannartumik angallannerup unitsinneqarnissaa ilusiliaq 7.2.3-mi takutinneqarpoq. Tamanna Narsarsuarmiit titarneq tungujortoq silittoq, titarnerlu aappaluttoq silittoq Qaqortumiit Kangerlussuarmut atassusiisoq atorlugit takutinneqarpoq. Naatsorsuinerit malillugit ilaasut tallimararterutaat sisamat, siornatigut Kalaallit Nunaata kujataaniit Danmarkimut timmisartorsinnaasimasut Kangerlussuaq aqqusaarlugu Danmarkimut timmisartorsinnaalissapput, sinnerili tallimaraarterutaannik ataatsinik amerlassusillit Island aqqusaarlugu timmisartorsinnaalissallutik. Aasaanerani inuit Narsarsuarmiit Danmarkimut angallavimmik atuisartut ilaat Kalaallit Nunaata kujataaneersuuneq ajorput. Air Greenlandip missiliugai malillugit aasaanerani ilaasut 20%-iisa missaat Narsarsuaq aqqusaarlugu Danmarkimut angalasartut Kalaallit Nunaata kujataata avataani nunap immikkoortuisuuneersuusarput. Kisiannili angallaviit sammiviini marluusuni ilaasartut amerlaqatigiinneq ajorput, assersuutigalugu Nuummiit Kalaallit Nunaata kujataa aqqusaarlugu angalasartut utimut angalasartunit amerlanerusarmata

Kalaallit Nunaata kujataani qulimiguullit angallavii, siornatigut Narsarsuarmiit/Narsarsuarmut angallaviusartut tammavittussaapput imaluunniit Qaqortumut/Qaqortumiit qulimiguullit angallaviinit taarserneqartussaallutik. Tamatuma saniatigut nunap iluani ilaasut angalasarnerat annikitsuinnarmik sunniteqarfigineqartussaavoq, Nuummut/Nuummiit aamma Paamiunut/Paamiuniit angallavinni Narsarsuaq attaveqarfigineerulluni Qaqortoq attaveqarfigineqalersussaammat.

Qaqortumi mittarfik 1799 m

Qaqortumi 1799 m-imik mittarfiliortoqassappat, ilaasut aqqusaartartut allannguutissaattut missiliukkat ilusiliaq 7.2.4-mi takutinneqarput.

Ilusiliaq 7.2.4 Ineriartorfissat takussutissiaq 1-imi Qaqortumi mittarfimmik 1799 m-imik sanaso-qassappat 2030-mi aasaanerani sapaatip akunneranut ilaasut aqqusaartartut allannguutissaat

Nassuiaat: Kisitsisini aasaanerani sapaatip akunneranut ataatsimut agguaqatigiissillugit ilaasartut naatsorsorneqartut tamarmik ilaatinneqarput, tassalu nunaqavissut, takornariat nunanillu allaniit inuussutissarsiormut atatillugu angalasut.

Qaqortumi 1799 m-imik takissusilimmik mittarfiliortoqassappat, Kalaallit Nunaata kujataata aamma Danmarkip akornanni ilaasartut Narsarsuarmiit Qaqortumut nuussasut ilusiliaq 7.2.4-mi takutinneqarpoq. Tamanna Qaqortumiit titarneq aappaluttoq silittoq aamma Narsarsuarmiit titarneq tungujortoq silittoq atorlugit takussutissiorneqarpoq. Naatsorsuinerni angallasseriaatsimi angallavinni nussuinissaq annertunavianngitsoq takutinneqarpoq, tassanilu taamaallaat Narsarsuarmi mittarfik Qaqortumi mittarfimmit taarserneqassaaq.

Piffissap angalaffiusup allannguutissai

Narsarsuarmi mittarfik Qaqortumut nuunneqassappat, angalasup piffissaq angalanermut atortagaa allannguuteqassaaq. 2030-mi mittarfimmi 1199 m-imik aamma 1799-m-imik takissuseqartumi allannguutissatut missiliukkat, ukiuunerani aasaanerani agguaqatigiissitsinermit oqimaalutarlugit takussutissiaq 7.2.1-imi takutinneqarput.

Takussutissiaq 7.2.1 Ineriartorfissat takussutissiaq 1-imik Qaqortumi mittarfimmik 1199 m-imik aamma 1799 m-imik sananermi Narsarsuup ingerlaannarnissaanut naleqqiullugu ukioq kaajallallugu (ukiuunerani aasaanerani agguaqatigiissitsineq tunngavigalugu) piffissat angalaffiusut (nalunaquttap akunnerisa) assigiinngissutaat. Kisitsisit sinneqartoorutaappata tassaassapput annaasat/iluanaarutit

Uuttuut	Nunaqavissut, inuussutissarsiornermi angalasut <i>inuit nal.ak</i>	Nunaqavissut, Nammineq angalasut <i>inuit nal.ak</i>	Inuussutissars iortut (nunaqavissuunngitsut) <i>inuit nal.ak</i>	Takornaria-qarneq <i>inuit nal.ak</i>	Nassiussat, timmisartumik <i>kgtimer</i>	Allakkat <i>kgtimer</i>
Periarfissaq 1 (1199 m) – 2030						
Piffissaq angalaffiusoq	-897	-232	-841	-11.575	-70.152	-5.898
Piffissaq kinguaattoorfiusoq	120	0	-5	-6	1.486	177
Piffissaq aallerfiusoq aatsiffiusorlu	-2.307	-576	-403	-4.680	-437.238	-79.562
Piffissaq taarsiiffiusoq	28.403	7.025	3.332	-16.937	3.785.030	383.894
Taarsiineq (amerlassusai)	5.154	1.293	774	-2.295	343.687	34.934
Periarfissaq 2 (1799 m) – 2030						
Piffissaq angalaffiusoq	3.023	755	637	1.319	222.703	23.909
Piffissaq kinguaattoorfiusoq	140	0	3	5	2.705	292
Piffissaq aallerfiusoq aatsiffiusorlu	-2.307	-576	-403	-4.680	-437.238	-79.562
Piffissaq taarsiiffiusoq	42.024	10.461	7.856	8.610	4.187.872	425.282
Taarsiineq (amerlassusai)	7.299	1.831	1.532	2.525	459.450	46.718

Nassuiaat: Piffissat angalaffiusut taamatullu piffissat angalaffiusut nikingassutaat il.il. ukiuunerani aasaanerani agguaqatigiissitsineq tunngavigalugu naatsorsugaapput. Piffissami angalaffiusumi piffissaq timmisartumi atorneqartoq pineqarpoq. Piffissaq kinguaattoorfiusoq tassaavoq piffissap angalaffiusup agguaqatigiissinneranut ilassutaasoq, mittarfiit angalanermi aqqusaarneqartussat sila pissutigalugu tikinneqarsinnaannginnerannut assigiinngitsunut pissuteqartut. Piffissaq aallerfiusoq aatsiffiusorlu tassaavoq, piffissaq mittarfimmut mittarfimmiillu atorneqartoq. Piffissaq taarsiiffiusoq tassaavoq piffissaq ilaasut akunnittut tikinnermiit aallarnermut mittarfimmi utaqqiffiat. Immikkoortitikkat taakku saniatigut angallannermut najoqqutassiami piffissaq nikerartumik taasaq naatsorsorneqarpoq. Piffissaq nikerartuq tassaavoq aallarnissap allanngornerata kingunerisaanik piffissap utaqqiffiusup allanngornera. Piffissamulli nikerartumut allannguutit inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissuineri nalilittut allanneqartanngilaq. Kiisalu ilaasut taarsertut amerlassutsimikkut allannguutaat naatsorsorneqartarput.

1199 m-imik mittarfiliornermi piffissaq angalaffiusoq sivitsussaaq

Qaqortumi 1199 m-imik mittarfiliortoqassappat, pingaartumik takornariat nunaqavissuunngitsut sivilunerusumik angalasalerneq, taamatullu timmisartumut allamut nuunnissamut sivilunerusumik utaqqisalerneq misigissagaat Takussutissiaq 7.2.1-imik takutinneqarpoq. Pingaartumik Kangerlussuaq imaluunniit Island aqqusaarlugu angalanermi, Narsarsuaq aqqusaarlugu angalanermiit utaqqisarneq sivilunerulissaaq. Taarsiinissamut piffissap sivilunerulernissaanut pissutaavoq, ullumikkut sulinerup ingerlasarnerata ingerlatiinnarnissaanik naatsorsuuteqarneq, tassalu Københavnimiit Imaprik qulaallugu timmisartoq ullaakkut Kangerlussuarmut tikittarluni, Qaqortumullu angalanissaq aatsaat ualip qiteqqunnerani aallartinneqartarluni¹⁰⁸. Avataaniit takornariat Islandimi Keflavik-imut tikikkaangamik, bussinut ilaallutik Reykjavik-ip illoqarfippiaani mittarfimmukartassapput, tassangaanniit Qaqortumi mittarfittaassamut angallaviup pilersinneqarnissaa naatsorsuutigineqarmat, taamaattumillu piffissaq taarsiinissamut utaqqiffiusoq soorunami sivilunerulertussaalluni.

¹⁰⁸ Angalanissanut pilersaarutip pitsannguiffigineratigut piffissaq taarsiinissamut utaqqinnermut atorneqartoq annikillisinneqarsinnaagaluarpoq, kisiannili piffissami taarsiinissamut atorneqartumi aamma atorut siunertanut allanut atorneqartarput, taamaattumillu piffissaq utaqqiffiusoq pinngitsoorneqarsinnaanani.

Ilaasut ilaat sivikinnerusumik utaqqisassapput, tamannalu piffissap angalaffiusup sivilunerunissaanut illuatungiliuttuussaaq. Ataatsimut isigalugu Qaortumi 1199 m-imik mittarfiliornermi ilaasartut tamarmik piffissaq atugassaat tamarmiusoq allannguuteqanngingajassaaq.

1799 m-imik mittarfiliornermi piffissaq angalaffiusoq sivikinnerulissaaq

Aamma Qaortumi 1799 m-imik mittarfiliornermi piffissap angalaffiusup taarsiinissamullu utaqqiffiusup allannguutissai Takussutissiaq 7.2.1-imi takuneqarsinnaapput. Qaortumi 1799 m-imik mittarfiliornermi ilaasut tamarmik piffissaq angalanerminnut taamatullu utaqqinerminnut atortagaat sivikinnerulissaaq.

7.2.2 Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissat

Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliaasaqarfiup iluani erniat

Takussutissiaq 7.2.2.-mi ineriartorfissatut isigineqartuni pingasuusuni tamani Qaortumi 1199 m-imik taamatullu 1799 m-imik mittarfiliornermi maannakkut naligititaasut ilanngaaseriikkat naatsorsorneri – immikkoortunut agguarlugit – aammalu suliaasaqarfiup iluani erniat takutinneqarput. Narsarsuarmi mittarfiup pigineqaannarnissaa aallaavigalugu maannakkut naligititaasut ilanngaaseriikkat naatsorsorneri aammalu suliaasaqarfiup iluani erniat naatsorsorneqarput. Takussutissiaq 7.2.2-mi naatsorsukkani inissiiffissaq 3-p atorneqarnissaa tunngavigineqarpoq. Takussutissiaq 7.2.3-mi Qaortumi inissiiffissat allat pingasut ilanngullugit tunngavigineqassappata, 1199 m-imik mittarfiliornissamut taamatut naatsorsukkat takutinneqarput.

Takussutissiaq 7.2.2

Ineriartorfissat takussutissiani pingasuni tamani Narsarsuaq matullugu Qaqortumi inissiiffissaq 3-mi 1199 m-imik aamma 1799 m-imik sananermi maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aammalu suliaasaqarfiup iluani erniaqartillugit. Siunissami aningaasaliinissat: Ukiut 25-t, diskontomut erniat piviusunngortitat: ukiumut 4 pct.

Mio. DKK	1199 v1	1799 v1	1199 v2	1799 v2	1199 v3	1799 v3
Sanaartornermut aningaasartuutit, mittarfik il.il.	-641	-1.310	-641	-1.310	-641	-1.310
Nalingata sinnera	178	414	178	414	178	414
Sanaartornermut aningaasartuutit, katillugit	-463	-895	-463	-895	-463	-895
Nutarterineq aamma aserfallatsaaliuineq, mittarfik, aqqusernit il.il.	218	210	218	210	218	210
Ingerlatsinermit aningaasartuutit, silaannakkut angallanneq	486	198	486	198	486	198
Billestinit isertitat, silaannakkut angallanneq	158	-154	219	-179	221	-180
Ingerlatsinermit aserfallatsaaliuinerimullu aningaasartuutit, katillugit	862	253	923	229	925	228
Atuisut piffissatigut iluanaarutaat	162	245	157	247	158	253
Atuisut billestinut aningaasartuutaat	6	116	8	127	3	128
Atuisut iluanaarutaat, katillugit	167	361	165	374	161	382
Ajutoorneq, nipiliorneq aamma silaannarmik mingutsitsineq	0	0	0	0	0	0
Silap pissusaa (CO2)	11	2	11	2	11	2
Avataaniittunut aningaasartuutit, katillugit	11	2	11	2	11	2
Akitsuutitigut sunniutaasussat	0	0	0	0	0	0
Akileraarutitigut nikittoqarnerani annaasat	22	-106	28	-108	28	-108
Sunniutit allat suliffeqarnermi sunniutit ilanngullugit	0	0	0	0	0	0
Sunniutaasut allat, katillugit	22	-106	28	-108	28	-108
Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	600	-384	664	-398	662	-392
Nammeneq erniat, ukiumut pct.	9,5%	2,2%	9,9%	2,2%	9,9%	2,2%

Nassuiaat: v1, v2 aamma v3 tassaapput ineriartorfissat takussutissiat 1, 2 aamma 3.

Sanaartornermut aningaasartuutit, ilanngaasariikkat

Sanaartornermut aningaasartuutissat katitigaanerat ilanngussaq 7.1-imi takutinneqarpoq, tassanilu 1199 m-imik mittarfiliornermi sanaartornermut aningaasartuutissat katitigaanerat takutinneqarput.

Pisarnertut nalinginnaasutut piffissami misissueqqissaarfiusumi tamarmiusumi aserfallatsaaliuinermit aningaasassanik naammattunik illuartitsisoqarsimappat, sanaartornermut aningaasaliissutissat nalivissat atuutiinnassasut matumani naatsorsuutigineqarpoq. Qaqortumi mittarfiup ingerlanneqarneranut aningaasartuutissanut aserfallatsaaliuinermit aningaasartuutissat ilaatinneqarmata, assersuutigalugu Qaqortumi mittarfimmik soorlu 1199 m-imik sananermi sanaartornermut aningaasaliissutissaviit piffissap aningaasaliiffiusussap (ukiunik 25-nik sivilissusilerneqartup naanerani, aammalu diskonto-p erniaviisa 4 procentiusut) ukiumut 178 mio. koruuninik naleqartussat diskonto-mut utertitsinneqareernerini nalingata sinnera ersertussaavoq, tak. takussutissiaq 7.2.2.

Taamaattumik 1199 m-imik mittarfiliornermut maannakkut naligititaasut ilanngaasereerlugit, sanaartornermut aningaasartuutit tamarmiusut nalingata sinnera ilanngullugu 463 mio. koruuniussaaq. Taakku mittarfimmut 1799 m-imut 895 mio. koruuniupput, tak. takussutissiaq 7.2.2.

Ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinernullu aningaasartuutit

Mittarfiup il.il. ingerlanneqarneranut aserfallatsaaliorneqarneranullu aningaasartuutit ilanngussaq 7.1-imi immikkoortiterneqarput, tassungalu innersuussisoqarpoq. Mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumi mittarfimmut 1199 m-imut nuunneqarnerani maannakkut naligititaasut ilanngaasereerlugit 218 mio. koruuninik sipaaruteqarfiusussaapput. 1799 m-imik mittarfiliornermi sipaarutissat taakku maannakkut naligititaasut ilanngaasereerlugit 210 mio. koruuninut naatsorsorneqarput. Mittarfimmik 1799 m-imik sananermi sipaarutissat ikinnerunerinut mittarfiup takinerusup ingerlanneqarneranut aningaasartuutissat amerlanerunerat pissutaavoq. Assigiinngissulli taanna ilaatigut ETOPS-imi ammatitsinermut akitsuutit mittarfinni naatsuni atorneqarsinnaannginnerinit illuatungilerneqarpoq, tak. ilanngussaq 7.1.¹⁰⁹

Ingerlatsinermut aningaasartuutit, timmisartut

Mittarfik Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarpat, Kalaallit Nunaata kujataani timmisartunik qulimiguulinnillu assartuinerit ikilisussaapput. Tamatumunnga angalasut amerlanersaasa Qaqortumiit aallarfeqartarnerat/Qaqortumut tikiffeqartarnerat pissutaavoq. Sipaarutissat mittarfimmi 1199 m-imi maannakkut naligititaasut ilanngaasereerlugit 486 mio. koruuninut naatsorsorneqarput. Mittarfiup 1799 m-ip sananeqarnerani sipaarutissat taamaallaat 198 mio. koruuninut naatsorsorneqarput.

Qaqortumi 1199 m-imik mittarfeqalerpat, Kalaallit Nunaata kujataaniit/kujataanut nunanut allanut taakkunanngaanniillu angalasartut amerlanersaasa Kangerlussuaq aqqusaartartussaammassuk, timmisartunut ilaasut Kangerlussuarmut eqiteruttarnerisa annertunerulertussaanaera assigiinngissutip annertuneranut pissutaavoq, tamannattaarlu aamma nunap iluani Kalaallit Nunaata kujataanut/kujataaniit angallassinermi pisinnaasat atorneqarnerisa annertunerulernerinik kinguneqassaaq.

Bilitsinit isertitat

Angallannermut najoqqutassiami maannakkut timmisartuusseriaatsit ilusii tunngavigalugit bilitsinut akit naatsorsorneqarput. Tamatuma kingunerisaanik Kalaallit Nunaata kujataaniit Københavnimut/Københavniimiit Kalaallit Nunaata kujataanut Kangerlussuaq aqqusaarlugu angalasut, siumut 1000 koruunit missaannik akiliinerusalissasut ilimagineqarpoq, tassalu siumut utimullu bilitsimut akit 20 – 30 %-inik qaffassallutik. Ilaasut assigiinngitsut angalasarnerat timmisartumut ilaanermut akinit qanoq sunnerneqassanersut ilusiliani naatsorsuinerni ilanngullugit naatsorsorneqarsinnaasimannngilaq, tak. immikkoortoq 5.2. Kisianni akit allannguutissaat taama annertutigisut, soorlu 2008-mi Københavnip aamma Narsarsuup akornanni bilitsit akiinik qaffaanermut atatillugu takuneqartut pingaaruteqartussaannnginnissaat ilimagineqannngilaq. Air Greenlandimiilli ilisimatitsissutigineqarpoq, Kalaallit Nunaata kujataata aamma Danmarkip akornanni angalasunut bilitsit ullumikkumut, Narsarsuaq aqqusaarlugu angalaffiusartumut naleqqiullugu, siunissami Kangerlussuaq aqqusaarlugu angalasoqartartussaagaluartoq allaanerungaatsiassanngitsut. Taamatut pisoqassanersoq soorunami Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap qulakkeersinnaanngilaa.

Akit sunniutigisinnaasaat pingaarutillit takussutissiorniarlugit tamatumunnga atatillugu malussajassutsit matuma kinguliani naatsorsorneqarput, tak. immikkoortoq 7.2.3.

¹⁰⁹ Extended-range Twin-engine Operational Performance Standards.

Takussutissiaq 7.2.2-mi takuneqarsinnaasutut ineriartorfissanut takussutissiaq 1-imi 1199 m-imik mittarfiliornermi sullissisut maannakkut naligititaasut ilanngaaseriikkat malillugit bilitsinit isertitaat 158 mio. koruuninik amerlissapput, kiisalu 1799 m-imik mittarfiliornermi taamaaqataannik aningaasartat sullissisut bilitsinit isertitaanni 154 mio. koruuninik ikilissallutik

Atuisut iluanaarutissaat

Piffissamit pissarsiassanit maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit uuttuummut ataatsimut akit, takussutissiaq 5.2.1-imi aamma 5.2.2-mi allassimasut tunngavigalugit naatsorsugaasut, ineriartorfissanut takussutissiami 1-imi mittarfimmut 1199 m-imut 162 mio. koruuninut naatsorsorneqarput, mittarfimmut 1799 m-imut 245 mio. koruuniullutik.

Piffissamut iluanaarutissat saniatigut 1799 m-imik mittarfiliornermi ilaasut bilitsinut aningaasartuutunik ikinnerusunik iluanaaruteqarnissamik misigisaqartussaapput. Tamatumunnga pingaartumik angallannermut najoqqutassiami tunngavissatut taaneqartut atorlugit Qaqortumi najugaqartut ilaanerminni akikinnerusumik angalasinnaalernissaat pissutaavoq. Tassunga tunngatillugu erseqqissaatigineqassaaq, avataaniit Kalaallit Nunaata kujataanut takornariartartut bilitsinut aningaasartuutitut sipaarutissaat tassunga ILANNGUNNEQANNGIMMATA, tak. immikkoortoq 1.5.2. Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissueqqissaarnermi Kalaallit Nunaanni nunami sumiiffinnut killilerlugu naatsorsuisoqarnera tamatumunnga pissutaavoq. Tamanna tunngavigalugu bilitsinut aningaasartuutissanut allannguutissat, takornariat nalinginnaasut (taakkulu affaat tasaanissaat inuussutissarsiornermut atatillugu angalasut nunaqavissuunngitsut ilimanarpoq) misigisartagassaat ilanngullugit naatsorsorneqanngillat.

Bilitsinut aningaasartuutitut allannguutissat pingaartumik avataaniit takornarianut tunngatinneqarsinnaammata, takussutissiaq 7.2.2-mi sullissisut bilitsinit isertitaasa qaffaatissaasa aamma ilaasut iluanaarutissaasa akornanni assigiinngissut annertoq pinngortussaavoq. Ineriartorfissanut takussutissiami 1-imi 1199 m-imik mittarfiliornermi sullissisut maannakkut naligititaasut ilanngaasereerlugit bilitsinit isertitassaat 158 mio. koruuniussapput, naak ”suliassa qarfiup iluani” ilaasut maannakkut naligititaasut ilanngaaseriikkat malillugit 6 mio. koruuninik sipaagaqartussaagaluartut.¹¹⁰ Taakkunanngalu 164 mio. koruunit takornariat nalinginnaasut (taakkulu affaat tasaanissaat inuussutissarsiornermut atatillugu angalasut nunaqavissuunngitsut ilimanarpoq) akiliutaasa qaffaatissaasa assigiinngissutigaat. 1799 m-imik mittarfiliornermi sullissisut bilitsinit isertitassaat maannakkut naligititaasut ilanngaasereerlugit 154 mio. koruuninut ikilisussaapput, taakkunanngalu 116 mio. koruunit ”suliassa qarfiup iluani” ilaasunut tunngatinneqarsinnaapput. Assigiinngissut 38 mio. koruuniusoq tassaavoq takornariat nalinginnaasut (taakkulu affaat tasaanissaat inuussutissarsiornermut atatillugu angalasut nunaqavissuunngitsut ilimanarpoq) bilitsinut sipaarutissaat.

Avataaniittunut aningaasartuutit

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap timmisartuussinerup allannguuteqarnerata kingunerisaanik avataaniittunut aningaasartuutitut CO₂-p aniatinneqartup allannguuteqarneraneersut kisiisa ilannguppai. Taakku nalilerneqarnerini immikkoortoq 1.5.3-mi ilimagineqartutut CO₂-mut akiusoq ton-imut 180 koruunit tunngavigineqarput. Akit taakku EU-p aniatitassanik niueruteqarnerani siunissamut ungasissumut atorneqartussatut naatsorsuutigineqartut annertoqatigaat.

¹¹⁰ Nunap iluani ilaasut matumani taaneqartut tassaapput nunaqavissut, nunap iluani aamma nunatsinnut/nunatsinniit angalasut.

Sunniutissat allat

Takussutissiaq 7.2.2-mi takuneqarsinnaavoq, ineriartorfissanut takussutissiaq 1-imik 1199 m-imik mittarfiliornikkut akileraartarnerup nikinnerani annaasassat maannakkut naligititaasut ilanngaaseriikkat atorlugit 22 mio. koruuninik amerlassuseqassasut. Paarlattuanik mittarfik 1799 m sananeqarpat, ineriartorfissanut takussutissiaq 1-imik akileraartarnerup nikinnerani annaasassat maannakkut naligititaasut ilanngaaseriikkat atorlugit 106 mio. koruuninik amerlassuseqassapput.

Angusat tamarmiut

Takussutissiani pingasuusuni ineriartorfissanut suliaasaqarfiit iluini tunngavissat immikkut taaneqartut tunngavigalugit 1199 m-imik mittarfiliornermi erniat ukiumut 9 procentiussasut sinnerluguluunniit amerlassuseqassasut, takussutissiaq 7.2.2-mi allassimavoq. Kisiannili ineriartorfissanut takussutissiani tamani suliaasaqarfiit iluanni erniarititassat diskonto-p erniaa piviusunngortussa ukiumut 4%-inik annertussusilerneqartoq inorlugu annertussuseqassaaq, tassalu 1799 m-imik mittarfiliornermi ukiumut 2%-it missaanniissalluni.

Matuma siuliani taaneqartutut Qaqortumi inissiiffissaq 3-mi 1199 m-imik mittarfiliornissamik misissuinnermi angusat allanneqarput, naak aamma sumiiffinni toqqarneqartuni pingasuni, inissiiffissaq 3-mi sanaartornermit akikinnerusussaasuni mittarfimmik 1199 m-imik sanasoqarsinnaagaluartoq. Siusinnerusukkut oqaatigineqartutut timmisartuni teknologip ineriartornerata mittarfiit 1199 m-it timmisartunik aalajangersimasunik ikittuinnarnik sullissisinnaanissaasa tungaanut ingerlanera taamatut toqqaanermut pissutaavoq. Taamaattoqarsinnaanera qanoq pingaartinneqartigissanersooq Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap aalajangiiffigisinnaanngilaa. Taamaattumik aamma Qaqortumi inissiiffissat sinnerini pingasuusuni 1199 m-imik mittarfiliornissaq naatsorsuiffigineqarpoq, tak. takussutissiaq 7.2.3.

Takussutissiaq 7.2.3

Ineriartorfissanut takussutissiami 2-mi Narsarsuaq matullugu Qaqortumi inissiiffissani sisamaasuni 1199 m-imik sananermi maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aammalu suliaasaqarfiup iluani erniaqartillugit. Siunissami aningaasaliinissat: Ukiut 25-t, diskontomut erniat piviusunngortitat: ukiumut 4 %.

Mio. DKK	1199 v2 (Plac 1)	1199 v2 (Plac 2)	1199 v2 (Plac 3)	1199 v2 (Plac 5)
Sanaartornermut aningaasartuutit, mittarfik il.il.	-421	-450	-641	-463
Nalingata sinnera	100	111	178	115
Sanaartornermut aningaasartuutit, katillugit	-321	-340	-463	-348
Nutarterineq aamma aserfallatsaaliuineq, mittarfik, aqqusernit il.il., Ingerlatsinermut aningaasartuutit, silaannakkut angallanneq	221	220	218	220
Billetsinit isertitat, silaannakkut angallanneq	486	486	486	486
Billetsinit isertitat, silaannakkut angallanneq	219	219	219	219
Ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinemullu aningaasartuutit, katillugit	926	925	923	925
Atuisut piffissatigut iluanaarutaat	157	157	157	157
Atuisut billetsinit aningaasartuutaat	8	8	8	8
Atuisut iluanaarutaat, katillugit	165	165	165	165
Ajutoorneq, nipiliorneq aamma silaannarmik mingutsitsineq	0	0	0	0
Silap pissusaa (CO2)	11	11	11	11
Avataaniittunut aningaasartuutit, katillugit	11	11	11	11
Akitsuutitigut sunniutaasussat	0	0	0	0
Akilerarutitigut nikittoqarnerani annaasat	51	47	28	46
Sunniutit allat suliffeqarnermi sunniutit ilanngullugit	0	0	0	0
Sunniutaasut allat, katillugit	51	47	28	46
Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	832	809	664	799
Nammineq erniat, ukiumut pct.	14,9%	14,0%	9,9%	13,6%

Takussutissiaq 7.2.3-imi takuneqarsinnaasutut inissiiffissani pingasuni allani sanaartornermut aningaasartuutissat ikinnerunerat pissutaalluni suliaasaqarfiup iluani erniat qaffasinnerungaatsiassapput. Ineriartorfissanut takussutissiaq 2-p naatsorsuiffigineqarnerani angusat tassunga tunngavigineqarput. Naatsorsukkat ineriartorfissanut takussutissiaq taanna kisiat aallaavigalugu saqqummiunneqarput, ineriartorfissanut takussutissiamiit ineriartorfissanut takussutissiamut allamut nikingassutit annertunerunngimmata. Tassalu ineriartorfissanut takussutissiaq 2 ineriartorfissanut takussutissiamut 1-imut paarlaallugu atorineqarpat, inissiiffissaq 3-mi suliaasaqarfiup iluani erniat 9,5 %-imiit 9,9 %-iinnarmik amerlisussaapput.

7.2.3 Malussajassutsimut naatsorsukkat

Iniissiiffissami 3mi malussajassutsimut naatsorsuinerit makkua ingerlanneqarput:

- sanaartornermut aningaasartuutissanik agguaqatigiisitsilluni naliliinernut naleqqiullugu 25%-imik amerlanerunissaat
- sanaartornermut aningaasartuutissanik agguaqatigiisitsilluni naliliinernut naleqqiullugu 25%-imik ikinnerunissaat

- Narsarsuup matuneqarnerani aningaasartuutitut ingerlaavartunut sipaarutaasussat 50%-imik ilanngarlugit
- diskonto-p erniaata 5%-imik annertussusilerneqarnissaa (agguaqatigiisitsilluni ilimagisanut naleqqiullugu 1 procentpointimik ilallugu)
- bilitsinut akit allannguutissaattut naatsorsuutigineqartut kingunerisaannik takornariat amerlassutisimikkut allannguuteqarnerat - mittarfiup 1199 m-ip aamma mittarfiup 1799 m-ip sananeqarnerani

Inissiiffissaq 1-imut, 2-mut aamma 5-imut misissukkat taamaallaat ineriartorfissanut takussutissiaq 2-mut allanneqarneri assigalugit, malussajassutisimik misissuinerit aamma ineriartorfissanut takussutissiaq 2-mut taamaallaat allanneqarput.

Sanaartornermut aningaasartuutit aamma diskonto-p erniaa

Sanaartornermut aningaasartuutit, takornariat amerlassusaasa naatsorsuinermilu ernialiussat malussajassusiannik misissueqqissaarnermi Qaqortumi mittarfissaq 1199 m aamma 1799 m (ineriartorfissanut takussutissiaq 2) misissuiffigineqarput, tak. takussutissiaq 7.2.4 – Takussutissiaq 7.2.5.

Sanaartornermut aningaasartuutit +/- 25 procentinik nikillutik allannguuteqassappata, imaluunniit diskonto-p erniaa 1 procentpointimik qaffassappat tamanna qitiusunik inerniliinernik nikisitsissanngitsoq takussutissiaq 7.2.4-mi takutinneqarpoq. Tamanna aamma Qaqortumi mittarfimmut 1199 m-imut aamma 1799 m-imut atuuppoq.

Narsarsuarmi mittarfik matuneqassappat inissiat attaveqaatillu nutaatut pitsaassuseqarsimanngippata, Narsarsuup matuneqarnissaanut ataasiaannartumik aningaasartuutissat amerlanaagaasimassapput. Ilanngussaq 7.1-imi taaneqartutut inissianut attaveqaatinullu taamaatinneqartunut taartissanik sanaartornermut aningaasartuutissat 106 mio. koruuninut missiliorneqarput (2010-mi maannakkut naliliussat ilanngaasereerlugit 100 mio. koruuninik amerlaqatigissallugit). Amerlanaarisimasinnaaneq kisitsisitalerneqassappat, aningaasartuutissat taakku amerlanaarneqarsimanissaasa pingaaruteqarnerat takussutissiaq 7.2.4-p takussutissiaq 7.2.2-mut sanilliunneqarnerani takuneqarsinnaapput.

Takussutissiaq 7.2.4

Ineriartorfissat takussutissiami 2-mi Narsarsuaq matullugu Qaqortumi inissiiffissaq 3-mi mittarfimmik 1199 m-imik imaluunniit 1799 m-imik sananermi sanaartornermut aningaasartuutissat allanngornerini, Narsarsuup matuneqarnerani aningaasartuutissanik ingerlaavartunik sipaagaqarnermi aamma diskontop erniaata allanngornerani maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aammalu suliassaqrifiup iluani erniaqartillugit

Mio. DKK	1199 v2	1799 v2	1199 v2 +25% sanaar- torneq	1799 v2 +25% sanaar- torneq	1199 v2 -25% sanaar- torneq	1799 v2 -25% sanaar- torneq	1199 v2 -50% Nars. ^a	1799 v2 -50% Nars. ^a	1199 v2 +1% erniat	1799 v2 +1% erniat
Sanaartornermut aningaasartuutit, mittarfik il.il.	-641	-1.310	-802	-1.637	-481	-982	-641	-1.310	-632	-1.291
Nalingata sinnera	178	414	223	518	134	311	178	414	136	317
Sanaartornermut aningaasartuutit, katillugit	-463	-895	-579	-1.119	-347	-671	-463	-895	-496	-974
Nutarterineq aamma aserfallatsaaliuineq, mittarfik, aqqusernit il.il,	218	210	218	210	218	210	13	5	193	186
Ingerlatsinermit aningaasartuutit,	486	198	486	198	486	198	486	198	431	175
silaannakkut angallanneq										
Billetsinit isertitat, silaannakkut angallanneq	219	-179	219	-179	219	-179	219	-179	189	-157
Ingerlatsinermit aserfallatsaaliuinernullu aningaasartuutit, katillugit	923	229	923	229	923	229	718	24	813	204
Atuisut piffissatigut iluanaarutaat	157	247	157	247	157	247	157	247	139	218
Atuisut billetsinit aningaasartuutaat	8	127	8	127	8	127	8	127	7	112
Atuisut iluanaarutaat, katillugit	165	374	165	374	165	374	165	374	146	330
Ajutoorneq, nipiliorneq aamma silaannarmik mingutsitsineq	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Silap pissusaa (CO2)	11	2	11	2	11	2	11	2	10	2
Avataaniittunut aningaasartuutit, katillugit	11	2	11	2	11	2	11	2	10	2
Akitsutitigut sunniutaasussat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Akileraarutitigut	28	-108	12	-141	44	-75	8	-129	18	-109
nikittoqarnerani annaasat										
Sunniutit allat suliffeqarnermi sunniutit ilanngullugit	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sunniutaasut allat, katillugit	28	-108	12	-141	44	-75	8	-129	18	-109
Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	664	-398	532	-654	796	-141	438	-623	491	-547
Namineq erniat, ukiumut pct.	9,9%	2,2%	7,9%	1,6%	13,1%	3,1%	7,9%	1,1%	9,9%	2,2%

a. Malussajassutisimut misissuinermit matumani Narsarsuup matuneqarnerani aningaasartuutissanut ingerlaavartunut sipaagassat 50%-imik ilanngarneqarput.

Tamatuma peqatigisaanik Narsarsuarmi mittarfiup matuneqarnerani aningaasartuutitut ingerlaavartunut sipaagassat Qaqortumi nutaamik mittarfiliornissamut pingaaruteqartorujussuarmik inissisimapput. Narsarsuup matuneqarnerani sipaagassat 50%-imik appartinneqarpata, suliassaqrifiup iluani erniat aamma maannakkut naligititaasut ilanngaasereerlugit nalingat annertuumik

appartussaapput. 1199 m-imilli mittarfiliørnermi suliap inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminut akilersinnaassusia ingerlaannassaaq, naak ineriartorfissatut takussutissiami 2-mi maannakkut naligititaasut ilanngaasereerlugit 664 mio. koruuniniit 438 mio. koruuninut imaluunniit 226 mio. koruuninik appartussaagaluartut.

Takornariaqarneq

Piffissami allannguiffiusumi angallannermut najoqqutassiami timmisartunut akinik naatsorsueriaaseq atorneqartoq malillugu, kilometerit atorneqartut bilitsit akiinut apeqqutaasussaapput. Taamaattumik Qaortumi 1199 m-imik mittarfiliørtoqassappat, Kalaallit Nunaata kujataaniit Københavnimut/Københavnimiit Kalaallit Nunaata kujataanut Kangerlussuaq aqqusaarlugu angalasut, allassimasut malillugit angallavimmut ataatsimut bilitsimut akiliutissaat 1.000 koruunit missaannik amerlissapput. Taamatuttaaq angallannermut najoqqutassiaq naapertorlugu tamatuma kingunerisaanik piffissami ineriartortitsiviusumi ineriartortitsivissanut takussutissiaq 1-imimi maannakkut naligititaasut ilanngaasereerlugit sullissisut bilitsinut isertitassaat 158 mio. koruuninik amerlissussaapput, tak. takussutissiaq 7.2.2. Taamatuttaaq Qaortumi 1799 m-imik mittarfiliørnermi takornarianut akigititaasut sunniuteqarfigineqassapput. Tamatumanili appaatissat amerlaqataat pineqarput.

Angalasarnermi pissutsit allanngornerisa taakkulu sunniutaannik akit allanngornerisa sumiiffimmut takornariartartut amerlassusaat sunniuteqarfigisussaavaat. Angallannerulli ilusaani Isumalioqatigiissitap suliaani atorneqartumi bilitsinut akit aamma piffissap angalaffiusup allannguutaasa kingunerisaanik takornariat amerlassusaasa sunnerneqarnissaat ingerlaannartumik ilaatinneqanngillat.¹¹¹

Angallannernulli najoqqutassiaq atornagu bilitsinut akit allannguutissaattut naatsorsorneqartut tunngavigalugit, bilitsit akiisa appasinnerulerneranni/qaffasinnerulerneranni takornariat amerlassusaannut allannguutissat qanoq isikkoqarnerisut missiliorneqarput. Allannguutissat taakku timmisartunik angalanerme takornarianut akit malussajassusiannut missiliuinerit tunngavigalugit naatsorsorneqarput, tak. ilanngussaq 7.1-imimi tamatumunnga nassuiaatit erseqqinnerusut.

1199 m-imik mittarfiliørnermi takornariat 19%-inik ikinnerulissapput, 1799 m-imik mittarfiliørnermi takornariat 4%-inik amerleriassallutik - taakkunanilu marluusuni pissutsinut tunngaviusunut naleqqiullugu.

Takornariat amerlinerini malitsigisaanik sunniutissat Isumalioqatigiissitap inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut naatsorsukkanut qanoq ilanngussimanerai, ilanngussaq 1.1-imimi aamma 8.1-imimi ersarinnerusumik nassuiarneqarpoq.

Tamatumani akinut sunniutissat kisimik ilaatinneqassappata, Isumalioqatigiissitap tunngavissatut atugai malillugit Kalaallit Nunaata kujataanut takornariartartut 19%-inik ikinnerulernerisa aamma 4%-inik amerlanerulernerisa sunniutissai takussutissiaq 7.2.5-imimi takutinneqarput.

Takussutissiaq 7.2.5 Ineriartorfissatut takussutissiami 2-mi Narsarsuaq matullugu Qaortumi inissiiffissaq 3-mi mittarfimmik 1199 m-imik imaluunniit 1799 m-imik sananermi

¹¹¹ Teknikki eqqarsaatigalugu angallannerup ilusaani tamanna naammassineqarsinnaagaluarpoq, kisiannili paasissutissat pigineqartut tunngavigalugit bilitsit akiisa aamma takornariat amerlassusaasa (angallannerme nikeriarfik) ataqatigiinnerat uppernarssuseqartumik missiliorneqarsinnaanngilaq. Tamanna pissappat, angalasut paasissutissaataat arlallit sukumiisumik misissuiffigineqartariaqarput/paasiniaaffigineqartariaqarput.

takornariat amerlassutsimikkut allannguuteqarnerini maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aammalu suliaasaqarfiup iluani erniaqartillugit. Siunissami aningaasaliinissat: Ukiut 25-t, diskontomut erniat piviusunngortitat: ukiumut 4 %.

mio. DKK, 2010-mi akit (NNV 2010)	1199 v2 -19% takornarissat	1799 v2 +4% takornarissat
Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliaasaqarfiup iluani erniat takornarissat amerlinissaat eqqarsaatiginagu, tak. Takussutissiaq 7.2.2:		
Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit (NNV)	664	-398
Suliaasaqarfiup iluani erniat, pct. ukiumut	9,9%	2,2%
Takornarissat amerlanerulerneranni malitsigisaanik sunniutaasussat	-130	30
Kalillugit maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit (NNV)	534	-368
Suliaasaqarfiup iluani erniat, pct. ukiumut	8,9%	2,3%

Takussutissiaq 7.2.5-imi takuneqarsinnaasutut takornariartartut amerlassusaannut allannguutit ilanngunneqarnerisa kingunerisaanik, mittarfimmik 1199 m-imik sananermi naliusooq maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit 130 mio. koruunerpiannik annikillissaaq, taamatullu suliaasaqarfiup iluani erniat ukiumut 10 %-iniit 9 %-erpianut appassallutik. Oqaatigineqartutut Air Greenland Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamut ilisimatitsivoq, Kalaallit Nunaata kujataata aamma Danmarkip akornanni angalasunut bilitsit akii ullumikkumut Narsarsuarmiit angalasarnermut naleqqiullutik allanngungaassanngitsut, naak siunissami mittarfik 1199 m-imik takissusilik atorlugu Kangerlussuaq aqqusaarlugu angalasarnerit pisartussanngussagaluartut. Tamanna aamma suliap inernerissappagu, takornariartartunut sunniutaanerluttussat piffissap angalaaffiusup sivilunerulernerata, takornarianut annertuumik pingaaruteqartussaannngitsutut ilimagineqartup kingunerisaanik killilerneqartussaapput.

1799 m-imik mittarfiliortoqassappat Kalaallit Nunaata Kujataanut takornariartartut 4 %-inik ilanissaat qanoq pingaaruteqassanersoq aamma takussutissiaq 7.2.5-imi takutinneqarpoq. Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit 30 mio. koruuninik amerlissasut, taamatullu suliaasaqarfiup iluani erniat ukiumut 2,2 %-iniit 2,3 %-inut amerlissasut tassani takutinneqarpoq.

7.3 Kalaallit Nunaata kujataani aqqusinikkut attaveqaatit

Matuma siuliani taaneqareersutut Kalaallit Nunaata kujataani mittarfiup qitiusup maannakkut inissisimaffia ingerlasussanik piareersaasarneq aqutsinerlu eqqarsaatigalugu pitsaasuunngilaq, angalasut Narsarsuarmiit aallarfillit tassungalu tikiffillit ikittuinnaasarmata.

Taamaattumik mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarnissaanik eqqarsaatersuuteqarnermut atatillugu, aamma Kalaallit Nunaata kujataani mittarfiup qitiusup angalasut aallartarfiinut tikittarfiinullu atassuserneqarsinnaaneranut periarfissat assigiinngitsut misissorneqarnissaat naleqquttuuvooq. Narsarsuarmi maannakkut mittarfiusoq pigiinnarneqassappat tamanna annertunerusumik pisinnaavooq, tamatumalu peqatigisaanik Narsarsuup Qaqortullu akornanni Narsaq aqqusaarlugu aqqusinniortoqarsinnaavooq. Taamaalilluni Kalaallit Nunaata kujataani illoqarfiit marluk imminnut atalersinneqassapput, tamatumalu peqatigisaanik Narsarsuarmi mittarfimmu atassuserneqassallutik.

Matuma kinguliani taamatut atassusiinerup ineriartorfissanut takussutissiani pingasuusuni tamani sunniutissai pingaarnerit naliliiffigineqarput. Tassani illoqarfiit marluk akornanni atassusiinissaq (pilersaarusiornissaq) aamma maannakkut attaveqaatini pissutsit maannakkut atuuttut (pissutsit tunngaviusut) imminnut sanilliunneqassapput.

Pissutsit tunngaviusut

Pissutsini tunngaviusuni attaveqaatit maannakkut atuuttut atuutsiinnarlugit pissutsit nassuiarneqarput. Tassalu Narsarsuarmi mittarfik ullumikkutut atuutsiinnarneqarpoq, ilaatigullu Narsarsuup, Narsap aamma Qaqortup akornanni qulimiguulimmik aqquteqarluni.

Pissutsit tunngaviusut taamatut nassuiaasiorneqarnerat immikkoortoq 7.2-mi mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarnissaaq misissuinermi pissutsinut tunngaviusunut assinguvoq. Taamaalluni misissuinerit marluusut taakku inernerit imminnut ataqatigiissinneqarsinnaapput.

Pilersaarusiornissaq

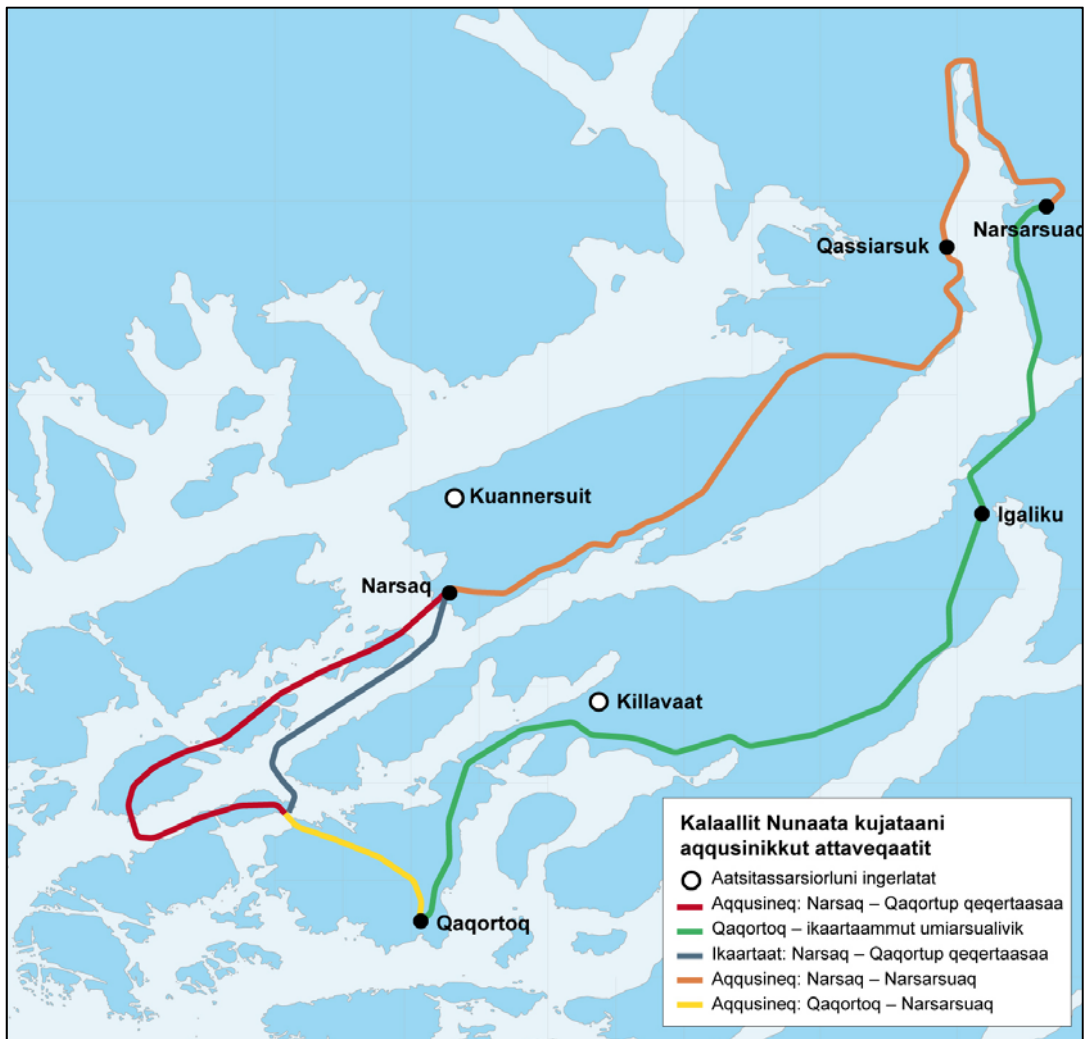
Narsarsuarmi mittarfiup angalasut aallartarfiinut tikittarfiinullu arlalinnut atassuserneqarnissaaq tunngatillugu, Narsarsuup Qaqortullu akornanni Narsaq aqqusaarlugu atassusiisoqarsinnaasoq eqqarsaatigineqarsinnaavoq.

Atassusiinissaq nalunaarusiami ”Kalaallit Nunaata kujataani angallannermut attaveqaatinut pilersaarutiniq naliliineq”-mi¹¹², nassuiarneqartut pilersinneqarsinnaavoq, tassanilu aqqiissutissatut najoqqutassiat pingasut assigiinngitsut siunnersuutigineqarput. Aqqiissutissatut najoqqutassiani tamarmiisuni Narsarsuup Narsallu akornanni aqqusinniornissaq siunnersuutigineqarpoq. Tassani periarfissat pingasut uku saqqummiunneqarput:

- **Aqqusineq/ikaartaat:** Narsamiit Qaqortup qeqertaasartaata avannamut kimmuk sammisortaaq ikaartaammuk talittarfimmuk ikaartaat aqquserneqassaaq. Kiisalu ikaartaammuk talittarfiup Qaqortullu akornanni aqqusinniortoqassaaq.
- **Narsaq aqqusaarlugu aqqusineq/sulluliaq:** Narsamiit Qaqortumut qeqertat Illutalik, Qanngui, Illukasik aamma Kingittoq aqqusaarlugit aalajangersimasumik aqqusiisoqassaaq. Aqqusinermit tassani immap naqqata iluatigut sullulianik katillugit sisamanik atassusiisoqassaaq.
- **Narsarsuup Qaqortullu akornanni aqqusineq/sulluliaq – Narsamut aqqutissalerlugu:** Narsarsuup Qaqortullu akornanni toqqaannartumik aqqusinniortoqassaaq, kangerluup Qoorup naqqata iluani sulluliortoqassalluni.

Aqqiissutissatut najoqqutassiat assigiinngitsut Ilusiliaq 7.3.1-imi takutinneqarput.

¹¹² Kalaallit Nunaata kujataani angallannermit attaveqaatit pillugit suleqatigiissitaq 2007. Kalaallit Nunaata kujataani angallannermit attaveqaatinut suliaassanik naliliineq. Taamanikkut Nanortallip Kommuniata, Qaqortup Kommuniata, Narsap Kommuniata aamma Namminersornerullutik Oqartussat ataatsimut pilersissimasaat. 2007-imi juulimi.

Ilusiliaq 7.3.1 Narsarsuup aamma Qaqortup akornanni Narsaq aqqusaarlugu aqqusinniorfiusinnaasut titartarneqarnerat

Atassusiinissat taakku sanaartorneqarnerisigut, illoqarfiit nunaqarfiillu pineqartut akornanni qulimigulimmik angallassinertiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissuteqarfiusut matuneqassapput. Kisiannili angallaviit isorartunerat piffissallu atorneqartut sivilisunerat pissutigalugit attaveqaatit taakku sananeqarnerisa kingorna qulimiguulimmik angallassinernik niuernernik tunngaveqartunik peqaannarnissaq eqqarsaatigineqartariaqarpoq, pingaartumik qinigassanut sivilisungaatsiartumik angallavissusannut tunngatillugu.

7.3.1 Sunniutissanut nassuiaatit

Attaveqaatit sananeqarnissaannut aningaasartuutissat aammalu ingerlatsinissamut aserfallatsaaliuinissamullu aningaasartuutissat amerlasussaapput. Paarlattuanik attaveqaatit taakku sunniutissanik ukuninnga annertuumik pissarsiviussapput:

- Pingaartumik illoqarfiit marluk taakku mittarfiillu akornanni, kisiannili aamma nunaqarfiit Qassiarsuup aamma Igalikup akornanni qulimiguulimmik ingerlatsinermut sipaarutissat annertussapput.

- Ullumikkumut qulimiguullit killilimmik amerlassuseqartunik aallartartut atorlugit angallassinerup annersaata ingerlanneqarfianut naleqqiullugu piffissaq eqqorlugu tikittarnerup aallartarnerullu akulikinnerulerneratigut iluaqutissarsisoqassaaq. Pitsaaqutinulli taakkununga ikaartaatip atorneqarnera pisariaqartinneqassanersoq, imaluunniit Narsarsuarmit Qaqortumut aqqutaa tamakkerlugu aqqusinniortoqassanersoq apeqqutaassaaq.
- Illoqarfinni nunaqarfinnilu inuiaqatigiit imminnut qaninnerulissapput, tamannalu illoqarfinni nunaqarfinnilu pineqartuni innuttaasunut aammalu takornarianut sumiiffimmut tikeraartunut iluaqutissartaqassaaq.
- Aallartartut tikittartullu akulikinnerulernerisigut inuiaqatigiillu imminnut qaninnerulernerisigut sumiiffiit assigiinngitsut akornanni angalasartut amerlinissaat naatsorsuutigineqarsinnaavoq. Tamanna inuiaqatigiit aningaasaqarneranni iluanaaruteqarnissamut takussutissaassaaq.
- Kuannersuarnut (Kvanefjeldet) aamma Killavaanut (Kringlerne) aatsitassarsiorfiulersinnaasunut attaveqaatit pitsaanerulissapput.
- Savaateqarfinnut arlalinnut attaveqaatit pitsaanerulissapput.
- Najukkami imaatigut angallatinik ingerlatsinermut aningaasartuutissanik angalasartut angallatiniit aqqusinernut nuunneqarnerisa amerlaqataannik sipaagaqartoqassaaq.

Sanaartornermut aningaasartuutissat aamma ingerlatsinermut aningaasartuutissat saniatigut sunniutissanik allanik, inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniuteqarnerluttussanik takkuttoqassaaq. Tassani pineqarput:

- Angalasut qulimiguulimmik angalasinnaagaluartut piffissap angalanermut atugaasa sivitsornera. Pingaartumik Narsamiit Qaqortumiillu taakkunungalu angalasunut.
- Atortunik aqqusinermi angalasartussanik pisisoqassaaq. Tassani pineqartut tassaasinnaapput bussit pisortatigoortumik angallassinermut atugassat taamatullu biilit nammineerluni pigisat.

7.3.2 Sunniutissanik naliliineq

Attaveqaatissat sanaartorneqarnerini sunniutissat naliliiffigineqarnerini aallaqqaammut aningaasartuutissat iluanaarutissallu pingaarnerit imminnut sanilliunneqarnissaat pingaaruteqarpoq. Tassani pineqartut tassaapput:

- Aqqusinernik, sullulianik immaqalu ikaartaammut talittarfimmik sananermut kiisalu ikaartaammik pisinermut aningaasartuutissat.
- Attaveqaatinik, tassalu aqqusinernik, sullulianik immaqalu ikaartaatip talittarfianik ingerlatsinermut aserfallatsaaliuiner Mullu aningaasartuutissat.
- Qulimiguulinnik ingerlatsinermut sipaagaqarnermi pissarsiassat.
- Biilini, bussinik immaqalu ikaartaammik angalanermut aningaasartuutissat.

Matuma kinguliani aningaasartuutissat pissarsiassallu pingaarnerit amerlassusissaat naliliiffigineqarput.

Sanaartornermut aningaasartuutit

Sanaartugassanut aningaasartuutissanut missiliuigallannerinnaat pigineqarput, taamaattumillu taakkununga tunngatillugu nalornineq annertuvoq. Tassani ilaatigut sumiiffiit ilaat, ilaatigut ujaqqat nakkaasartut aammalu kuuit ikaagassat, mikisunik ikaartarfilerneqarnissamut pisariaqartitsiviusut pissutaallutik tikikkuminaapput. Ataatsimut isigalugu aqqusernup sulluliallu sananeqarnissaannut periarfissat teknikkikkullu unammilligassat sukumiisumik misissuiffigineqarsimangillat. Pingaartumillu erseqqissaatigineqassaaq, sulluliornissamut atatillugu sajuppillatsitsisarluni misissuisoqarsimangimmat. Aqqusernup sulluliallu sananeqarnissaat pisariunerusoq paasineqarpat – pingaartumik immap naqqata iluani pissutsit peqqutaallutik – sanaartornermut aningaasartuutissat amerleriarujussuarsinnaapput.

Sanaartornissamut missingersuutit nalunaarusiani ”Angallannermut atortut, sanaartugassanut nassuiaatit missingersuutillu”, aamma ”Kalaallit Nunaata kujataani angallannikkut attaveqaatinut pilersaarutit naliliiffigineqarnerat”¹¹³ naliliiffigineqarput. Nalunaarusiami siulliullugu taaneqartumi Narsarsuup aamma Narsap akornanni aqqusernup angallaffiusussap¹¹⁴ (90 – 95 km) sananeqarneranut aningaasartuutissat 2004-mi akit aallaavigalugit 510 mio. koruunerpiantut missiliorneqarput. Qaqortup ikaartaatillu talittarfiata akornanni aqqusernup asfaltimik qallikkap 17 km-it missaanniittup, 150 m-ikkaarlugit biilinit illuarfissallip sananeqarnissaanut aningaasartuutissat 60 mio. koruunit missaannut missiliorneqarput. Qaqortup qeqertaasartaani aamma Narsami biilinit ikaartaatinut talittarfiit nutaat sananeqarnerannut aningaasartuutissat 50 mio. koruunit missaanniissapput.

Taamaalilluni Narsarsuup Qaqortullu akornanni Narsaq aqqusaarlugu aqqusernit ikaartaatillu atorlugit attaveqarfissat sananeqarnissaannut aningaasartuutissat 2004-mi akit tunngavigalugit 620 mio. koruuninut missiliorneqarput, 2010-mi akit tunngavigalugit 750 mio. koruunisut annertussuseqarlutik.¹¹⁵

Nalunaarusiami ”Kalaallit Nunaata kujataani angallannermi attaveqaatinik sanaartornissamik naliliineq”-mi Narsamiit Qaqortumut aqqusinniornermut sulluliornermullu aningaasartuutissat 1,5 mia. koruunit missaannut missiliorallarneqarput. Taanna tunngavigalugu Narsarsuarmiit Qaqortumut Narsaq aqqusaarlugu (qeqertat Illutalik, Qanngui, Illukasik aamma Kingittoq aqqusaarlugit) aqqusinniornissamut sulluliornissamullu aningaasartuutissat tamarmiusut 2010-mi akit tunngavigalugit 2,1 mia. koruunit missaannut missiliorneqarput.

Nalunaarusiami ”Kalaallit Nunaata kujataani angallannermi attaveqaatinik sanaartornissamik naliliineq”-mi Narsarsuarmiit Qaqortumut kangerluk Qooroq ataallugu aqqusinniornissamut sulluliornissamullu aningaasartuutissat 1,6 mia. koruuninut taaneqarput. Tassalu Narsamut aqqusinniornissaq ilanngullugu sanaartornermi aningaasartuutissat 2010-mi akit tunngavigalugit 2,2 mia. koruuninut missiliorneqarput.

¹¹³ Angallannermut sanaartukkat, sanaartugassanut nassuiaatit missingersuutillu, Qaqortup, Narsap aamma Narsarsuup akornanni angallannermut atortunik sanaartorneq, aqqusinniorneq. Mittarfeqarfiit, 2004.

¹¹⁴ Angallaffiusussaq tassaavoq aqqusineq, biilinit nalinginnaasunik angallaffigineqarsinnaasoq. Aqqusinnermi angallaffiusussami biilit nalinginnaasut marluk imminnut saneqqussinnaassapput, aammalu biilit annerit atorlugit angallattut saneqqussinnaanissaat eqqarsaatigalugu aqqusinnermi naleqquttumik imminnut ungasissuseqartunik illuarfissaqassaaq.

¹¹⁵ Ikaartaammut nalikilliliinerit aningaasaatinullu aningaasartuutit ikaartaatip ingerlanneqarneranut ukiumoortumik aningaasartuutissanut ilanngullugit naatsorsorneqarput. Taamaattumik ikaartaammik pisinissamut aningaasaliissutissat sanaartornermut aningaasartuutissanut ilanngunneqangillat.

Attaveqaatinik ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinemullu aningaasartuutit

Attaveqaatit ingerlanneqarnerannut aserfallatsaaliorneqarnerannullu aningaasartuutissanut missiliukkanik soqanngilaq. Taamatut naliliigallarnermi ukiumut aningaasartuutissat sanaartornermut aningaasartuutit 4%-iisa missaannik amerlassuseqartussat missiliorneqarput – tassani aqqusernit, ikaartaatip talittarfii sulluliallu aserfallatsaaliineqarnissaat pineqarpoq. Taamatut annertussusiliinermut ukiuunerani aserfallatsaaliuinemut aningaasartuutissat aamma aputaajaatinik siuleqartitsilluni ingerlaaqatigiittarnermut aningaasartuutissat ilanngunneqarsimassasut ilimagineqarpoq.

Ikaartaatip qulimiguullillu ingerlanneqarnerinut aningaasartuutit

Biilinu ikaartaatip ingerlanneqarnissaanut siunnersuummi aamma ingerlatsinermut aningaasartuutit ilaatinneqassapput. Biilinu ikaartaammut ilaaneq nalunaaquttap akunnerata ataatsip missaanik sivilissuseqassasoq ilimagineqarpoq, aammalu ullormut siumut utimullu angalanerit marluusassasut (maannakkut qulimiguullit atorlugit sullissinermi tikittartut akulikissusaat marloriaatip missaanik amerlissallutik) ilimagineqarpoq. Kilometerimut angalaffiusumut ataatsimut aningaasartuutissat annertussusilerneqarnerini, biilinu ikaartaammik pisinermut ingerlatsinermullu aningaasartuutissat aallaavigalugit kilometerimut 260 koruunit missaanniittussat missiliorneqarput. Taanna tunngavigalugu ukiumut aningaasartuutissat 8 mio. koruunit missaannut naatsorsorneqarsinnaapput.

Pissutsini tunngaviusuni illoqarfiit nunaqarfiillu, pilersaarusiornermi qulimiguulimmik sullinneqartussaannngitsut akornanni qulimiguulinnik ingerlatsinissamut aningaasartuutissat ilaatinneqarput. Taamaattumik qulimiguulinnik ingerlatsinermut aningaasartuutissat pilersaarusiornermi pissutsinut tunngaviusunut naleqqiullugu sipaagassat ilaatinneqarput. Qulimiguulinni immikkoortunut ataasiakkaanut akigititaasut aamma nalunaaquttap akunneranut atugassanit sipaakkat naatsorsorneqarneri tunngavigalugit ukiumut sipaagassat 30 mio. koruunit missaannut naatsorsorneqarput.

7.3.3 Aningaasaqarnermik naliliinerup inerner

Sunniutissat matuma siuliani taaneqartut ukiunut 25-inut ataatsimut naatsorsorneqarnerini, aaqqiissutissat pingasuusut imminnut akilersinnaassusii naatsorsorneqarput.

Aqqusinniornikkut/ikaartaasiinikkut aaqqiissutissaq

Aqqusinniornikkut/ikaartaasiinikkut aaqqiissutissap, sananeqarnermini akikinnerujussuusussap naatsorsorneqarnerani maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit -600 mio. koruuninut naatsorsorneqarput. Tassalu sanaartornermut, ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinemullu aningaasartuutissat kisiisa isigigaanni, suliami aningaasartuutissat iluanaarutissanit amerlanerupput.

Sunniutissat arlallit aningaasaqarnermik naatsorsuinermit matumunnga ilaatinneqanngillat. Tassani ilaatigut sumiiffimmi illoqarfinni nunaqarfinnilu inuiaqatigiit imminnut qaninnerulernerisigut, aammalu Kuannersuarni aatsitassarsiorfiulersinnaasumut attaveqartarnerup pitsaanerulerneratigut angalasunut iluaqutissat pineqarput. Tassanili ikaartaatip ingerlanneqarnerani akornutaasinnaasunut iluarsiiisoqartariaqassaaq, sikorsuit umiarsualivinnik assisinnaammata, aammalu biilinu ikaartaat aserortoorsinnaammat. Kisiannili aamma sunniutissanik pitsaanngitsunik naammattuuisoqartassaaq, pingaartumik angalasussat qulimiguulinnik atuiniarlutik aalajangersimasut sivilunerusumik angalasalissammata, aammalu biilini pisinermut ingerlatsinermullu aningaasartuuteqartoqartartussaalluni.

Sunniutissat taakku ataatsimoortillugit naatsorsuiffigalugit misilinneqanngilaq. Kisiannili suliaq immiunut akilersinnaassappat, naliliiffigineqarsimannngitsut ataatsimut sunniutissaat ilanngaaserneqanngitsut qanoq pitsaatisumik sunniuteqassanersut naatsorsorneqarpoq.

Taamatut naatsorsuinerup takutippaa, suliat inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminnut nammassinnaassappata sunniutissat nalilernerqanngitsut ukiumut 36 mio. koruuninik pissarsiaqarfigineqartariaqartut. Suliat mittarfiup Qaqortumi inissiiffissaq 3-mi 1199 m-imut nuunneqarnerani iluanaarutissanut naleqqutissappata (tak. takussutissiaq 7.2.3 malillugu suliassaqaarfiup iluani erniat 9,9 %-inut annertussusilerneqarput), sunniutissat naliligaanngitsut nalingi ukiumut 70 mio. koruuniussapput.

Mittarfiup 1199 meterip imminut akilersinnaassusissaanut 70 mio. koruunit aningaasartaliunneqartut, Kommune Kujallermi tamarmiusumi innuttaasumut ataatsimut ukiumut 9.000 koruuniussapput.

Narsaq aqqusaarlugu aqqusinniornikkut/sulluliornikkut aaqqiissutissaq

Aqqusinniornikkut/sulluliornikkut aaqqiissutissap imminut akilersinnaassusiata naatsorsorneqarnerani maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit -2,2 mia. koruuninut naatsorsorneqarput. Taamatut inerniliineq sanaartornermut missingersuutit qaffasissorujussuit, ikaartaammut talittarfiliornermi ikaartaammillu ingerlatsinermi aningaasartuutissanit sipaakkanit illuatungilerneqarsinnaanngitsut kinguneraat.

Aqqusinniornikkut/sulluliornikkut aaqqiissutissat sunniutissaasa, aqqusinniornikkut/ikaartaatiliinikkut aaqqiissuteqarnermi sunniutissat nalilernerqanngitsut assigissavaat. Tamatuma saniatigut sulluliornikkut aaqqiissutissat sunniutissaasa pitsaasut ilagissavaat, sulluliaq inuit ataasiakkaat pisariaqartitsinerat malillugu angalasinnaalernermit periarfissaqalernerat. Aamma aqqusinniornikkut/sulluliornikkut aaqqiissutissami immap sikua imaluunniit aserortoorneq pissutigalugu ikaartaatit ingerlanneqarnerini nalornissutaasinnaasut peerneqartussaapput.

Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit annertuumik amigartooruteqarfiusussaanerat pissutigalugu suliassaq aqqusinniornikkut/ikaartaatiliinikkut aaqqiissutissamut, aammalumi mittarfiup Qaqortumut nuunneqarneratigut aaqqiissutissamut naleqqutinngilaq.

Narsarsuarmit Qaqortumut Narsaq aqqusaarlugu aqqusinniornikkut/sulluliornikkut aaqqiissutissaq

Aaqqiissutissap taassuma imminut akilersinnaassusia maannakkut naliusut ilanngaaseriikkat tunngavigalugit 2,3 mia. koruuninik amigartooruteqarfiusussatut naatsorsorneqarput. Taamatuttaaq inerniliineq sanaartornermut missingersuutit qaffasissorujussuit, ikaartaammut talittarfiliornermi ikaartaammillu ingerlatsinermi aningaasartuutissanit sipaakkanit illuatungilerneqarsinnaanngitsut kinguneraat.

Aqqutissap taassuma sananeqarnissaanut aningaasartuutissat missiliukkat ikinnerujussuit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamut nalunaarutigineqarsimapput. Matuma siuliani naliliinermut sanaartugassanut akit katillugit 2,2 mia. koruuniusut tunngavigineqarput, sanaartugassallu akii 50 %-inik ikilisinneqaraluarpataluunniit, akilersinnaassusiat maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit 900 mio. koruuninik amigartooruteqarfiusussanut naatsorsorneqarput.

Sulluliornermi aaqqiissutip aappaa assigalugu, inuit ataasiakkaat pisariaqartitsinerminni angalasinnaanissamut periarfissaqalernerisigut iluanaarutissartaqassaaq. Narsaq aqqusaarlugu aqqusinniornissamut/sulluliornissamut naleqqiullugu, Qooqqup naqqata iluatigut sulluliornissaq Qaqortumi Narsamilu illoqarfinni inuiaqatigiinnik annikinnerusumik ataqatigiissitilertussaavoq, tassani assartuussinermi aqqutit atorneqartut ungasinnerulertussaammata aammalu piffissaq angalaffiusoq sivisunerulertussaalluni. Paarlattuanik nunaqarfimmut Igalikumut attaveqaatit pitsaanerulissapput.

Taamatuttaaq suliaassap maannakkut naliusut ilanngaaseriikkat annertuumik amigartooruteqarfiiunissaat pissutaallutik, suliaassaq aqqusinniornermut/ikaartaasiinermut, aammalu mittarfiup Qaqortumut nuunneqarnissaanut naleqqiullugu naleqqutinnngitsutut naliliiffigineqarpoq.

7.3.4 Naliliineq

Matuma siuliani misissuinerit taaneqartut tunngavigalugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq naliliivoq, inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu Narsarsuarmi mittarfiup aamma Qaqortup akornanni, Narsamut atassusikkamik aqqusinniornissaq piviusorsiunngitsaq. Taamatut inerniliineq aaqqiissutissatut takussutissiani misissuiffigineqartuni tamani atuuppoq.

Tamanna tunngavigalugu Isumalioqatigiissitaq Kalaallit Nunaata kujataani aqqusinniornissaq sammeqqinnianngilaa – tassani mittarfiup Qaqortumut nuunneqarneranut atatillugu Qaqortup Narsallu akornanni ataatsimoortumik aqqusinniornissaq/ikaartaasiinissaq kisiat pinnagu.

Kalaallit Nunaata kujataani mittarfiup qitiusup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarnerani inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissat misissuiffigineqarneri tunngavigalugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq naliliivoq, taamatut nuussinissaq naammassineqartariaqartoq. Isumalioqatigiissitaq naliliinerata eqikkarneqarnera immikkoortoq 7.7-imi takuneqarsinnaavoq.

7.4 Kalaallit Nunaata kujataani ilaasunik angallassineq

Mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarneratigut Kalaallit Nunaata kujataani ilaasut qulimiguulimmik angallannissamik pisariaqartitsisut ikilisussaapput¹¹⁶. Pingaartumik Kalaallit Nunaata kujataata iluani mittarfiup tungaanut angallanneqarnissamik pisariaqartitsineq mittarfiup Qaqortumut inissinneqarnerani annikillissussaavoq. Taamaattumik Kalaallit Nunaata kujataata iluani angallassinermut najukkami pissutsit apeqqutaanerujussuannngussapput. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq tamanna tunngavigalugu Kalaallit Nunaata kujataata iluani inunnik assartuussinerup qulimiguulimmik assartuussinerinnarmik tunngaveqarsimasup, angallatit qulimiguullilu atorlugit assartuussinissamik tunngaveqarluni allannngortinneqarsinnaanera misissuiffigaa, sikorsuaqarnerata/imaata sikoqarnerata nalaani qulimiguullit atorlugit assartuussinissaq pisariaqartussaammat¹¹⁷.

Angallatit atorlugit assartuussinerit qulimiguullit atorlugit assartuussinermit appasinnerusunik aningaasartuuteqarfiusarput. Aningaasartuutit appaatissaat amerlammata, inuiaqatigiit aningaasaqarneranni sinaakkusiussat iluanni tikittartut akulikissusiat pitsanngortinneqarsinnaavoq (tikittartut/aallartartut amerlanerulersinnaapput). Aningaasartuutit appaatissaat sullissinermut pitsannguinerit sipaarutissanullu qanoq agguarneqassanersut politikkikkut aalajangerneqartussaavoq.

Piffissaq angalaffiusaq ataatsimut isigalugu angallammik angalasarneq qulimiguulimmik angalasarnermit sivisuneruvoq. Taamaattumik atuisut pissarsiassaasa tamarmiusut annertussusissaannut angallatit atorlugit assartuussinerit ilusilersugaanerat apeqqutaasussaapput.

¹¹⁶ Ilaasut ikilinerisa saniatigut Kalaallit Nunaata kujataani timmisartukkut nassiussanik assartuinissap pisariaqartinneqarnera annikillissaaq.

¹¹⁷ Matuma kinguliani oqaatsit sikorsuit, piffissaq sikorsuaqarfiusaq il.il. kisimik atorneqarput, taakkunani sikorsuit/immap sikuunera, piffissaq sikorsuaqarfiusaq/immap sikuuffia il.il. pineqaraluartut.

Tamatumunnga atatillugu eqqumaffigineqassaaq, tikittartut akulikinnerulernerini piffissaq nikiffiusartutut taaneqartartoq, Kalaallit Nunaata kujataani annertungaatsiartoq sivikillisinneqartussaammat.

Matuma kinguliani Kalaallit Nunaata kujataani ukioq kaajallallugu qulimiguulimmik sullissinnermut aningaasartuutissatut naatsorsuutigineqartut, piffissani imaatigut angalasinnaaffiusuni (tassalu sikorsuaqannginnerata nalaani) qulimiguulimmik assartuussinnermut taarsiullugu distriktini imaatigut angallassinermut (Qeqertarsuup Tunuani ingerlanneqartup assinganut) ikaarsaarnermi aningaasartuutitut sanilliunneqarput.

7.4.1 Pissutsit maannakkut atuuttut

Ullumikkut Kalaallit Nunaata kujataani ilaasunik angallassineq qulimiguullit atorlugit ingerlanneqarpoq. Ilaasunik angallassineq qulimiguullit assigiinngitsut marluk atorlugit ingerlanneqarpoq. Qulimiguulik S61 illoqarfiit heliportillit akornanni aammalu Narsarsuarmi mittarfimmut/mittarfimmiit timmisartuussinnermut atorneqarpoq, aammalu qulimiguulik Bell minnerusoq nunaqarfinnut/nunaqarfinnit aamma nunaqarfiit akornanni timmisartuussinnermut atorneqarluni. Qulimiguulik Bell aamma illoqarfinnut tikittarpoq, taakkunanngaanniillu aallartarluni. Kiisalu qulimiguulik AS350 Sikunik Alapernaarsuiffiup kisimi atugaraa. Aamma piffissap ilaani qulimiguullit allat sumiiffimmiittarput, attartortitsilluni timmisartuussinnermut atorneqartarlutik.

Ukiut amerlanersaanni Kalaallit Nunaata kujataani sikorsuit nalliusimaartarput. Piffissaq sikorsuaqarfiusoq marsip qaammataaniit juulimut atuuttarpoq, kisiannili ukiumiit ukiumut nalliuttarneri qaangiuttarnerilu assigiinneq ajorput. Piffissami sikorsuaqarfiusumi sikorsuit eqiteruttarput, taamaalillunilu imaatigut angalanissaq ajornarsisinnaalluni imaluunniit nalornarsisinnaalluni. Piffissani taakkunani timmisartumik imaluunniit qulimiguulimmik illoqarfinnut nunaqarfinnut tikinneqartartunut angalanissaq kisimi periarfissaalertarpoq. Kalaallit Nunaata kujataani illoqarfiit nunaqarfiillu tamarmik sikorsuarnit toqqaannartumik imaluunniit toqqaannanngitsumik eqqorneqarsinnaapput. Tassalu sikorsuaqarnerata/immap sikuunerata nalaani ilaasunik angallassinermi taamaallaat qulimiguulimmik angallassineq imaatigut angallatinik taarserneqarsinnaavoq.

Kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutit

Kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissut maannakkut atuuttoq 2005-imi neqeroorteqartitsivigineqarpoq, taassumalu nassataanik assartuussinnermut attaveqaatit tamarmiusut annertuumik allannguuteqartinneqarput. Nuna tamakkerlugu ukiunut tallimanut kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissuteqarfigineqarpoq, 2006-imiit 2010-mut atuuttussamik. Tamatuma kingorna Naalakkersuisut aalajangerput, piffissaq isumaqatigiissuteqarfiusoq ukiunik marlunnik ilaniarlugu, tak. immikkoortoq 2.5.1.

Namminersorlutik Oqartussat Kalaallit Nunaata kujataani assartuussineq pillugu kiffartuunneqarnissamik Air Greenlandimut isumaqatigiissuteqarpoq, taassumalu nassatarisaanik ukiumut 22,5 mio. koruuninik akiliisarluni. Kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissummi tikittartut akulikissusissaannik aalajangersimasunik (assersuutigalugu Kalaallit Nunaata kujataani illoqarfinnut nunaqarfinnut angalasut apuussinnaanissaat anguniarlugu nunaqarfinnut/nunaqarfinnit sapaatit akunnerannut minnerpaamik ataasiarluni aallartoqartarnissaanik), kiisalu akit annertussusilerneqarnerisa atuutiinnarnissaat anguniarlugu Air Greenland pisussaaffilerneqarpoq. Isumaqatigiissut assartuussinnermi suliassanut ataasiakkaanut immikkoortitigaavoq. Kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutit ilusiligaanerani eqaassusiliisoqarpoq, taamaalillunilu isumaqatigiissut Air Greenlandip aamma Namminersorlutik Oqartussat akornanni ingerlaavartumik naleqqussarneqarsinnaalluni.

Isumaqatigiissut 2006-imi atuutilersoq, ilaasunik assartuussinnermut pisortat tapiissutaasa annertuumik appartitsinneqarnissaat pillugu Inatsisartuni aalajangerneq tunngavigalugu isumaqatigiissutigineqarpoq. Taamaalluni isumaqatigiissutit nutaat 2006-imi atuutilermata tapiissutit tamarmiusut pingajorarterutaat ataasiaannartumik sipaarutigineqarput. Sipaarniarnerup kingunerisaasa ilaattut angallasseriaatsip ataasiinnaap tapiiffigineqarsinnaanera atuutsinneqalerpoq, taassumalu nassatarisaanik ornikkamut ataatsimut assartuusseriaatsimut ataasiinnarmut tapiisoqartalerpoq. Taamaattumik disktrikt tamarmik immikkut iluanni qulimiguulimmik imaluunniit umiarsuarmik assartuussinnermut taamaallaat isumaqatigiissusiortoqarpoq. Tamatuma kingunerisaanik Kalaallit Nunaata kujataani pisortanit tapiiffigineqartumik umiarsuarmik assartuussinerit tamarmik unitsinneqarput, 2006-illu kingorna qulimiguulimmik assartuussinerit kisimik tapiiffigineqartalerput.

Ilaasut sipaarniarnermit pisariaqanngitsumik sakkortuallaamik eqqorneqannginnissaat qulakkeerniarlugu neqerooruteqartitsinnermut najoqqutassiani erseqqissarneqarpoq, bilitsinut akit 2006 sioqqullugu akiusunut naleqqiullutik qaffannerisa annerpaamik 10%-it sinnersimassanngikkaat – assartuusseriaaseq suna atorneqarnerseq apeqquaatinnagu. Tamatuma kingunerisaanik Kalaallit Nunaata kujataani qulimiguulimmik timmisartuussinnermi bilitsinut akit annertuumik tapiiffigineqarnissaat pisariaqartinneqalerpoq, qulimiguulimmut ilaanermi bilitsinut akit 2006 sioqqullugu bilitsinut akinit 10 %-it sinnerlugit qaffasinneroqqusaanngimmata, taamanilu aamma imaatigut angallatinik (aammattaaq tapersiiffigineqartunik) angalasoqarpoq.

7.4.2 Angallatit atorlugit assartuussinnermut allannguinnermi sunniutissat

Kalaallit Nunaata kujataani sikorsuaqannginnerata/immap sikuunnginnerata nalaani ilaasunik angallassinerup qulimiguulinniit angallatinut ilaasartaatinut nuunneqarnerani attaveqaatinut amerlasuunik aningaasaliisoqartariaqartussaangilaq¹¹⁸.

Angallannermut sunniutissat tikittartullu akulikissusiat

Allannguinnermili qulimiguulinnut aamma angallatinut atortut atorneqartut allannguuteqartariaqassapput, taamatullu angallattut piffissaq atortagaat allannguuteqartussaalluni. Angallatit atorlugit sullissinerup mannakkut qulimiguulimmik sullissinnermut naleqqiullugu aallartartut amerlillugit ilusilernerqarnerani aamma atuisut iluaqutissanik amerlanerusunik misigisaqassapput, pisariaqartitsilernerminni angalanissamut periarfissaat amerlissallutik, taamaallunilu piffissaq tamaangaannartinneqarsinnaasoq annikillissalluni (piffissaq nuunnissamut atorneqartartoq sivikillilluni).

Kalaallit Nunaata kujataata iluani assartuussineq allanngortinneqassappat, sullissinerup pitsaassusiata maannatut iinnarnissaa, tassalu illoqarfinniit/illoqarfinnut aamma nunaqarfinniit/nunaqarfinnut aallartartut/tikittartut minnerpaamik maannatut akulikitsigiinnarnissaat Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap misissueqqissaarnermini aallaavigaa.

¹¹⁸ Angallatinik pioreersunik imaatigut angallassinnermut atuisoqalinngippat/nuussisoqanngippat, angallatinik nutaanik pisinissamut aningaasaliisoqartariaqassaaq. Assartuussineq pillugu isumalioqatigiissitap misissuinerani aningaasaqarnermik naatsorsukkanut atortunik nalikilliliinerit aammalu aningaasaatinut aningaasartuutit, tamatigut atortut atorneqarnerini ataasiakkaanut akinik tunngaveqartinneqartut ilanngunneqarput. Taamaattumik aningaasaqarnermik naatsorsukkanut qinigassani ataasiakkaani angallatit amerlassusissaannut imaluunniit qulimiguullit amerlassusissaannut tunngaviusussanik immikkuullarissunik ilanngussisoqartariaqanngilaq.

Angallatit suussusaat

Kalaallit Nunaata kujataani assartuussinermut angallavinni imaatigut angallatit assigiinngitsut atorneqarsinnaassapput. Angallatinik sukkasuulianik minnernik (25 - 30 knob, aqqaneq marlunnik ilaasoqarsinnaasunik), ullumikkut Kalaallit Nunaata kujataani ilaatigut attartortitsilluni angallassinermut atorneqareersunik atuisinnaaneq periarfissat ilagaat. Aamma angallatinik ilaasartaatinik annerusunik, 2006 tikillugu Kalaallit Nunaata kujataani atorneqarsimasut assiginik atuinisseq periarfissaavoq. Tassani angallatit pineqartut tassaapput Najaaraq Ittuk (14 knob, 60-inik ilaasoqarsinnaasok) aamma Aviaq Ittuk /Aleqa Ittuk (9,5 knob, 36-nik ilaasoqarsinnaasut).¹¹⁹

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq naliliivoq, angallatit minnerit angallatinut annernut saniilliullutik aningaasaqarnikkut iluaqutissartaqarnerussasut – minnerunngitsumik mittarfiup nuunneqarnerani angallatit minnerit annernut naleqqiullutik iluaqutissartaqarnerussasut, sumiiffiup iluani angallanneqarnissamut pisariaqartitsineq annertuumik annikillisussaammat. Taamatut naliliinermi ilaatigut Qeqertarsuup Tunuani misilittakkat tunngavigineqarput, tassani imaatigut angallassinernup ilaa angallatit minnerit atorlugit ingerlanneqarmat. Tamatumunnga atatillugu erseqqissaatigineqassaaq, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap tamatuma isumannaallisaanermut tunngasortaa naliliiffigisimangimmagu.

Angallatit minnerit angallatinut annernut naleqqiullutik marloriaammik sukkannerusinnaapput, taamaattumillu piffissaq angalaffiusok sivikinnerusinnaalluni. Taamatuttaaq angallatit minnerit angallatinut annernut, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap maannamut isiginiarsimasaanut naleqqiullutik ilaasumut ataatsimut kilometerimut aningaasartuutissat ikinnerusarput. Kiisalu angallatit minnerit eqaannerusumik aqqissuunneqarsinnaapput, assartuussinermi suliasat suliarineqarnissaannut angallatit amerlanerusut atorneqartussaammata. Taamaalluni assartuussineq siunnerfeqarfinnerusok periarfissinneqartussaavoq, taamatullu angallatit pisinnaasaannik annikitsuararsuarmik atuiffiusut atorlugit angallassinisseq pinngitsoorneqartussaassalluni. Iluaqutissat taakku - siornatigut oqaatigineqareersutut – aallartartut/tikittartut akulikissusaannik qaffaanermut atorneqarsinnaapput.

Angallatit minnerusut angallatinut annerusunut naleqqiullutik ilorrisimaarnanginnerusutut atuisunut misigineqartarnissaat ilimanarpoq. Tamatuma saniatigut angallatit silarlunneranut malussajannerusarput (tamannalu Kalaallit Nunaata kujataani sinerissamut qanittumi akuttunerusarpoq), ilimanarporlu taakkunani ingerlatsinerup isumannaassusaa angallatinut annerusunit annikinnerussasok.¹²⁰ Maannakkut pissutsit atuuttut malillugit Nanortallip eqqaani avataatigut angalasoqartartussaavoq. Tamatumunnga atatillugu oqaatigineqassaaq piffissap angalaffiusup appartinnissaa aammalu avataatigut angalasarnissap pinngitsoortinnissaa periarfissaqarmat, Itilliarsummi kaliffik 220 meteriusok qaartiterlugu ikerasaliarineqarneratigut.

Qulimiguulinnik ingerlatsineq

Tunngaviusumik sikorsuaqannginnerani/imaq sikoqannginnerani qulimiguullip aalajangersimasumik angalatinneqarnerata unitsinneqarnissaa tunngavigineqarpoq, maannakkut tunngavilersuutigineqartut malillugit Kalaallit Nunaata kujataani qulimiguulinnik timmisartuussinermi kiffartuunneqarnissamik

¹¹⁹ Angallatinut arlallit 2006 tikillugu Kalaallit Nunaata kujataani sullissisuusimasut, 2010-mi Qeqertarsuup Tunuani angallavinni angalatinneqarput. Taakku saniatigut angallatit marlussuit 12-25-nik ilaasoqarsinnaasut immikkut ittumik attartorneqarput, taakkulu 2005-imi aasaanerani Qassimiunut tassanngaanniillu aammalu Nanortallip kangianut angalatinneqarsimapput.

¹²⁰ Tamanna allasimasutut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamit annertunerusumik naliliiffigineqanngilaq.

isumaqatigiissuteqartoqartussaangimmat. Sikorsuaqarnerata nalaani – nalinginnaasumik marsimiit juulimut – aammalu immap sikoqarnerata nalaani ”sikorsuaqarnerani qulimiguulimmik” taallugu sullissisumut isumaqatigiissusiortarnissaq pisariaqartussaavoq. Nunap immikkoortuata iluani qulimiguulimmik angallassineq Qaqortumi mittarfimmiit, qulimiguulik arfineq pingasuniit qulingiluanut ilaasoqarsinnaasoq, nassatanik inissaqartitsiviusoq atorlugu ingerlanneqarsinnaavoq.

Illoqarfiit akornanni qulimiguulinnik ingerlatsinerup ingerlaannarnissaa

Kalaallit Nunaata kujataani inunnik angallassinermi kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissut atorunnaarluni imaatigut angallassinermut nuunneqaraluarpalluunniit, Kalaallit Nunaata kujataani sikorsuaqarnerata/immapp sikuunerata nalaani qulimiguulimmik angallassinerep unitsinneqarnissaa qulakkeerneqarsinnaangilaq. Illoqarfiit Narsap, Qaqortup aamma Nanortallip akornanni annertussusilikkamik tapiissutitaqanngitsumik qulimiguulimmik ingerlatsiinnartoqarsinnaavoq, angalasut ilaasa piffissami sivikitsumi angalanissamut akileerusussuseqarnerat annertussasoq, taamaattumillu qulimiguulimmik angalanissamut akimik qaffasissumik akiliinissamut piareersimasassasut ilimagineqarmat. Taamaattumik Air Greenlandip immaqalu sullissisut allat niuernermik tunngaveqarluni ingerlatsinissamik aalajangernissaat apequtaassaaq. Tamanna pingaartumik sumiiffimmi aatsitassarsiornermik aallartitsisoqassappat atuutissaaq.

Siunissami imaatigut angallassinissamut pilersaarutaasinnaasoq

Sikorsuaqannginnerata nalaani imaatigut angallassinermut aningaasartuutit tamarmiusut naliliiffigisinnaaniarlugit, piffissami tassani ilaasut sullinneqarnissaannut pisinnaasat naammattut qulakkeerniarlugit Assartuussineq pillugu isumalioqatigiissitaq imaatigut angallassinissamut pilersaarusiortoq. Angalanissanut pilersaarutip ilusilerneqarnerani aamma tikittartut akulikissusiat minnerpaamik qulimiguullit tikittartut akulikissusiattut akuttussusilerneqarpoq.¹²¹

Angalanissanut pilersaarutip immikkoortuinik pilersaarusiorteq, taassumalu ataani assartuusseriaatsimut allamut nuunnissat pisinnaasanillu naleqqussaanissat pillugit pitsaanerpaamik attaveqatigiinnissap qulakkeerneqarnissaa, angalanissanut pilersaarummut matumunnga ilanngunneqanngillat.

Angalanissanut pilersaarusiaasumi, angallannerup ilusaani takussutissiarineqarsimasumi angallatit angalanissaat ukiup qanoq ilineranut, sapaatit akunnerata ulluinut aamma piffissanut tikiffissanut agguagaapput. Takussutissiaq 7.4.1-imi angalanissanut pilersaarummit issuaalluni sapaatit akunnerannut tikittartut akulikissusaannut tunngasut takutinneqarput.

¹²¹ Mittarfik Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqassappat, Kalaallit Nunaata kujataata iluani qulimiguullit angallannerat allanngortinneqassaaq, tassani luunniit qulimiguulik kisimi ilaasut angallanneqarnerinut atorneqaannaraluarpat. Tassalu qulimiguullit angallannerannut pilersaarummi iluarsisami tikittartut akulikissusiat atuutereersoq pigiinnarneqarpoq, aammalu pisinnaasat Qaqortumi mittarfimmi pissutsinut naleqqussarneqarlutik. Piffissap sikorsuaqarfiusup avataani angalanissanut pilersaarusiortoqareernerani, timmisartuussinernut pilersaarut iluarsisaq atorneqarpoq.

Takussutissiaq 7.4.1

Mittarfik Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqassappat qulimiguulimmik ingerlatsinerimi taamatullu ilaasunik imaatigut angallassinermi sapaatit akunnerannut aallartartut akulikissusiat

Sap.ak. aallarnerit amerlassusaat	Qulimiguulimmik		Ilaasunik imaatigut angallassineq	
Illoqarfik/Nunaqarfik	Aasaanerani	Ukiunerani	Aasakkut sikorsuaqannginnerani ^a	Ukiukkut sikorsuaqannginnerani ^a
Aappilattoq	2	2	2	2
Narsaq Kujalleq	2	2	2	2
Tasiusaq	2	2	3	2
Nanortalik	7	7	9	9
Alluitsup Paa	3	3	6	8
Ammassivik	3	2	4	4
Saarloq	1	1	2	4
Egalugaarsuit	1	1	3	3
Qassimiut	1	1	1	2
Qaqortoq	20 ^b	18 ^b	20 ^b	18 ^b
Narsaq	10 ^c	10 ^c	12 ^c	11 ^c
Igaliku	1	1	2	2
Qassarsuk	1	1	1	1
Narsarsuaq	0	0	0	0

Nassuiaat: Qulimiguulimmik ingerlatsinerimi taamatullu imaatigut angallassinermi aallartartut akulikissusissaat missiliorneqarput, taamaalillunilu mittarfik Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqassappat pissusiulersussat takutinneqarlutik.

Qulimiguulimmik qulingiluanik ilaasoqarsinnaasumik aammalu imaatigut angallammik 12-inik ilaasoqarsinnaasumik angallassinissaq pilersaarusiornermi tunngavigineqarpoq.

Pilersaarusiarineqartut ineriartorfissanut tunngavissianut 1-imut, 2-mut aamma 3-mut atuupput.

- Ilaasunik imaatigut angallassineq taamaallaat piffissap sikorsuaqarfiusup avataani ingerlanneqarsinnaavoq. Taamaattumik aallartartut akulikissusissaattut taaneqartut sikorsuaqannginnerata nalaani aasaanerani sapaatit akunnerannut ataatsimut aammalu ukiunerani sapaatit akunneranni ataatsimut tunngasuupput. Sikorsuaqarnerata nalaani qulimiguulimmik ingerlatsinerup ataani aallartartut akulikissusissaat missiliorneqarput.
- Taakkunannga aallarnerit qulingiluat Narsamut.
- Taakkunannga aallarnerit qulingiluat Qaqortumut.

Najoqqutarineqartoq: Timmisartuussinnermut pilersaarutit atuuttut tunngavigalugit missiliuineq.

Qeqertarsuup Tunuani imaatigut angallassinermut assersuussineq

Qeqertarsuup Tunuani illoqarfiit nunaqarfiillu aasaanerani angallatinik sullinneqarput (maajip qiteqqunneraniit decembarip qiteqqunneranut). Illoqarfiit nalinginnaasumik sapaatit akunnerinut marloriarlutik pingasoriarlutilluunniit tikiqqartartut, nunaqarfiit nalinginnaasumik sapaatit akunnerannut ataasiarlutik tikiqqartartut¹²².

Kalaallit Nunaata kujataani imaatigut angalanissanut pilersaarusiarineqartut tunngavigalugit tamatumunnga assersuutitut oqaatigineqarsinnaavoq, illoqarfiit sapaatit akunnerannut arlaleriarlutik tikiqqartassasut, kiisalu nunaqarfiit sapaatit akunnerannut nalinginnaasumik marloriarlutik tikiqqartassasut, tak. takussutissiaq 7.4.1.

¹²² Regneark "Ilanngussaq 4 (Qeqertarsuup Tunuani ilaasunik angallassineq - nalunaarusiorneq 2008.xls", Namminersorlutik Oqartussanit tiguneqartoq).

Imaatigut angallassinert timmisartuussinerillu

Takussutissiaq 7.4.2-mi aasaanerani sapaatit akunnerannut aamma ukiuunerani sapaatit akunnerannut qulimiguulimmik ingerlatsinerimi imaatigullu angallassinermi angalaffiusussat isorartussusaattut naatsorsorneqartut katinneri aamma piffissat angalaffiusussat katinneri takussutissiorneqarput.

Takussutissiaq 7.4.2 Mittarfik Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqassappat qulimiguulimmik ingerlatsinerimi ilaasunillu imaatigut angallassinermi sapaatit akunnerannut angalaffiusut isorartussusaasa piffissallu angalaffiusut katinneri

Sapaatit akunneranut atorlut atorlugit	Qulimiguulimmik ^a		Ilaasunik imaatigut angallassineq ^b	
	Aasaanerani	Ukiuunerani	Aasakkut sikorsuaqannginnerani ^a	Ukiukkut sikorsuaqannginnerani ^a
Ataatsimut katillugu angalanerup isorartussusaa, km	1.715	1.915	3.415	4.095
Ataatsimut katillugu angalanermi piffissaq, nal.ak	11,3	13,3	81,2	91,0

- Qulimiguulinnik ingerlatsinerit takutinneqartut piffissamut ilaasunik imaatigut angallassinngilluinnarfiusumut (pissutsit tunngaviusut) aamma sikorsuaqarnerata nalaani qulimiguulinnik ingerlatsinerinnarmik atuiffiusumut (pilarsaarusiornermi tunngaviusut) atuuttuupput.
- Ilaasunik imaatigut angallassineq takutinneqartoq taamaallaat sikorsuaqannginnerata nalaani imaatigut angallassinermut atuuttuuvog (pilarsaarusiornermi tunngaviusut).

Najoqqutarineqartoq: Angalanissanut pilarsaarusiarineqartut tunngavigalugit angallassinermut ilusiliani missiliuinerit.

Misissuinerit ingerlateqqinneqarnerini piffissap sikorsuaqarfiusup katillugit qaammatini tallimani sivilissuseqartarneranik missiliuineq tunngavigineqarpoq, piffissallu taassuma affaa ukiuunerani pisarpoq affaalu aasaanerani pisarluni. Piffissaq sikorsuaqarfiusoq marsimiit juuli tikillugu sivilissuseqassappat (tassalu sapaatit akunnerinik 22-nik) marsimiit maajip qiteqqunnera tikillugu ukiuunerani piffissaassaaq, sinneralu aasaanerani piffissaassaaq, aasaanerani pilarsaarut maajip qiteqqunnerani aallartittarmat.

Takussutissiaq 7.4.3-mi takussutissiaq 7.4.2-p nanginnera takutinneqarpoq, tassanilu ukioq kaajallallugu timmisartuussinerimi aammalu timmisartuussinerup imaatigullu angallassinermi kattunneqarnerani ukiumut angalaffiusut isorartussusaat piffissallu angalaffiusut katinneri takutinneqarput. Taanna malillugu imaatigut angallassinermut allannguinerimi qulimiguullip kilometerit angallavii katillugit 39.960-inik sipaagaqarfiusaat naatsorsuutigineqarpoq, tassalu ukiumut nalunaaquttap akunneri timmisartorfiusut 271-inik ikilissapput, imaatigullu angallassinermi 82.610 kilometerinik ilaneqarnerani ukiumut nalunaaquttap akunneri imaatigut angalaffiusut 1.894-inik amerlissallutik. Tassalu sikorsuaqannginnerata nalaani Kalaallit Nunaata kujataani qulimiguulimmik assartuussinerit imaatigut angallassinermut allannguinnikkut annikillingaatsiartussaapput.

Takussutissiaq 7.4.3 Ukioq kaajallallugu timmisartuussinermi aammalu timmisartuussinermik imaatigullu angallassinermik ataqatigiisitsinermi ukiumut angalaffiusut isorartussusaasa piffissallu angalaffiusut katinneri

Sapaatip akunneranut atortut atorlugit	Ukioq kaajallallugu qulimiguulimmik	Qulimiguulimmik aamma imaatigut angalaneg ataqatigiisillugit	
		Qulimiguulik	Angallatit
Ataatsimut katillugu angalanerup isorartussusaa, km	94.380	54.450	82.610
Ataatsimut katillugu angalanermi piffissaq, nal.ak	640	369	1.894

Najoqqutarineqartoq: Sikorsuaqarnerata naalaani naatsorsuutigisat aammalu angallannernut ilusiliani naatsorsukkat tunngavigalugit missiliuinerit.

Erseqqissaatigineqartariaqarpoq, sikorsuit pissutigalugit imaatigut angallassinermi naatsorsuutiginngisamik taamaatitsisoqartartussaammat. Angallannernut piviusuusaartitani sikorsuaqarnerata nalaani naatsorsuutiginngisamik allannguisoqartarnissaa ilaatinneqanngilaq.

Bilitsit akii

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuinerni aallartarnerni pineqartuni angallammik angallassinermut bilitsit akiisa qulimiguulimmik angallassinermut akit assigiinnassagaat aallaaviatigut naatsorsuutigineqarpoq. Aningaasartuutit tamarmiusut apparnerat tunngavigalugu tapiissutit apparnissaat naatsorsuinermi tunngavigineqarpoq. Kalaallit Nunaata kujataani timmisartuussinerni 2009-mi bilitsimut akiusoq agguaqatigiisillugu angalanermut ataatsimut 439 koruuninik annertussuseqarpoq, tapiissutillu angalanermut ataatsimut 530 koruuniupput, tassalu 54 %-erpiaat tapiissutaallutik, tak. takussutissiaq 16.3.2.

Angalasartut amerlassusaat

Siunissami angallammut ilaallutik angalasartussat amerlassusissaat nalorninarpoq, angallannerup allanngortinneqarnerani angalasartut amerlassusaat sunnerneqarneqarsinnaammat, soorlu tamatuma kingunerisaanik angalasartut ilaat angallavinni angallatinut namminerisamik pigisanut attartukkanullu nuussinnaapput. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naliliinermini siunissami aasaanerani sapaatit akunnerannut taamatullu ukiuunerani sapaatit akunnerannut angalasartussat amerlassusissaat tunngavigai, tassalu maannakkut qulimiguulimmik angalasartut aasaanerani sapaatit akunnerannut taamatullu ukiuunerani sapaatit akunnerannut angalasartut agguaqatigiissinnerinut amerlaqatigitillugit.

7.4.3 Aningaasaqarnermik naliliinerup inerner

Qulimiguulinnik ingerlatsinermi atortunut aningaasartuutitut sipaarutissat

Qulimiguulinnik ingerlatsinermi sipaarutissat qulimiguulinnik atuinerup annikillinerata kingunerisaanik pinngortussaapput. Ukiumut nalunaaquttap akunnerinut atorneqartartunut ASO-p¹²³ paasissutissaatai aammalu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap nammineerluni missiliuinerata tunngavigalugu, qulimiguulimmik Bell 212-imik ingerlatsinermi nalunaaquttap akunneranut ataatsimut uuttuummut ataatsimut akit missiliorneqarput.¹²⁴

¹²³ [Aircraft Shopper Online \(ASO\)](#).

¹²⁴ www.aso.com. Aircraft Cost & Performance Reports fra Conklin & de Decker.

Qulimiguulimmik ingerlatsinerup annikillisinneqarnerani sipaarutissat missilioruminaapput. Qulimiguullit sikorsuaqarnerata nalaani assartuussinermut sulit atorneqarsinnaassapput tassaniiginnassallutillu. Tassalu tunngaviummik aningaasartuutissat aalajangersimasut appartinnissat ajornakusuussaaq, tassani pingaartumik aningaasaatinut aningaasartuutissat immikkut eqqarsaatigalugit. Qulimiguullit siunertanut allanut, isertitaqarfusinnaasunut imaluunniit inuiaqatigiinnut kalaallinut allatigut naleqartunut atorneqarsinnaassapput. Aningaasartuutinit aalajangersimasunit qanoq annertutigisut piffissami sikorsuaqarfusumi qulimiguulimmik angallassinermi kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutinit nammanneqarsinnaanerinit, qulimiguullit piffissani Kalaallit Nunaata kujataani angallavinni assartuussinermut atorneqannginnerini siunertanut allanut atorneqarsinnaanissat apequtaassaaq. Tamatumunnga atatillugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq aalajangerpoq, qulimiguulimmik Bell 212-imik atuinnermi nalunaaquttap akunneranut uuttuummut ataatsimut aningaasartuutinit missingersuusiormnermini appasinaaraluni mianersortumik missiliuiniarluni. Tamatuma kingunerisaanik nalunaaquttap akunneranut ataatsimut uuttuummut ataatsimut aningaasartuutit 12.500 koruuninik annertussilerneqarput¹²⁵

Uttuummut ataatsimut aningaasartuutit aammalu piffissamik atuinnermi allannguutissat missiliorneqartut tunngavigalugit qulimiguullit Bell 212-ip atorneqarnerata annikillinerani sipaarutissat ukiumut katillugit 3,4 mio. koruuninut missiliorneqarsinnaapput. Erseqqissaatigineqassaaq, taamatut naatsorsuineq qulimiguullit allanut atorneqarsinnaanerinit periarfissat nalornissutigineqarnerannik tunngaveqarmat. Taamaattumik naatsorsuinnermi aningaasartuutit ikilissutissaat kisimik takussutissiorneqarput.

Angallatinik ingerlatsinermi atortunut aningaasartuutit

Sikorsuaqannginnerata nalaani qulimiguulimmik assartuussinermut taartigalugu angallatinik ingerlatsinermi aningaasartuuteqartoqartussaavoq. Aningaasartuutissat taakku amerlassusissaat angallatinik atuinnissamut naatsorsuutigisat katinneri tunngavigalugit missiliorneqarput, tak. takussutissiaq 7.4.3.

Siusinnerusukkut oqaatigineqareersut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq naliliinerani angallatit minnerit 12-inik ilaasoqarsinnaasut 25-30 knob tikillugu sukkassuseqarlutik angallassininnaasut atorlugit angallavinni angallassinermi tunngavigineqarput. Angallatinik taakkuninnga ingerlatsinermut aningaasartuutinit kilometerimut angallaviummut ataatsimut akit, aningaasartuutinit tamarmiusunut ilaatinneqartut tunngavigineqarput, taakkunungalunali killiliinerit aningaasaatinullu aningaasartuutit ilaapput.

Angallatit minnerit angallavigisaanni kilometerimut ataatsimut akiusoq ingerlatseqatigiiffiit, Kalaallit Nunaata kujataani angallatit minnerusut atorlugit angallassinermik misilittagaqartut paasissutissiinerat tunngavigalugu kilometerimut 26 koruuninut missiliorneqarpoq.

Taanna tunngavigalugu aammalu angallatit minnerusut atorlugit angallassinermik suliaqarnermi missiliorneqartut tunngavigalugit aningaasartuutissat ukiumut 2,1 mio. koruuninut missiliorneqarput. Naatsorsuinnermi tassani aamma nalorninartorsiortoqarpoq, angallatit minnerit atorneqarnerini uuttuummut ataatsimut akiusoq nalorninartoqartinneqarmat.

¹²⁵ Takussutissiaq 9.2.5-imi nalunaaquttap akunneranut atuiffiusumut ataatsimut aningaasartuutinit missiliukkat appasinnerit, qitiusut qaffasinnerillu takussutissiorneqarput. Tassani appasinnernut missiliukkat taakkua matumani atorneqarput.

Bussinik ingerlatsinermi atorunut aningaasartuutit

Ilaasut timmisartumut ilaallutik Qaqortumut mittut, aammalu illoqarfimmut allamut nunaqarfimmulluunniit ingerlaqqittussat mittarfimmiit umiarsualivimmut ingerlaqqissinnaassapput. Assartuussinerup bussit atorlugit pisarnissaa naatsorsuutigineqarpoq. Angalanissap sivilissusissaanut mittarfiup inissiffissaa apequtaassaaq. Inissiffissaa 3-mut inissiisoqassappat angalanissaa 10 km-it missaannik isorartussuseqassaaq minutsinillu 20-nik sivilissuseqassalluni.

Sapaatit akunnerannut siumut utimullu angalanissat tallimat (aasakkut ukiukkullu) atorfissaqartinneqassasut missilioneqarpoq. Bussinik angalaneq ataaseq 1.000 koruuneqartussatut naatsorsuutigineqarpoq. Tamanna tunngavigalugu bussinik ingerlatsinermut ukiumut aningaasartuutissat katillugit 110.000 koruuninut naatsorsorneqarsinnaapput.

Piffissap nalinga tassungalu aningaasartuutit

Takussutissiaq 7.4.1-imi takutinneqartutut, mittarfiup Narsarsuarmut nuunneqarnerani angallatinik aallartatut akulikissusiata minnerpaamik qulimiguulimmik ingerlatsinermi akulikissutsit inissaa Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap sulinermini aallaavigaa.

Imaatigut angallassineq qanorluunniit ilusilernerqaraluarpat, angalasussat ataatsimut isigalugu angallammik angalanermut qulimiguulimmik angalanermut naleqqiullugu piffissap sivilissusup atorneqartalerneranik misigisaqartussaapput. Tassalu Qaqortumiit Alluitsup Paanut angalasoq nalunaaquttap akunneranik ataatsimik sivilissusumik angalasalissaaq, Qaqortumiit Nanortalimmut angalasoq nalunaaquttap akunneri marluk avillugu sivilissusumik angalasalertussaalluni (kalittaatit aqquaat Itilliarsummiittoq aqqusaarnagu). Itilliarsummi kalittarfiup aqutigineqarsinnaasumik ikerasaliornikkut allanngortinneratigut, Qaqortup aamma Alluitsup Paata/Nanortallip akornanni angallavissamut 15 kilometerit missaat sipaarneqarsinnaapput, tamatumalu saniatigut avataatigut angalanissaa pinngitsoortinneqarsinnaalluni. Taamaallilluni angallatit ilaasartaatit arfinilinniit arfineq pingasunut amerlassuseqartut angalasarnerat sapaatit akunnerannut nalunaaquttap akunnerata affap missaannik sivikillineqarsinaavoq. Ataatsimut isigalugu ukiumut nalunaaquttap akunneri angalaffiusut 150-iniit 200-nut sipaarneqarsinnaapput.

Matuma siuliani nassuiaatigineqartutut, angalasup Qaqortumut timmisartumik mittup, aammalu illoqarfimmut allamut nunaqarfimmulluunniit ingerlaqqittussap timmisartumiit angallammut nuunnermut piffissaa sivilissusup atortalissavaa. Timmisartumiit qulimiguulimmut nuunnerup mittarfimmi pisarnera, kiisalu timmisartumiit angallammut nuunnerup mittarfimmut akunnilluni umiarsualivimmut ingerlaqqittarnera tamatumunnga pissutaavoq.

Angalasut piffissami angalaffissaminni aallartatut amerlassusaannut naleqqiullugu pingaarnersiuisarnerat ilisimaneqanngilaq. Kisiannili Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naliliivoq, angallammik assartuussinermi qulimiguulimmik assartuussinermut naleqqiullugu aallartatut amerlineqarnerat pitsanngoriaataassasoq, tamannalu piffissap angalaffiusup aammalu piffissap paarlaaffiusup sivilissusup kingunerisaanik piffissamut annaasassamut taartaasassaaq.

Aningaasaqarnermik naatsorsuinerup inerneris

Aningaasaqarnermik naatsorsuinerup inernerisa takutippaat, ukiumut katillugit 1,2 mio. koruunit missaat aningaasaqarnermi sipaarneqarsinnaasut.

Sipaartussat piviusunngortinnissaannut taarsiullugu aallartatut amerlisinnerisigut angallatit mikisut atorlugit sullissinerup pitsanngortinneqarnissaanut atorneqarsinnaapput. Tunngavissatut atorneqartut aallaavigalugit aallartatut angalanissanut pilersaarusiaasunut naleqqiullugit 50%-inik amerlisinneqarsinnaapput. Sullisseriaatsimut taamaallaat qulimiguulimmik assartuussinermik

tunnngaveqartumut naleqqiullugu, piffissap sikorsuaqanngiffiusup nalaani angallatit mikisut atorlugit illoqarfiit nunaqarfiillu akornanni sullissinermi aallartartut amerlissineqangaatsiarnerisigut angallassineq annertuumik pitsannguiffigineqarsinaasoq, tamatumani takutinneqarpoq.

7.4.4 Sunniutissat naliligaanngitsut

Nassuiaatigineqareersutut pissutsit arlallit matuma siuliani annertussutsinut misissueqqissaarnut ilaatinneqanngillat. Sunniutissanit naliligaanngitsunit uku erseqqissaatigineqarsinnaapput:

- Heliportinik aamma helistoppinik ingerlatsinermut aningaasartuutitut sipaarutaasinnaasut. Tassani mittarfiit taakku tamarmik pigineqaannarnissaat naatsorsuutigineqarpoq, sikorsuaqarnerata nalaani atorneqartartussaagamik, taamaattumillu ingerlatsinermut aningaasartuutitut sipaarutaasinnaasut killeqassasut naliliisoqarpoq.
- Umiarsualivinnik umiarsualivinnilu atortunik ingerlatsinermut aningaasartuutit qaffaatigisinnaasaannut aningaasartuutaanerusussat ilanngullugit naatsorsorneqanngillat.
- Angalasarnerit akornanni aallartartut amerlassusaasa allanngornerini piffissap utaqqiffiusussap allannguutai ilanngullugit naatsorsorneqanngillat nalilerneqaratillu.
- Qulimiguulinniit angallatinut nuunnermi atuisut piffissamut angalaffiusumut aamma piffissamut taarsiiiffiusumut annaasassaaattut naatsorsuutigineqarsinnaasut misissueqqissaarnermut ilanngunneqanngillat.
- Imaatigut angallassinernup angallavimmut ilanngunneqarnerani ilaasut angallatinut mikisunut nammineq pigisanut imaluunniit angallatinut attartorneqartunut angalatinneqartunut nuussinnaapput. Tamanna isumalluutit angallatit mikisut taakku ingerlanneqarnerinut sipaaruteqarnikkut inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu sipaaruteqarfiusinnaavoq. Tamanna naatsorsukkanut ilanngunneqanngilaq.
- Kalaallit Nunaata kujataani qulimiguullit atorlugit inunnik angallassinermi kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissut atorunnaaraluartoq, aammalu sikorsuaqannginnerata nalaani imaatigut angallassinermut nuuttoqaraluartoq, piffissami tassani Kalaallit Nunaata kujataani qulimiguulimmik angallassinernit tamarmik uninnissaat naatsorsuutigineqarsinnaanngilaq. Tamatumani timmisartumik sullissisut niuernermik tunnngaveqarlutik aalajangernissaat apeqqutaassaaq. Imaassinnaavoq illoqarfiit Narsap, Qaqortup aamma Nanortallip akornanni tapiissutitaqanngitsumik qulimiguulimmik ingerlatsiinnartoqartoq, angalasartut ilaasa piffissami sivikitsumi angalanissaminnut akileerusussusiat annertussasoq ilimagineqartariaqarmat. Tamanna pingaartumik sumiiffimmi aatsitassarsiorfimmik pilersitsisoqarpat atuuttussaavoq.

7.4.5 Naliliineq

Kalaallit Nunaata kujataani angallassineq qanoq iluseqassanersoq pillugu aalajangersaanissaq suliassaavoq pisariusoq. Mittarfik Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqassappat, sumiiffiup iluani inunnik angallassineq angalasullu katitigaanerat allannguuteqassaaq, taamaalillunilu sumiiffiup iluani inunnik angallassinermi timmisartumik ingerlaqqinniarlutik angalasartut ikinnerulissapput. Tamatuma saniatigut sikorsuaqarnerani/immap sikuunerani annaasaqaataasinnaasut qanoq iliorluni kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutini isumaqatigiissutigineqartussani sullissisut aamma inuiaqatigiit akornanni pitsaanerpaamik agguarneqarsinnaanersut pillugit apeqqutit arlaqarpat.

Misissueqqissaarnerilli matuma siuliani taaneqartut tunngavigalugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq naliliivoq, Kalaallit Nunaata kujataani sikorsuaqannginnerata nalaani angallatit minnerit atorlugit sullissinissaq, ukioq kaajallallugu qulimiguulinnik atuinnermik tunngaveqarluni sullissinnermut sanilliullugu inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut iluaqutissartaqassasoq. Oqaatigineqartutulli Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq sikorsuaqannginnerata nalaani angallatinik minnermik atuilernissamut tunngatillugu apeqqutit isumannaallisaanermut tunngasuusinnaasut naliliiffigisimanngilai.

Angallasseriaatsimut ataasiinnarmut tapiisarneq atuutiinnassaaq. Kisiannili sikorsuaqannginnerata nalaani angallatinik minnermik atuilernermi ukioq kaajallallugu qulimiguulinnik atuinnermut sanilliullugu aningaasat ikinnerusut atorlugit sullisseriaaseq eqaannerujussuaq akulikinnerusunillu tikiffiusartoq anguneqarsinnaavoq.

SAR-imut sullissinerit naammassineqarsinnaajuarnissaat anguniarlugu aamma sikorsuaqannginnerata nalaani qulimiguulinnik Kalaallit Nunaata kujataani upalungaarsimatitsinissaq pisariaqarpoq. SAR-imut pissutsit ersarinnerusumik nassuiaateqarfigineqarnerat kapitali 14-imi takuuk.

Erseqqissaatigineqassaaq, mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarnissaanut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq inassuteqaataanut Kalaallit Nunaata kujataata iluani inunnik angallassinernup aqqissuussaanera apeqqutaatinneqanngimmat.

7.5 Qaqortup aamma Narsap akornanni aqqusineq/ikaartaat

Qaqortumi mittarfik nutaaq inissiiffissaq 3-mut inissinneqassappat, mittarfimmiit Narsamut qanigaatsiartussaavoq. Taamaalilluni mittarfimmut qanittumut talittarfiliornissap inuiaqatigiit aningaasaqarneranni iluanaarutaasinnaalernissaanut periarfissanik ammaassisoqassaaq, taamaalillunilu Narsaq, Qaqortoq mittarfillu aqqusineq/ikaartaat atorlugu toqqaannartumik atassuserneqassallutik.

Ilusiliaq 7.5.1 Qaqortup aamma Narsap akornanni aqqusinniornissap/ ikaar-taasiinissap titartarneqarnera

Najoqqutarineqartoq: Mittarfeqarfiit. 2004. Angallannermut sanaartukkat, Sanaartugassanut nassuiaatit missinger-suutillu, suliaq ilaanut suliaasaq: Qaqortup, Narsap aamma Narsarsuup akornanni angallannermut atortut, pineqartoq: Qaqortup aamma Narsap akornanni ikaartaat.

Qaqortup aamma Narsap akornanni aqqusinniornikkut/ikaartaasiinikkut Qaqortumi aamma Narsami illoqarfinni inuiaqatigiit imminnut atalersussaapput, tak. Ilusiliaq 7.5.1. Tamatuma saniatigut Qaqortup aamma Narsap akornanni qulimiguulimmik assartuussineq atorneraarunnaarpat piffissaq angalaffiusoq sivikillisussaavoq.

Tamanna aamma Qaqortup eqqaani inissiiffissani allani anguneqarsinnaavoq. Ataatsimullu isigalugu – tassalu Qaqortup eqqaani mittarfiliornermi (1199 m) aamma Qaqortup Narsallu akornanni aqqusinniornikkut/ikaartaasiinikkut – maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit inissiiffissanut allanut naleqqiullugu inissiiffissaq 3-mi mittarfimmik sanasoqarnerani ikinnerussapput. Inissiiffissaq 3-mi sanaartornermut aningaasartuutit inissiiffissani allani aningaasartuutinit ikinnerpaamik 100 mio. koruuninik, tassalu maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit naatsorsorlugit amerlanerusussaanagerat tamatumunnga pissutaavoq, tak. takussutissiaq 7.2.3.

7.5.1 Tunngaviusussat angallannikkullu kingunerisassat

Narsap aamma Qaqortup mittarfiata akornanni imaatigut angallannissaq ajornarunnaarsinneqassappat, mittarfimmut qanittumi talittarfiliornissaq, kiisalu mittarfiup talittarfiullu akornanni aqqusinniornissaq pisariaqarpoq.

Qaqortup, Narsap Narsarsuullu akornanni aqqusinniornissamut/ikaartarfiliinissamut periarfissat Mittarfeqarfiit 2004-mi misissuiffigaat, tassunga Qaqortup aamma Narsap akornanni aqqusinniornissaq/ikaartarfiliinissaq, attaveqaatillu taakkununga atasut ilanngullugit misissuiffigalugit. Tamatumunnga atatillugu attaveqaatinut pisariaqartinneqartunut aningaasalersuinissamut aningaasartuutissat missingersuusiorneqarput¹²⁶.

Narsap Qaqortullu akornanni piffissaq angallavissusaq sivikinnerpaassappat, Qaqortup qeqertaasartaata sineriaata avannaani Nuupiluk aallaavissatut pitsaanerpaassasoq nalunaarusiami aalajangerneqarpoq. Sinerissap avannarpasissuaniit Narsamut 20 km-it missaannik ungasissuseqarpoq, 11 sømilit missaanniilluni.

Sanaartornermut aningaasartuutit, umiarsualivik

2004-mi akit naapertorlugit Narsami ikaartarfiup talittarfissaa 5 mio. koruuninik, aamma Nuupilummi talittarfissap 6 mio. koruuninik (2010-mi akit naapertorlugit 6,0 aamma 7,2 mio. koruuninik) akeqassasut, nalunaarusiami missiliorneqarpoq.

Sanaartornermut aningaasartuutit, aqqusernit

Umiarsualivimmut aqqusinniornissaq pisariaqarpoq. Narsami aqqusineq pioreersoq aqqufigalugu ikaartaatip talittarfianut aqqusineqartitsisoqassaaq, taamaattumillu ikaartarfiup talittarfianut nutaamik aqqusinniortoqartussaangilaq. Qaqortup tungaani ikaartaatip talittarfissaanut mittarfimmiit ikaartaatinut talittarfissap tungaanut nutaamik aqqusinniortoqassaaq. 2004-mi aqqusinnermut tassunga aningaasartuutissat 2004-mi akit tunngavigalugit 10 mio. koruunit missaannut missiliorneqarput, tassalu 2010-mi akit tunngavigalugit inissiiffissaq 3-mi sananissaq 12 mio. koruunit missaannut missiliorneqarluni.¹²⁷

Taamaalluni inissiiffissamut tassunga aammalu ikaartaasiinissamik aqqiissutissatut toqqarneqartumut aningaasaliissutissanut aningaasartuutissat 25 mio. koruunit missarpiaanniissapput.

Ingerlatsinermit aserfallatsaaliuinernullu aningaasartuutissat

Umiarsualivinni aqqusinernilu ingerlatsinermit aserfallatsaaliuinernullu aningaasartuutissat missingersuusiorneqanngillat. Taamaattumik naatsorsuinermit tamatumunnga aningaasartuutissat ukiumut sanaartornermut aningaasartuutissat 4 %-iinik amerlassuseqartarnissaat tunngavigineqarpoq. Tassalu ukiumut ingerlatsinermit aningaasartuutissat 1,25 mio. koruunit missaanniissapput.

Angallannerup ilusaa atorlugu naatsorsuineq

Tamanna tunngavigalugu angallannerup ilusaa atorlugu naatsorsuinerit ingerlatinneqarput, Narsap, Qaqortup aamma mittarfiup akornanni aqqusernup/angallatip ataatsimut sunniutissai paasiniaarlugit.

Angallannerup ilusaata naatsorsuitinneqarnerani uku qitiusumik tunngavigineqarput:

¹²⁶ Mittarfeqarfiit, 2004: *Angallannermit sanaartukkat, Sanaartugassanut nassuiaatit missingersuutillu, suliaq ilaanut suliaasaq: Qaqortup, Narsap aamma Narsarsuup akornanni angallannermit atorlut, pineqartoq: Qaqortup aamma Narsap akornanni ikaartaat.*

¹²⁷ Mittarfeqarfiit, 2004: *Sanaartugassanut nassuiaatit missingersuutillu, suliaq ilaanut suliaasaq: Qaqortup, Narsap aamma Narsarsuup akornanni angallannermit atorlut, quleqataq: Aqqusineq.*

Qulimiguullit

Narsap aamma Qaqortup akornanni qulimiguullip angalanera ukioq kaajallallugu unitsinneqartoq naatsorsuutigineqarpoq. Tamatumani angallatit imaatigut angallassinermut atorneqartut sikorsuit ajornartorsiutaanerinit akornuserneqannginnissaat tunngavigalugu naliliisoqarpoq. Taamatut naliliinermut Sikunik Alapernaarsuiffimmiit paasissutissat, kiisalu RAL-imut, sumiiffimmi imaatigut angallassinermik misilittagaqarluartumut apersuinerit tunngavigineqarput. Pingaartumik upernaakkut sermeq uukkartartillugu sikut ajornartorsiutaasartut ilisimatitsissutigineqarpoq, kisiannili angallatit sikut akulloqqullugit ingerlasinnaasassasut naliliisoqarpoq.

Angallatit

Mittarfeqarfiit nalunaarusiaat 2004-meersoq naapertorlugu angallatinik ilaasartaatinik, 36-nik ilaasoqarsinnaasunik atulersitsisoqassaaq, taakkulu angallavissaq 20 km-it missaanni isorartussuseqartoq sukkassuseq agguaqatigiissillugu 15 knob-it imaluunniit nal. ak. 28 km-it missaanniittoq atorlugu 45 minutsit ingerlasinnaassaaq.

Angalanissanut pilersaarutit

Sapaatit akunnerisa ulluini tamani ullormut siumut utimullu angalanerit marluk tunngavigalugit angalanissanut pilersaarutit atorneqassapput. Ullaakkut unnukkulu angallassisoqartassaaq, taamaallunilu Nuup Kangerlussuullu tungaanut timmisartunut pitsaanerpaamik ataqatigiissaarisooqartassaaq. Angalanek minutsit 45-t missaannik sivilissuseqassaaq.

Bussinik angallassinertit

Ikaartarfimmiit mittarfik (inissiiffissaq 3) aqqusaarlugu Qaqortumut bussinik angallasisussanik, katillugit minutsit 30-t missaanni angallassisartussanik atulersitsisoqassaaq. Angallavinnut pilersaarutit timmisartut angallatillu tikittarnerinut aallartarnerinullu naleqqussarneqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Bilitsinut akit

Bilitsinut akit naatsorsorneqarnerinut AUL-ip 2005-imi Kalaallit Nunaata kujataanut akigititai aallaavigineqarput.

Angallannermut sunniutissat

Takussutissiaq 7.5.1-imi piffissap angalaffiusussap allanngornerata ilaasunut nassiussanullu angallannikkut kingunerisaasa naatsorsorneri takutinneqarput.

Takussutissiaq 7.5.1 Ineriartorfissanut takussutissiaq 1, 2030-mi qulimiguullit atorneqaannarnissaannut naleqqiullugu Qaqortup aamma Narsap akornanni aqqusinikkut/angallammik angalanermi ukioq kaajallallugu piffissat (nalunaaquttap akunnerisa) angalaffiusut assigiinngissutaat. Kisitsisit sinneqartoorutitut isikkullit tassaapput ikileriaa-tit/pissarsiat

	Nunaqavissut, inuussutissarsiortut angalasut <i>inuit nal.ak.</i>	Nunaqavissut, inuinnaat namminneq angalasut <i>inuit nal.ak.</i>	Inuussutissarsiorut (nunaqavissuungitsut) <i>inuit nal.ak.</i>	Takornariaq arneq <i>inuit nal.ak.</i>	Nassiussat, timmisartooq <i>kgtimer</i>	Allakkat <i>kgtimer</i>
Uuttuut						
Piffissaq angalaffiusoq	-2.966	-739	-499	-1.508	-428.477	-77.411
Piffissaq taarsiiffiusoq	-699	-173	-131	-37	-179.415	-34.335

Nassuiaat: Piffissami angalaffiusumi piffissat timmisartumi/angallammik atorneqartut pineqarput. Piffissaq taarsiiffiusoq tassaavoq piffissaq, ilaasut akunnittut tikinnermiit aallannermut mittarfimmi/umiarsualivimmi utaqiffiat.

Piffissap taarsiiffiusup naatsorsornerani timmisartup/qulimiguullip aamma Qaqortumi timmisartup/angallatip ataqatigiinnerisa assigiinnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Tassalu mittarfimmiit Nuupilummi umiarsualivimmut assartuussineq kisimi piffissamut taarsiiffiusumut ilaatinneqarpoq (minutsinik 30-nik sivilissuseqarnissaa ilimagineqarpoq).

Angalasut piffissamik annaasaqartassapput, qulimiguulik angallammit sukkanerummat, aammalu timmisartumiit angallammut Qaqortumi timmisartumiit qulimiguulimmut taarsiinissamut naleqqiullugu piffissaq taarsiinissamut atorleqartoq sivitsortussaammat.

7.5.2 Aningaasaqarnermik naliliinerup inernerit

Siullermik Mittarfeqarfiit nalunaarusiaanni naatsorsuutigisat atorlugit Qaqortup aamma Narsap akornanni aqqusinniornerup/ikaartaatiliinerup inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissat nassuiaatigineqassapput. Tamatuma kingorna Mittarfeqarfiit nalunaarusiaanni naatsorsuutigineqartutut angallatinut angisuunut taarsiullugu angallatinik minnernik atuilerup inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissai nassuiaatigineqassapput.

Angallatinik angisunik atuinerup inernerit

Takussutissiaq 7.5.2-mi suliasami maannakkut naligititaasoq ilanngaasereerlugu (NNV) aammalu suliasaqarfiup iluani erniat tunngavigalugit inuiaqatigiit aningaasaqarneranni angusat allanneqarput. Maannakkut naligititaasut ilanngaasereerlugit tassaapput, piffissami aningaasalersuiffiusussatut naatsorsuutigineqartumi (ukiuni 25-ni) realrente ukiumut 4 %-iusoq atorlugu suliami isertitat aningaasartuutillu nalingi ilanngaaseriikkat.

Takussutissiaq 7.5.2 Qulimiguulimmik angallassinermut taarsiullugu angallat atorlugu Narsap aamma Qaqortumi mittarfiup eqqaani umiarsualiviup nutaap akornanni angallassinermi maannakkut naligitaasut ilanngaasereerlugit, angallat angisooq

Mio. DKK	V1	V2	V3
Sanaartornermut aningaasartuutit	-24	-24	-24
Naliusut sinneri	8	8	8
Sanaartornermut aningaasartuutit, katillugit	-15	-15	-15
Nutarterinermut aserfallatsaaliinermullu aningaasartuutit	-18	-18	-18
Ingerlatsinermut aningaasartuutit, silaannakkut angallanneq	147	147	147
Ingerlatsinermut aningaasartuutit, angallatit	-42	-42	-42
Ingerlatsinermut aningaasartuutit bussit	-3	-3	-3
Billetsinit isertitat, silaannakkut angallanneq aamma angallatit	-8	-9	-9
Ingerlatsinermut aserfallatsaaliinermullu aningaasartuutit, katillugit	76	75	75
Atuisut piffissatigut pissarsiassaat	-80	-86	-88
Atuisut billetsinut aningaasartuutaat	8	9	8
Atuisut pissarsiassaat, katillugit	-73	-77	-80
Ajutoornerit, nipiliorneq aamma silaannarmi mingutsitsineq	0	0	0
Silap pissusaa (CO2)	1	1	1
Avataanut aningaasartuutit, katillugit	1	1	1
Akitsuutitigut sunniutaasussat	0	0	0
Akileraarutit nikinneranni annaasat	5	5	5
Sunniutit allat suliffeqarnermi sunniutit ilanngullugit	0	0	0
Sunniutaasussat allat, katillugit	5	5	5
Katillugit maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit (NNV)	-7	-12	-14
Suliassaqrarfiup iluani erniat, pct. ukiumut	2,0%	0,1%	-0,9%

Nassuiaat: v1, v2 aamma v3 tassaapput ineriartorfissatut takussutissiat 1, 2 aamma 3

Sanaartornermut aningaasartuutit

Umiarsualivinnik aqqusinernillu sanaartornermut aningaasartuutit naliusup sinnerata ilanngunneqarnerani maannakkut naligitaasut ilanngaasereerlugit 15 mio. koruunit missaanniipput.

Ingerlatsinermut aningaasartuutit, timmisartooq

Narsap aamma Qaqortup akornanni qulimiguulinnik angallassinertit imaatigut angallassinermut allannguinerup kingorna atorunnaassapput, taamaallillunilu nalunaaquttap akunneri timmisartorfiusut annertuumik sipaagaqarfigineqassapput. Ineriartorfissanut takussutissiaq 1-imi naatsorsuineq malillugu qulimiguulimmut nalunaaquttap akunnerisa katillugit 248-t missaanniittut sipaarneqarnissaat naatsorsorneqarpoq, sipaarutissallu taakku maannakkut naligitaasut ilanngaasereerlugit 147 mio. koruunit missaanniipput.

Ingerlatsinermut aningaasartuutit, angallatit

Angallatinik ingerlatsinermut aningaasartuutit angalaffiusumi kilometerimut ataatsimut akit, aningaasartuutininik tamanik, taakkunungalu ilanngullugu nalikilliliinernik aningaasaatinullu aningaasartuutininik imaqartut tunngavigineqarput. Ataasiakkaanut akit kilometerit angalaffiusut amerlassusaannik naatsorsuinerimut ilanngullugit atorneqarput.

Ineriartorfissanut takussutissiaq 1-imi naatsorsuineq malillugu kilometerit angalaffiusut amerlassusaat 30.000 km-it missaannut aalajangerneqarput, tassalu maannakkut naligititaasut ilanngaasereerlugit 42 mio. koruunit missaannik naleqarlutik.

Bilitsinit isertitat

Sullissisut atuisullu bilitsinit isertitaasa akiliutaasalu allannguutissaasa naatsorsorneqarnerini maannakkut qulimiguulinnut bilitsit akii, kiisalu angallatinut, 2005-imi angallassiunnaarnermi bilitsit akii tunngavigineqarput.

Takussutissiaq 7.5.2-mi takuneqarsinnaasutut ineriartorfissanut takussutissiaq 1-imi sullissisut bilitsinit isertitaat maannakkut naligititaasut ilanngaaseriikkat tunngavigalugit 8 mio. koruunit missaannik ikilissapput, tamatumanilu imaatigut angalanissaq timmisartornermit akikinnerusoq takutinneqarpoq.

Tamatuma peqatigisaanik atuisut bilitsinut akiliutit apparnerisigut iluanaaruteqassapput, taakkulu aamma ineriartorfissanut takussutissiaq 1-imi maannakkut naligititaasut ilanngaasereerlugit inernerini akunnaallisillugit 8 mio. koruuninut missiliorneqarput.

Piffissamut aningaasartuutit

Piffissap angalaffiusussap assigiinngissutaa angallattunut nalitigut annaasaqaatissatut naatsorsorneqarpoq, tamannalu ineriartorfissatut takussutissiaq 1-imi maannakkut naligititaasut ilanngaasereerlugit 80 mio. koruuninik annertussuseqarpoq.

Avammut aningaasartuutit

Qulimiguulinniit angallatinut allannguinerup kingunerisaanik nukissaq atorineqartoq, taamaallunilu aamma CO₂ aniatinneqartoq annikillissaaq. Annikillissutissat ineriartorfissanut takussutissiaq 1-imi maannakkut naligititaasut ilanngaasereerlugit 1 mio. koruuninut nalilerneqarput naatsorsorneqarlutillu.

Sunniutissat allat

Suliassami pisortat missingersuutaat umiarsualivinnut aqqusinernullu, pisortanit akilerneqartussatut naatsorsuutigineqartunut aningaasaliinikkut sunniuteqarfigineqassapput. Tamatuma saniatigut taakku sullissisut ingerlatsinermut aningaasartuutaannit sunniuteqarfigineqassapput, sullissisut pisortanit pigineqarnissaat ilimagineqarmat. Taamaattumik naggataagut sullissisut ingerlatsinermut aningaasartuutaasa allannguutaat pisortat missingersuutaannut sunniuteqassapput. Tamatuma kingunerisaanik akileraartarnerup nikinnerani maannakkut naligititaasut ilanngaasereerlugit 5 mio. koruuninik iluanaaruteqarfiusasut naatsorsorneqarpoq.

Angusat tamarmiut

Mittarfeqarfiit naatsorsuutigisaat tunngavigalugit Narsamiit Qaqortumut angallassineq Qaqortumi mittarfik aqqusaarlugu qulimiguulinniit angallatinut nuunneqarpat, inuiaqatigiit aningaasaqarnerat ataatsimut isigalugu annaasassat annikitsuussasut, takussutissiaq 7.5.2-mi takutinneqarpoq. Ineriartorfissatut takussutissiani pingasuni assigiinngitsuni maannakkut naligititaasut ilanngaasereerlugit annaasassat 7 aamma 14 mio. koruunit akornannut naatsorsorneqarput.

Angusat piffissammut annaasassamut annertuujusumut naatsorsorneqartumut sanilliullugu isigineqassapput. Piffissamik annaasassat isigineqanngippata, suliassaq inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu iluanaarutaalluartaavoq.

Angallatinik mikisunik atuinerup inernerit

Qaortumi mittarfiup eqqaani talittarfimmiit ikaartaasiinermi aamma angallatit minnerit, inunnut 12-inut inissaqartut atorlugit sullissisoqarsinnaavoq. Naliliineq malillugu tamatuma kingunerisaanik Narsami talittarfiup allineqarnissaa pisariaaruttussaavoq, taamatullu Nuupilummi umiarsualivimmik sananissamut aningaasartuutissat angallatinut annernut talittarfimmik sananermiit ikinnerussallutik. Tassanili taamaallaat Narsami alliliinissamut aningaasartuutissat sipaarneqarsinnaasut tunngavigineqarpoq, taamaattumillu aqqusinernik umiarsualivinnillu sananissamut aningaasartuutissat 25 mio. koruunerpianiit 19 mio. koruunerpianut ikilisinneqarlutik.

Angallatit minnerit inunnut 12-inut inissaqartitsiviusut atorlugit piffissaq angalanermut atorneqartartoq affaannangortinneqarsinnaavoq, angallatit taamaattut angallatinut annernut naleqqiullutik marloriaatip missaanik sukkanerusut Mittarfeqarfiit nalunaarusiaanni oqaatigineqarmat. Paarlattuanik piffissaq taarsiiffissaq sivikinnerulissanngilaq. Kisiannili piffissaq taarsiiffiususaaq piffissap annaasassap 15%-iata missaannaannik annertussuseqarpoq. Ataatsimut isigalugu piffissaq annaasassaq 43 %-it missaanik annikillisinneqassaaq.

Kilometerimut angallaviusumut ataatsimut ataasiakkaanut akit angallatinut annernut 36-nik ilaasoqarsinnaasunut naleqqiullugu angallatini minnerni ataasiakkaanut akit 33 %-it missaannaanniissapput. Akerlianik angallat minneq ataasiinnaq angallatinut annernut taartigineqassappat, angallatini minnerni pisinnaasat naammassanngillat.

Angallatit minnerit angallatinut annernut naleqqiullutik piumasaqarnermik matusisinnaassagunik, angallatit minnerit kilometerit marloriaataannik angalasarnissaat pisariaqassasoq naliliisoqarpoq, taamaattumillu angallatit minnerit marluk, tamarmik immikkut 12-inik ilaasoqarsinnaasut atorneqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq, taamaalillunilu aamma akulikinnerusumik tikittoqartarnissaanut periarfissat amerlissapput. Tamanna tunngavigalugu naatsorsorneqarsinnaavoq, angallatinut aningaasartuutit tamarmiusut 33%-it missaannik annikillisinneqarsinnaassasut.

Takussutissiaq 7.5.3-mi angallatinik minnernik atuinermi angusat tamarmiusut inernerat saqqummiunneqarpoq.

Takussutissiaq 4.3-mi takuneqarsinnaasutut missingersuusiat naatsorsornerini inuiaqatigiit aningaasaqarneranni annertuumik erniortitsinissamik inerineqarput. Tassani takutinneqarpoq, naatsorsukkat inernerat atortunut, Kalaallit Nunaata kujataani inunnik angallassinissamut atugassatut naatsorsuutigineqartunut malussajasorujussuusoq.

Takussutissiaq 7.5.3 Qulimiguulimmik angallassinermut taarsiullugu angallatit minnerit atorlugit Narsap aamma Qaqortumi mittarfiup eqqaani umiarsualiviup nutaap akornanni angallassinermi maannakkut naligititaasut ilanngaasereerlugit

Mio. DKK	V1 - mindre både
Sanaartornermut aningaasartuutit	-18
Naliusut sinneri	6
Sanaartornermut aningaasartuutit, katillugit	-12
Nutarterinermut aserfallatsaaliinermullu aningaasartuutit	-14
Ingerlatsinermut aningaasartuutit, silaannakkut angallanneq	147
Ingerlatsinermut aningaasartuutit, angallatit	-27
Ingerlatsinermut aningaasartuutit bussit	-3
Billetsinit isertitat, silaannakkut angallanneq aamma angallatit	-8
Ingerlatsinermut aserfallatsaaliinermullu aningaasartuutit, katillugit	95
Atuisut piffissatigut pissarsiassa	-46
Atuisut billestinut aningaasartuuta	8
Atuisut pissarsiassa, katillugit	38
Ajutoornerit, nipiliorneq aamma silaannarmi mingutsitsineq	0
Silap pissusaa (CO2)	0
Avataanut aningaasartuutit, katillugit	0
Akitsuutitigut sunniutaasussat	0
Akilerarutit nikinneranni annaasat	8
Sunniutit allat suliffeqarnermi sunniutit ilanngullugit	0
Sunniutaasussat allat, katillugit	8
Katillugit maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit (NNV)	52
Suliassa qarfiup iluani erniat, pct. ukiumut	20,7%

7.5.3 Sunniutissat naliligaanngitsut

Pissutsinik matuma siuliani annertussusiliussanut ilanngunneqanngitsunik peqarpoq. Tassani pineqartut tassaapput:

- Angalasunit nutaanit, angallammik aalajangersimasumik attaveqalerneratigut pilertussatut naatsorsuutigineqartariaqartunit pissarsiassa. Angalasareersut kisimik misissueqqissaarnermi ilanngunneqarput.
- Kuannersuarni aatsitassarsiorfimmik ammaasoqarnissaa periarfissaqartoq ilimagineqarsinnaavoq, tak. imm. 3.2. Periarfissaq taanna malersorneqassappat, tamanna inuussutissarsiuutit ineriartortitsinermik annertuumik kinguneqartussaavoq, taamaattumillu Kuannersuit Narsamut taamatullu Qaqortumut illoqarfinnut qanittumik inissisimanerat pissutaalluni titartarneqartutut aqqusinniornikkut/ikaartaasiinikkut suliap imminut akilersinnaassusianut pitsaasumik sunniuteqartussaavoq. Ikaartaasiinikkut illoqarfiit taakku akornanni ullormoortumik uteqattaarnissaq ajornarunnaarsinneqassaaq.
- Qaqortup Narsallu imminnut atasunnigortinneranni suliassap sunniutissai pitsaasut. Pingaartumik siunissaq ungasissuq eqqarsaatigalugu ullut tamaasa aallartartumik aalajangersimasumik

angallassinissaq illoqarfiit taakku akornanni ullumikkornit annertunerujussuarmik ataqatigiissitsisoqalertussaavoq. Assersuutigalugu sanasut inuussutissarsiutillu allat akornanni paarlaasseqatigiittarnerup annertunerujussuanngornissaa eqqarsaatigineqarsinnaavoq.

- Qaqortup aamma Narsap akornanni tikittartut akulikinnerulersinneqarneranni pissarsiassat naatsorsuinnermut ilanngunneqanngillat nalilerneqaratillu.
- Angallatinut ilaasartunit angallatinut namminerisamik pigisanit attartukkanillu nuunneqartussanit pissarsiassat naatsorsukkanut ilanngunneqanngillat.

7.5.4 Naliliineq

Mittarfik Qaqortumut nuunneqassappat, inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu, mittarfik sumulluunniit inissinneqarluarpat, Qaqortup aamma Narsap akornanni mittarfimmumut atsumik aqqusinniortoqartariaqartoq/ikaartaasiisoqartariaqartoq Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassutigaa. Kiisalu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naatsorsugaasa takutippaat, attaveqaatip taassuma pilersinneqarnerani angallatit minnerit atorneqartariaqartut.

Sikunik Alapernaarsuiffimmiit paasissutissat, kiisalu RAL-imut, sumiiffimmi imaatigut angallassinermik misilittagaqarluartumut apersuinerit tunngavigalugit angallatit minnerit atorlugit angallassinermut sikut akornutaasussaangillat.

7.6 Kalaallit Nunaata kujataani mittarfiit pisariitsut

Nanortalimmi mittarfimmik pisariitsumik, ilaatigut Narsap aamma Qaqortup akornanni qulimiguulimmik sullissinerup timmisartut minnerit atorlugit angallassinermik taarserneqarsinnaaneranut periarfissiisinnasumik sanasoqarnissaa siunnersuutigineqarsimavoq. Aamma Narsami mittarfimmik pisariitsumik sanasoqarsinnaavoq. Immikkoortoq 7.5-imi takuneqarsinnaasutut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassutigaa, Narsap aamma Qaqortup akornanni mittarfik aqqusaarlugu ataatsimoortumik aqqusinniortoqassasoq/ikaartaasiisoqassasoq. Taamaattumik Narsami pisariitsumik mittarfiliorsinnaaneq Isumalioqatigiissitamit toqqaannartumik misissueqqissaarfigineqanngilaq.

Narsap aamma Qaqortup akornanni aqqusinniortoqassanngippat/ikaartaasiisoqassanngippat, Nanortalimmi mittarfimmik pisariitsumik sananissamut misissuinerit inernerit, Narsami nalinginnaasumik mittarfiliorsinnaanermik nalilersuinnermi tunngavissatut atorneqarsinnaassapput.

Timmisartup qulimiguulimmut taarsiullugu atorneqalernerani, timmisartup 15-it missaannik ilaasoqarsinnaasup (ilaasumut ataatsimut aningaasartuutitut tamarmiusunut uuttorlugu, tassunga nalikilliliinerit aningaasaatinullu aningaasartuutit ilanngunneqarput) qulimiguulimmut naleqqiulluni ingerlatsinermi akikinnerunera tassani iluaqutissaavoq. Ilaasunut tunngatillugu sullissineq piffissamut angalaffiusumut naleqqiullugu qulimiguulimmut timmisartumullu assigiipajaaginnassaaq.

Nanortalimmi pisariitsumik mittarfiliortoqassappat, tamatumalu peqatigisaanik Narsap aamma Qaqortup akornanni aqqusinniortoqassappat/ikaartaasiisoqassappat, Kalaallit Nunaata kujataani helistoppit akornanni timmisartuussinerit unitsinneqarsinnaassapput.

Nanortalimmi mittarfimmik pisariitsumik sananissamut aningaasartuutissat ikittuinnaassanngillat, taamaattumillu tamatumunnga aningaasaliissutissat imminnut akilersinnaanissaannut annertuumik sipaagaqartoqarsinnaasariaqarluni. Matuma kinguliani Nanortalimmi pisariitsumik mittarfiliornerup

anigaasaqarnermut sunniutissai missiliorlugit naatsorsuiffigineqarput, anigaasaliinissaq imminut akilersinnaassanersoq paasinianeqluni.

7.6.1 Aningaasaqarnermik naliliinerup inerner

Sanaartornermut anigaasartuutit

Mittarfik pisariitsoq tassaavoq mittarfik, timmisartunut minnernut, amerlanerpaamik 19-inik ilaasoqarsinnaasunut akuerisaasoq, timmisartullu tamarmiulluni oqimaassusaata 10 tonsit sinnersimassanngilai.

Nanortalimmi misissuinerni takutinneqarpoq, najukkami mittarfimmik 780 m-inik takissusilimmik (18 m-inik silissusilimmik), ujaraaqanik qallikkamik sananissamut periarfissaqarluartoq, taassumattaq 1199 m-inut tallineqarsinnaanera periarfissaqarmat.¹²⁸

Inissiiiffissat piumaneqarnerusut illoqarfiup avannaani aamma kujataani inissisimapput, taakkulu C'-mik aamma E-mik taaneqarput, tak. Ilusiliaq 7.6.1. Inissiiiffissaq C' illoqarfiup avannaani 3 km-it missaanni inissisimavoq nunataanullu atasuulluni. E illoqarfiup kujataani qeqertamiippoq, aqqusinermillu takinerungaatsiartumik akisunerusumillu pisariaqartitsiviulluni.

Ilusiliaq 7.6.1 Nanortalip eqqaani mittarfiup inissiiiffissaa

¹²⁸ Najoqqutarisag: Namminersornerullutik Oqartussat 2008. *Mittarfinnik annertusaaneq - 2008-imi killiffik*. Nuuk.

Sumiiffiit pineqartut marluk tamarmik takusarneqarnerminni mittarfimmi sanaffissatut piukkunnaateqartut paasineqarput. Inissiiffissaq C' inissiiffissatut naleqqunnerpaatut naliliiffigineqarpoq. Sanaartornissamut missingersuusiat kingulliit 2004-mi suliarineqarput, kisiannili 2008-mi juulimi akit siumut missiliorneqarlutik. Ujaraaqqaanik qalikkamik mittarfiliornissamut aningaasartuutissat tamarmiusut 65 mio. koruuninut, tassalu 2010-mi akit tunngavigalugit 68 mio. koruuninut naliliiffigineqarput (missingersuutinut mittarfiliornermi aningaasartuutissat tamarmiusut, tamatuma nassatarisaanik aqqusinniornissamut il.il. aningaasaliinissanik ilaqartinneqartut ilaatinneqarput).

Siunissamut ukiunut 25-nut, naatsorsuineri 4 %-inik erniaqartitsiviusumut missiliuineri, aammalu ukiut 25-it qaangiunnerini aningaasaliissutaasut nalingisa sinnerinik missiliuineri¹²⁹ aningaasaliissutit maannakkut naligititaasut ilanngaasereerlugit 42,5 mio. koruuninut naatsorsorneqarsinnaapput.

Ukiuni 25-ini, 4 %-inik erniaqartitsilluni, ukiumut aningaasartuutissanut naatsorsuineri aningaasat 2,7 mio. koruunit missaanniittut pissarsiarineqassapput.

Ingerlatsinermut aningaasartuutit, mittarfik

Nanortalimmi pisariitsumik mittarfiliortoqassappat, heliporti maannakkut atorineqartoq atorunnaassasoq naatsorsuutigineqarpoq. Tamatuma ilaatigut kingunerisaanik heliportip ingerlanneqarneranut aserfallatsaaliorneqarneranullu aningaasartuutissanik sipaagaqartoqassaaq, ilaatigullu mittarfimmi pisariitsumi nutaami ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinerimullu aningaasartuuteqartoqassalluni.

Mittarfeqarfinniit ilisimatitsissutigineqarpoq, Qaqortumi heliportimik ingerlatsinermut ukiumut aningaasartuutit 870.000 koruunit missaanniittartut¹³⁰. Nanortalimmi heliportip ingerlanneqarneranut aningaasartuutit ikinnerulaassasut ilimagineqarpoq, Nanortalimmut aamma Nanortalimmiit angallannerit Qaqortumi angallannerimut naleqqiullutik 25-30 %-it missaannaanniimmata.

Aamma Mittarfeqarfinnit ilisimatitsissutigineqarpoq, mittarfimmik pisariitsumik ingerlatsinermut aningaasartuutit ukiumut 700.000 koruunit missaanniittartut, tamatumani mittarfik timmisartunit minnerusunit akuttunerusumik timmisartorfineqartarsimassappat. Kiisalu Mittarfeqarfinniit ilisimatitsissutigineqarpoq, ikuallattoornissamut upalungaarsimanissamut piumasaqaatit heliportini upalungaarsimanermut piumasaqaatit assigiinnassagaat.

Tamanna tunngavigalugu mittarfip pisariitsup aamma heliportip ingerlanneqarneranut aningaasartuutit assigiipajaaginnassasut naliliisoqarpoq.

Ukiuoorutimik sipaarutissat pisariaqartut

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu mittarfimmut pisariitsumut aningaasaliissutit pitsaasunik kinguneqassappata, ukiumut ikinnerpaamik 2,7 mio. koruunit, tassalu mittarfimmut ukiumut aningaasartuutissatut naatsorsorneqartut amerlaqataat sipaarneqartariaqarput.

¹²⁹ Tassani ukiut 25-t qaangiunnerini mittarfiit pitsaasuunissaat qulakkeerniarlugu aserfallatsaaliuinerimut aningaasartuutit akilorneqartarnissaat tassani tunngavigineqarpoq.

¹³⁰ Najoqqutarisag: Paasissutissat Mittarfeqarfinniit e-mail-ikkut nassiunneqartut (Transport kommission NSSQ data 290410.xls).

Qaqortumi mittarfiliornikkut ukiumut Nanortalip aamma Qaqortup akornanni timmisartuussinerit 400-t missaanniittut (siumut utimullu kattullugit) ukiumut sipaarneqassasut naliliisoqarpoq. Angallavissaq 77 km-it missaannik isorartussuseqarpoq, aammalu qulimiguullit timmisartullu mikisut katillugit minutsini 25-ini angalasartussaapput. Taamaattumik Qaqortup aamma Nanortalip akornanni angallanneri (siumut/utimut) nalunaaquttap akunneri atukkat ukiumut nalunaaquttap akunnerisa 166-it missaannut naatsorsorneqarsinnaapput.

Tamanna tunngavigalugu Nanortalimmi mittarfimmik pisariitsumik sananermi atortut ingerlanneqarnerinut aningaasartuutit ikinnerpaamik nalunaaquttap akunneranut 16.500 koruunit missaasa (2,7 mio. koruunit/nalunaaquttap akunneri 166-it) sipaarneqarsinnaanerit, imminut akilersinnaasumik aningaasaliinerusooq naatsorsorneqarsinnaavoq.

Ingerlatsinermit aningaasartuutit, atortut

Qulimiguullinni timmisartunilu atortunut aningaasartuutit naatsorsorneqarnissaat ajornakusoorpoq nalorninarloqarlunilu.

Siullermik qulimiguulik aamma timmisartoq qanoq ittoq atornerqarnersooq pingaaruteqarpoq. Aappaattut atortunik atuinerup annertussusaa pingaaruteqarpoq (ukiumut ingerlatsinermit nalunaaquttap akunneri atornerqartut amerliartorneranni, atortunut aningaasaatinut aningaasartuutit agguarneqarnissaannut nalunaaquttap akunneri amerliartortarput). Pingajuattut pisinnaasanit sinneruttuusimasinnaasut siunertanut allanut atornerqarsinnaanersut apequtaasussaavoq.

ASO-miit paasissutissat¹³¹, aammalu nammineq ukiumut nalunaaquttap akunneri atornerqartussatut naatsorsuutigisat tunngavigalugit matuma siuliani allassimasut pequtaallutik, akit appasissut qaffasissullu iluanni uuttuummut ataatsimut akigititaasut inerniliissutigineqarput. Takussutissiaq 7.6.1-imi Twin Otter-imi, timmisartumi mikisuusumi, aammalu qulimiguullinnik pingasuni assigiinngitsuni uuttuummut ataatsimut akit takutinneqarput.

Takussutissiaq 7.6.1 Nalunaaquttap akunneranut atuiiffiusumut ataatsimut ataasiakkaanut aningaasartuutit, kr./nal. ak.

Timmisartoq/qulimiguulik	Appassisooq	Akunnattoq	Qaffassisooq
Timmisartoq, TwinOtter	8.500	10.000	12.500
Qulimiguulik, Bell 212	12.500	14.500	18.000
Qulimiguulik, Bell 222 U	12.000	14.000	16.000

Nassuiaat: Uuttuummut ataatsimut aningaasartuutitut taaneqartunut atortunik ingerlatsinermit aningaasartuutit tamarmik ilaatinneqarput, taakkununga aningaasaatinut aningaasartuutit ilaallutik. Erseqqissaatigineqassaaq, Air Greenlandip 2010-p naanerani Twin Otter imaluunniit Bell 222 U timmisartuutiminut ilaattikkunnaarmagit.

Najoqqutarisaaq: ASO-miit paasissutissat tunngavigalugit nammineerluni naatsorsukkat.

Air Greenlandimiit ilisimatitsissutigineqarpoq, S61-ip atorunnaarsikkiartuaarneqarnissaa aallartinneqarsimasooq. Taassuma qulimiguullit Bell-it, takussutissiaq 7.6.1-imi takutinneqartut marluusut aappaanik taarserneqarnera tamatuma kingunerissagaa ilimanarpoq. Qulimiguullit taakku

¹³¹ Paasissutissat Aircraft Shopper Online (ASO) aqutigalugu pissarsiarineqarput.

S61-inut naleqqiullutik piginnaasakinnerupput, kisiannili timmisartuussinerit amerlassusaat nikisinnagit pisariaqartitsinermik matussusiisinaanissaat ilimagineqarpoq.¹³²

Qulimiguullit Bell-it timmisartunik taarserneqarnerini uuttuummut ataatsimut aningaasartuutit assigiinngissutaat -500 kr./nal. ak. aamma 9.500 kr./nal. ak. akornanni naatsorsorneqarsinnaapput, tak. takussutissiaq 7.6.1. Aggvaqatigiisitsinikkut naliliinerit kisiisa tunngavigalugit assigiinngissuseq nalunaaquttap akunneranut 4.000 koruunit aamma 4.500 koruunit akornanniippoq. Aningaasartaliussat marluk taakku nalunaaquttap akunneranut 16.500 koruunit inorujussuarlugit amerlassuseqarput, tamannalu pissutigalugu Nanortalimmi mittarfimmik pisariitsumik sananissaq aningaasaliinerussaaq imminut akilersinnaasoq, tak. matuma siuliani allassimasut. Taamaattumik Nanortalimmi mittarfimmik pisariitsumik sananissaq aammalu timmisartunik mikisunik atuilernissaq tunngavissatut atorqartut tunngavigalugit imminut akilersinnaangillat.

Nalunaaquttap akunnerannut 16.500 koruunit aamma nalunaaquttap akunnerannut 4.000-4.500 koruunit assigiinngissutaat annertummat, takussutissiaq 7.6.1-imi atorut allassimasut saniatigut atuinnermi taamatut inerniliinermik allannguisinnaangillat, aammattaaq matuma kinguliani pissutsinut attuumassutilinnut allanut nassuiaatit takukkit.

Oqaatigineqartut mittarfimmi pisariitsumi ingerlatsinermut aningaasartuutit heliportimi ingerlatsinermut aningaasartuutitut illuatungiliussinnaasut ilimagineqarpoq. Tamanna pissappat mittarfik inuttaqartinneqassanngilaq, tassanilu ikuallattoornissamut upalungaarsimasunik killeqartuinnarnik pisariaqartitsisoqassaaq. Mittarfimmi pisariitsumi ingerlatsinermut aningaasartuutit ukiumut 0,7 mio. koruunit naatsorsuutigineqartut amerlanerussappata, mittarfiup pisariitsumi imminut akilersinnaanginneranik inerniliinissap tungaanut isummernissaq sakkortusisussaavoq.

Aammattaaq Qaqortumi mittarfiliortoqareernissaa tunngavigalugu – Kalaallit Nunaata kujataata iluani qulimiguullit atorneqaannarnissaat tunngavigalugu misissueqqissaarneq matuma siuliani taaneqartoq ingerlanneqarpoq. Immikkoortoq 7.4-mi periarfissatut tikkuarneqartut ukiup ilaani qulimiguulimmik angallassineq angallatit atorlugit angallassinermik taarserneqassappata, mittarfiup nalinginnaasup imminut akilersinnaanginneranik inerniliineq sakkortusisussaavoq, tamatuma kingunerisaanik silaannakkut angallassinermut atorut ingerlanneqarnerinut nalunaaquttap akuneri atorqartut amerlassusaat ikilisussaammata.

Timmisartuussinerit ullumikkumut (qulimiguulinnik S61-inik, annertunerusumik pisinnaasalinnik atuinnermut) naleqqiullutik amerlineqannginnissaannut qulimiguullit Bell-it pisinnaasaat naammassasut ilimagineqarpoq. Taamatut naatsorsuutigisaqarneq eqquutissanngippat (timmisartuussinerit ilaanni ilaasut pisinnaasanit amerlanerunerat, taamaattumillu marloriarluni timmisartuussinissamik pisariaqartitsisoqarnera pissutigalugu), timmisartup annertunerusumik pisinnaasallip qulimiguulimmik arlaleriarluni angallassisarnerit taarsersinnaavai. Taamaallilluni mittarfik nalinginnaasoq imminut akilersinnaanerulissaaq. Kisiannili inerniliineq nikissappat, qulimiguulimmik (Bell 112) timmisartuussinerit 60 %-ii sinnerlugit Twin Otter-imik timmisartuussisarnernit taarserneqartariaqarput. Taakku nalunaaquttap akunnerinut timmisartorfiusunut naatsorsorneqarpata, pissutsimi tunngaviusumi qulimiguulimmik Bell-imik nalunaaquttap akunnerini 266-ini timmisartuussinerit taarserneqassapput, kiisalu nalinginnaasumik mittarfiliormi Twin Otter-imik timmisartuussinerit nalunaaquttap akunnerinik 166-inik sivilissuseqassallutik.

¹³² Qulimiguullit Bell-it marluusut, tassalu Bell 112 14-inik aamma Bell 222 U qulinik (nassataqanngitsunik) ilaasoqarsinnaasut ilisimatitsissutigineqarpoq.

Erseqqissaatigineqassaaq, immikkoortumi matumani misissueqqissaarnerni taamaallaat Nanortalip Qaqortullu akornanni timmisartuussinerit pineqarmata. Kisiannili Nanortalimmi mittarfik Qaqortup, Paamiut Nuullu akornanni angallaviup ataqatigiinneranut ilaasussatut isigineqarsinnaavoq. Tamanna immikkoortoq 9.2-mi nassuiaatigineqarpoq.

7.6.2 Naliliineq

Mittarfik Qaqortumut nuunneqassappat, pingaartumik Nanortalimmi tulliatullu Narsami mittarfinnik nalinginnaasunik sananermi imminut akilersinnaassutsimut tunngasunik Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq misissuivoq. Narsami mittarfimmik nalinginnaasumik sanasinnaanermut periarfissat sukumiisumik misissuiffigineqannginnerannut tunngaviuvoq. Qaqortup aamma Narsap akornanni ataatsimoortumik aqqusinniornissaq/ikaartaasiinissaq, taamaalillunilu Narsami najugaqartut mittarfimmut attaveqalernissaat Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamit inassutigineqarmat, tak. immikkoortoq 7.5.

Taamaattunik mittarfiliornissaq imminut akilersinnaanngitsoq naatsorsukkat takutippaat. Kisiannili Nanortalimmiit Qaqortoq Paamiullu aqqusaarlugit soorlu Nuummum angallaviup ataqatigiinnera isigissagaanni Nanortalimmi pisariisumik mittarfiliornissaq imminut akilersinnaassanersoq immikkoortoq 9.2-mi naliliiffigineqarpoq.

7.7 Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq Kalaallit Nunaata kujataani assartuussinermi attaveqaatinik naliliinera inassuteqaataalu

7.7.1 Isummerfissaaq pingaarneq

Narsarsuarmi mittarfik

Kalaallit Nunaata kujataani mittarfituaq Narsarsuarmi inissisimavoq, tamatumalu peqatigisaanik Kalaallit Nunaata kujataani innuttaasut amerlanersaat illoqarfinni Qaqortumi, Narsami aamma Nanortalimmi eqiterussimasut Narsarsuarmut ungasingaatsiartumi najugaqartiterput. Narsarsuarmi, taassumalu nunataa ilanngullugu innuttaasunut ikittuaraannaapput.

Innuttaasut illoqarfinnut eqiterussimasut

Tamanna tunngavigalugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq isummerfissaa pingaarneq tassaaavoq, Kalaallit Nunaata kujataani mittarfiup Kalaallit Nunaata kujataani illoqarfiit annersaannut Qaqortumut qanittumut nuunneqarnissaa inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsatigalugu iluanaarutaasinnaanersoq pillugu misissuinissaq. Tamanna pillugu isumaliutersuutini pissutsit maannakkut atuuttut kisimik ilaasusaaanngillat. Narsarsuarmut attaveqaatit pitsaanerulersinneqarsinnaanersut, taamaalillunilu mittarfimmi atortut pioreersut Kalaallit Nunaata kujataanut iluaqutaanerulersinnaanersut ilanngutissallugit taakkutulli pingaaruteqartigivoq. Tamanna siunertaralugu Aqqusernit, sulluliat immaqalu ikaartaatip, Narsarsuarmiit Qaqortumut taamatullu Narsamut ataqatigiisitsilersussat aalajangersimasumik attaveqaatitut pilersinneqarnissaat arlaleriarlutik siunnersuutigineqartarsimapput.¹³³

¹³³ Matuma kinguliani attaveqaatit aalajangersimasutut taagorneqartut.

7.7.2 Narsarsuarmi mittarfiup pigiinnarneqarnissaa, imaluunniit Qaqortup eqqaani mittarfimmik pilersitsinissaq

Mittarfiup Qaqortumut nuunneqarnissaa inassutigineqarpoq

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap misissugaasa takutippaat, pingaartumik aningaasaqarnermik naliliinerit tunngavigineqassappata, Kalaallit Nunaata kujataani mittarfik Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqartariaqartoq. Tamatumani pissutsit maannakkut atuuttut, tassalu Narsarsuarmiit Narsarsuarmullu Kalaallit Nunaata kujataata sinnerani ilaasunik angallassinermut pingaartumik qulimiguullit atorneqarneri pineqarput, aammalu qinigassaasinnaasumi allami, Qaqortumiit Narsamiillu ilaasut Narsarsuarmut attaveqaatinik aalajangersimasunik atuiffiginnaasaat pineqarlutik.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap Qaqortup eqqaani 1199 m-imik mittarfiliernerup inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutigisinnaasai¹³⁴ naatsorsuiffigai. Naatsorsukkani tamani takutinneqarpoq, mittarfik taamaattoq sumiiffiit sisamaasut, maannamut tikkuarneqarsimasut arlaannulluunniit inissinneqaraluarpat, mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarnissaa iluanaarutaasussaasoq. Aamma naatsorsukkani takutinneqarpoq, tak. immikkoortoq 7.3, Narsarsuup, Qaqortup Narsallu akornanni attaveqaatinik aalajangersimasunik sananissaq iluanaarutaasinnaangitsaq, tassani iluanaarutaasinnaasut naliligaanngitsut arlallit ilanngunneqanngippata. Taamaattumik Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inerniliivoq, mittarfik Qaqortumut nuunneqartariaqartoq.

Kisiannili politikkikkut aalajangiinissamut pissutsit arlallit, inuiaqatigiit aningaasaqarneranni sunniutissatut missiliorneqartunit annertunerusut ilaatinneqartussaapput. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap immikkoortoq 7.3-mi erseqqissaatigaa, aningaasaqarnermut sunniutissat naatsorsorneqarnerini pissutsit arlallit ilanngutissallugit pingaaruteqarsinnaasut ilaatinneqarsimanngitsut. Immikkoortoq 7.3-mi pissutsit naliligaanngitsut allanneqartut ilaatigut tassaapput: tikittartut akulikinnerusut, nunap immikkoortuata pitsaanerusumik ataqatigiissinneqarnissaa, assersuutigalugu Kuannersuarni aamma Killavaani aatsitassarsiorfulersussanut attaveqaatit pitsaanerusut. Taakku saniatigut Kalaallit Nunaata kujataani inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik ineriartortitsinissamut, ukiuni kingullerni ajornartorsiorfusimasumut siunnerfissat ataatsimut isigalugit pitsaanerulersinneqarnissaannut periarfissat pineqarput. Sunniutissat uuttoruminaatsorujussuit taakku aamma politikkikkut aalajangiinissamut ilaatinneqarnissaa pingaaruteqarpoq.

Narsarsuup, Qaqortup aamma Narsap akornanni attaveqaatit aalajangersimasut sanaartorneqarnerinut atatillugu aningaasaqarnikkut sunniutissanut killeqarnerusunut tunngatillugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap erseqqissaatigissavaa, sanaartugassanut missingersuutit nalorninartortaartorujussuummata, aningaasartuutissanut taakkununga naliliinerit killeqartorujussuit kisimik pigineqarmata. Kisiannili aningaasartuutissanut taakkununga naliliinerit mianersortorujussuarmik pigaluartut, attaveqaatinik aalajangersimasunik sanaartornissaq imminut akilersinnaanngilaq. Minnerunngitsumik tamatumunga atatillugu erseqqissaatigineqassaaq, sanaartornissamik siunertaqarluni misissueqqaarnerit arlallit amigaatigineqarmata, taakkunungalullu sulluliornissamut periarfissanik sajuppillatsitsisaruni misissuinissat ilaapput. Taamaattumik ilanngullugu oqaatigineqartariaqarpoq, Narsarsuup, Qaqortup Narsallu akornanni attaveqaatit aalajangersimasut atorlugit ataqatigiissinnissaannut qinigassap aalajangiiffiginarneqarnissaannut piffissaq atugassaq sivisusinnaammat.

¹³⁴ Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissat uuttorneqarneranni maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliaasaqarfiup iluani erniat tunngavigineqarput.

7.7.3 Qaortup eqqaani mittarfimmik inissiiffissaq takissusissaalu

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap Kalaallit Nunaata kujataani mittarfiup Narsarsuarmit Qaortumut nuunneqartariaqarnera inassutigigaluaraa, misissuinerit ingerlanneqartut Qaortup eqqaani inissiiffissamut imaluunniit mittarfiup takissusissaanut atatillugu inernerusunik ersarissunik takutitsinngillat.

Naatsorsuinerni ingerlanneqartuni Qaortup eqqaani mittarfimmik inissiiffiusinnaasut sisamat ilaatinneqarput, taakkulu siornatigut misissuiffiqineqarsimapput, aammalu sulii atorineqarsinnaallutik, taamatullu mittarfinnut takissutsit nalinginnaasut marluk ilaatinneqarput: tassalu mittarfiit 1199 m aamma 1799 m, taakkunungalu RESA naaportorlugu talliliisinnaanermut oqartussaasut piumasaqaatigilersinnaasaat ilaatinneqanngillat.¹³⁵

Qaortumi mittarfiup inissiiffissaanik toqqaanissamut pissutsit tunngaviusut pingasut apequtaassapput::

- Inissiiffissani sisamani 1199 m-imik mittarfiliornermi aningaasartuutit,
- Mittarfiup 1199 m-ip tallineqarnerani aningaasartuutaanerusussat,
- Piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusiat.

Inissiiffissat assigiinngitsut pissutsinut pingasuusunut taakkununga naleqqiullugu qanoq pingaarnersiorneqartarnersut takussutissiaq 7.7.1-imu takutinneqarpoq.

Takussutissiaq 7.7.1 Inissiiffissat pissutsinut qitiusunut pingasuusunut naleqqiullugit tulleriiaarneqarneri

	PI. 1	PI. 2	PI. 3	PI. 5
Sanaartornermut aningaasartuutit	1	2	4	3
Mittarfiup tallinissaanut aningaasartuutaanerusussat	2	3	1	4
Piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut	1	3 ^a	3 ^a	2

Nassuiaat: Inissiiffissaq 4 takussutissiamut ilanngunneqanngilaq, Qaortumi illoqarfiup ineriartortinneqarnera pissutigalugu inissiiffissaq taanna atorineqarsinnaajunnaarmat.

- a. Pingaarnersiuneq assigiippoq, taakkunani piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusaanut silap tunngavigineqarneranut tunngassuteqartut assigiimmata.

Tikittartut akulikissusaannut naatsorsukkat nalorninartortaqrput

Takussutissiaq 7.7.1-imut tunngatillugu oqaatigineqassaaq, piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusaannut naatsorsukkat nalorninartortinneqarmata, nalorninartortinneqarneralu annikinngimmat, taamaattullu pissutsit taakku – maannakkut tunngavissartinneqartut tunngavigalugit – tulleriiaarinermi annertunerusumik pingaaruteqartinneqanngimmata, tamannalu inissiiffissat sisamaasut akornanni piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusaasa assigiinngissutissaasa killeqarnerannut atasutut isigineqassaaq.

¹³⁵ Runaway End Safety Area: tassaavoq mittarfiup isuini illugiinni isumannaallisaanermut killeqarfiit, tamarmik immikkut 90 m-inik aamma 300 m-inik takissuseqartut, tassani teknikkikkut uniffissanik nalinginnaasunik atuutsitsisoqanngippat. Nutaanik mittarfiliornermi saneqqutsisinnaanissamut akuersissuteqartoqartannginnissaa naatsorsuutigineqartariaqarpoq.

Mittarfiit tallineqarsinnaanerinit periarfissat eqqarsaatigalugit inissiiffissaq 1-imi aamma 2-mi mittarfiit 1500 m-inut tallineqarsinnaapput, kisiannili inissiiffissaq 2-mi mittarfik tallineqassappat silaannakkut angallassinermi oqartussaasut immikkut ittumik isumaqatiginninniuteqarfigineqartariaqassapput. Inissiiffissaq 3-mi mittarfik 2100 m-inut tallineqarsinnaavoq. Maannakkut tamatumunnga tunngavissat tunngavigalugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassutigissavaa, toqqaaniarnermi inissiiffissaq 1-ip, 2-p aamma 3-p akornanni qinaasisoqassasoq.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamit oqaatigineqassaaq, Qaqortup aamma Narsap akornanni aqquinnioinnissamik/ikaartaasiinnissamik siunnersuutit isumaliutersuutitut ilanngunneqassappata tamanna aamma atuutissasoq.

Inissiiffissaq 1-ip, 2-p aamma 3-p akornanni toqqaaniarnermi Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naliliinera malillugu pissutsit marluk pingaaruteqarput: timmisartuni teknologiimik ineriartortitsineq aamma inuussutissarsiutinik ineriartortitsinissamut periarfissat. Timmisartuni teknologiimik ineriartortitsineq ukiuni kingulliunerusuni ilanngussaq 5.1-mi sukumiinerusumik nassuiarneqartoq tunngavigalugu mittarfiit tannerusut inassutigineqarput. Suliassaqarfimmi tassani susoqassanersoq Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap soorunami eqqoriarsinnaanngilaa, kisiannili siunissaq eqqarsaatigalugu timmisartut ikittuinnaat mittarfimmik katillugit 1500 m-inik takissusilimmik pitsaasumik atuisinnaalissasut ilimagisinnaallugu, timmisartullu ilaat taakku RESA-mit piumasaqaatinik naammassinnittussaapput.

Immikkoortoq 3.2-imi nassuiaatigineqartutut Narsap aamma Qaqortup qanitaanni Kuannersuarni aamma/imaluunniit Killavaani annertuumik aatsitassarsiornissamut periarfissat piviusunnorsinnaapput.¹³⁶ Tamatumunnga atatillugu aatsitassarsiornermik annertuumik aallartitsisoqassappat, inissiiffissaq 3-mi 1799 m-imik mittarfiliornissaq orniginarnerussaaq, aammalu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassuteqarnera malillugu inissiiffissaq 3-mi aallaqqaammut mittarfimmik 1199m-imik sananissamik aalajangiisoqarnissaa orniginarnerussalluni.

Ukiuni kingullerni Kalaallit Nunaata kujataani angallannermi inuussutissarsiornermilu pissutsit ajorseriarsimanerisa politikikkut isumaliutersuutitut ilanngunneqarnissaat pingaaruteqarpoq. Tamanna kingullermik Greenland Venture A/S-ip Kommune Kujallermut nalunaarusiaani annertuumi uppersarneqarpoq.¹³⁷

Nalunaarusiami tassani ilaatigut ukiuni arlalinni nunap immikkoortuani kinguariaatinut, aamma immaqa ukiuni kingullerni annertunerulersimasunut annertuunut takussutissat arlallit allanneqarput:

- aalisarnermi aalisakkerinermilu kinguarianeq,
- suliffeqarfiit angisuut, nunap immikkoortuanit aqunneqartut ikittut,
- innuttaasut ikiliartornerisa ingerlaannarnera aammalu 1990-imili innuttaasut ikilingaatsiarsimasut,

¹³⁶ Uranimik piiaanissamut akuersaangilluinnarnissamik politikeqarnermi maannakkut atuuttumi Kuannersuarni aatsitassanik piiaanissaq ajornartinneqartoq, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap eqqumaffigaa.

¹³⁷ Greenland Venture 2009. *Kommune Kujalleq – Ineriartortitsineri atugassarititaasut*. Oktober 2009.

- siusinaartumik sulisinnaajunnaarnersiutillit amerlangaatsiarnarat, tassalu sulisinnaasut 15-iniit 62-inut ukiullit 10 procentii ullumikkut siusinaartumik sulisinnaajunnaarnersiuteqarput.

Ukiuni kingullerni Kalaallit Nunaata kujataani kinguariartortoqarnera annertusisimasooq arlalinnik takussutissaqarpoq. Tamatumunnga angallassinernup ajornerulernera, nunap immikkoortuanut eqquisuusimasooq kisimi pissutaanngilaq, kisiannili aamma aningaasakilliornerup sunniutiginerluutai pissutaallutik. Tamatumani pingaartumik allannguutit, angallannermut malunniuteqarsimasut taakkunungalut takussutissat, aammattaaq takornariaqarnermi takuneqarsinnaasut erseqqissaatigineqassapput.

Takornariaqarnermut sunniutaanerluttut

2008-mi Danmarkimut angallavinni timmisartumut akit 30%-it missaannik qaffanneqarput. Tamatuma kingunerisaasa sunniutai aatsaat pingaartumik 2009-mi malunniupput, 2008-mi takornarianik angallassinissamut siumoortumik inniminniinerit amerlasuut akit qaffannissat sioqqullugu pisimammata. Aningaasakilliornerup malitsigisaasa tassunga ilanngunneqarnerini nunap immikkoortuani akunnittarfinnut assigisaannullu inniminniisarnarit ikinnerujussuanngorput. Hotel Narsarsuarmi taamatullu Vandrehjem Narsarsuarmi ullut unnuallu unnuiffiusut 25 %-inik ikilipput.¹³⁸ Taamaalluni Kalaallit Nunaata kujataa Kalaallit Nunaata sinneranut naleqqiullugu kinguariarfiunerpaasimasooq takussutissaqarpoq. Tamanna aamma Naatsorsueqqissaartarfiup 2009-mi unnuisarnernut kisitsisitigut paasissutissanik nalunaarsuineranut naapertuuppoq.¹³⁹

Angallannermi attaveqaatit sunniutaat

Kalaallit Nunaata kujataani takornariarfissat asseqanngitsut pilerigineqartut amerlagaluartut, Imaprik ikaarlugi aqquutit ikittut akisungaatsiartullu pissutaallutik takornariaqarneq ineriartortinneqanngilaq. Tamatuma saniatigut distriktini qulimiguulimmik timmisartuussisarnemi, timmisartuussisarnarit allat tamaasa assigalugit akisuujusuni pisinnaasanik amigaateqarneq isiginiarneqassaaq. Tamatumunnga atatillugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamut erseqqissaatigineqarpoq:

- takornarissat amerlanertigut taamaallaat ulluni pingasuni imaluunniit 14-ini tikeraarsimanissaminnik qinigassaqartartut,
- angallannermi tikittartut akuttuallaarnarat pissutigalugu akunnittarfiit ataatsimeersuarnissanik, isumasioqatigiinnissanik assigisaannillu annaasaqartartut,
- sivikitsumik ataatsimiittoqarniartillugu piffissamut angalaffiusumut sapaatip akunnera ataaseq tikillugu sivisunerusorluunniit atorneqarsinnaaneranut assersuutissaqartoq.

Taamaattumik sulinngiffeqarnermut atatillugu takornariartarnerit kisimik kinguariarfiunngillat.

Mittarfik nutaaq Kalaallit Nunaata kujataani inuussutissarsiutit ineriartornerannik nutaamik pilersitsiviussapput, tamatuma kingunerisassai – minnerunngitsumik matuma siuliani taaneqartut tunngavigalugit – isummersuutitut ilanngunneqartariaqarput.

¹³⁸ Aamma avataaniit takornariartartut amerlassutsimikkut appariaateqangaatsiartut takornariartitsisartunit nalunaarutigineqarpoq, taamatullu ornigassani aalajangersimasuni sullissisut angallannikkut pissutsit peqqutigalugit taamaatitsisoqartariaqartarnerannut assersuutissaqarpoq.

¹³⁹ Naatsorsueqqissaartarfik 2010. *Takornariaqarneq 2010:1*. Nuuk.

Nunap immikkoortuani naammattumik uummaarissusilimmik ineriartortitsinissamut takornariaqarnerup annertusinissaata naammannera allaavoq. Mittarfimmik 1199 m-imik sananermi timmisartunut akit qaffanneqanngikkaluarpataluunniit tamatuma pisinnaanissaa ilimanaateqanngilaq, tak. takussutissiaq 7.2.5 oqaaseqaatillu tassunga attuumatinneqartut. Kisiannili aatsitassarsiomerit annertusingaatsiarneqassappata, ilaatigut Kuannersuarni aamma/imaluunniit Killavaani periarfissanut atatillugu, nunap immikkoortuani ineriartortitsineq allarlunnaq pitsaanerusorlu ingerlanneqalissaaq. Maannamut kuultisiorfik Nalunaq kisimi ingerlavoq. Tassalu kuultisiorfik ima annikitsigaaq, pingaartumik taamaallaat najukkamut pingaaruteqarluni.

Takornariartitsinermut pilersaarusiortarnissaq inassutigineqarpoq

Matuma siuliani taaneqartut tunngavigalugit aallaqqaammut mittarfimmik 1199 m-imik sanasoqarnissaa Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassutigisariaqarpaa. Kisiannili Killavaani aamma/imaluunniit Kuannersuarni aatsitassanik piiaasoqassasoq politikikkut aalajangerneqassappat, pissutsit allat atuutilissapput. Kiisalu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassutigissavaa, mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarnissaanut atatillugu nunap immikkoortuani mittarfiup inissisimaffia aallaavigalugu takornariartitsinermut pilersaarummik ataatsimoortumik suliaqartoqassasoq, pilersaarut taamaattoq mittarfimmik 1199 m-imik imaluunniit 1799 m-imik sananissamut isumaliutersuutitut ilanngunneqartariaqarmat, tassanilu mittarfiup nuunneqarnerata kingunerisaanik takornariat angallanneqarnissamut piumasaasa annertusinissaat aammalu takornariat amerlassutsimikkut sunnerneqarsinnaanerit innersuussutigineqarpoq.

Tamatununga atatillugu aamma oqaatigineqassaaq, Kalaallit Nunaata kujataani takornariaqarnerup ineriartornera Kalaallit Nunaata kujataani inunnik assartuussinermut periarfissanut, immikkoortoq 7.4-mi misissueqqissaarfigineqartunut annikitsuinnarmik attuumassuteqartutut isigineqartariaqarnera, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap eqqumaffigimmagu.

7.7.4 Kalaallit Nunaata kujataani aqqusernit

Narsarsuarmi mittarfik pigiinnarneqassappat, inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu Narsarsuarmi mittarfiup Qaqortullu akornanni, Narsaq aqqusaarlugu aqqusinniornissaq piviusorsiuunngitsoq, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naliliivoq.

Tamanna tunngavigalugu Isumalioqatigiissitap Kalaallit Nunaata kujataani aqqusinniornissaq suliareqqinngilaa – tassanili taamaallaat Qaqortumi mittarfiup nuunneqarneranut atatillugu Qaqortup aamma Narsap akornanni ataatsimoortumik aqqusinniornissaq/ikaartaasiinissaq sammisimallugu.

7.7.5 Kalaallit Nunaata kujataata iluani ilaasunik angallassineq

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naliliinera malillugu, Kalaallit Nunaata kujataani sikorsuaqannginnerata nalaani ukioq kaajallallugu qulimiguulinnik atuinnermik tunngaveqarluni sullisseriaatsimut naleqqiullugu, angallatit minnerit atorlugit sullissineq inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu iluaqutissartaqarpoq. Kisiannili sikorsuaqannginnerata/immap sikuunnginnerata nalaani angallatinik minnernik atuinnermut ikaarsaarnermi isumannaallisaanermut apeqqutaasimasinnaasut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naliliiffiginnilai.

Angallasseriaatsimut ataasiinnarmut tapiisarneq atuutiinnassaaq. Piffissalli sikorsuaqannginnerata/immap sikuunnginnerata nalaani ukioq kaajallallugu qulimiguulinnik atuinnermut naleqqiullugu, angallatinik minnernik atuilernermi aningaasat ikinnerusut atorlugit sullisseriaaseq eqaannerusoq, akulikinnerusunik tikiffiusartoq anguneqarsinnaavoq.

7.7.6 Qaqortup aamma Narsap akornanni aqqusinniornissaq/ikaartaasiinissaq

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitami inassutigineqarpoq, mittarfik Qaqortumut nuunneqassappat inuiaqatigiit aningaasaqarnerat tunngavigalugu, mittarfiup sumut inissinneqarnissaa apeqqutaatinnagu, Qaqortup aamma Narsap akornanni mittarfimmut aqqusinermik/angallammik ataqatigiisillugit pilersitsisoqartariaqartoq. Aamma Assartuussineq pillugu isumalioqatigiissitap naatsorsugaasa takutippaat, aqqutissaq taanna mikinerusunik angallasiinikkut pilersinneqartariaqartoq.

7.7.7 Kalaallit Nunaata kujataani mittarfiit pisariitsut

Mittarfiup Qaqortumut nuunneqarnissaa tunngavigalugu, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap siullermik Nanortalimmi tulliatullu Narsami mittarfinnik pisariitsunik sananerup imminut akilersinnaassusia misissuiffigigaa. Naatsorsukkat takutippaat, taanna kisiat isigalugu imminut akilersinnaanngitsoq. Kisiannili immikkoortoq 9.2-mi Nanortallip, Qaqortup, Paamiut Nuullu akornanni angallavimmut atatillugu Nanortalimmi pisariitsumik mittarfiliornissaq, tamatumalu saniatigut Paamiuni mittarfiup atorneqarnerata annikillisinneqarnissaa Isumalioqatigiissitap misissuiffigaa. Misissuinerit taakku tunngavigalugit Isumalioqatigiissitap naliliivoq, Nanortalimmi pisariitsumik mittarfiliornissaq imminut akilersinnaasoq, tak. immikkoortoq 9.2.

Ilanngussaq 7.1 Kalaallit Nunaata kujataani mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarnerani aningaasaqarnikkut sunniutaasussat

Kalaallit Nunaata kujataani mittarfik qitiusoq Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqassappat, tamanna aningaasaqarnikkut ingerlaannaq sunniteqartussaavoq.

Matuma kinguliani tassani ataasiaannartumik aningaasartuutissat aamma aningaasartuutissat ingerlaavartut akornanni immikkoortiterinerit nassuiaasiorneqarput. Siullermik ataasiaannartumik aningaasartuutissat nassuiaatigineqassapput, taakkunanilu sanaartugassanut aningaasaliissutissat pisariaqartinneqartut nassuiarneqassapput, tamatumalu kingorna aningaasartuutissat ingerlaavartut nassuiarneqassallutik.

Sanaartugassanut aningaasartuutissat ataasiaannartumillu aningaasartuutissat allat

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap Qaqortumi mittarfimmut inissiiffissani sisamani sanaartornissamut aningaasartuutissatut missiliorneqartunut siornatigut missingersuusiaasimasut aallaavigai, taakkuli akit qaffasissusissaannut naatsorsuutigisanut qummut iluarsineqarput. Mittarfinnut inissiiffissani assigiinngitsuni sanaartornissamut angissusissaannullu 2000-imi, 2002-mi aamma 2004-mi missingersuusiortoqarpoq. Aamma 2008-mi missingersuusiat taakku iluarsineqarput, tak. skema B 7.1.1.

Takussutissiaq B 7.1.1 Qaqortumi mittarfiliornissamik pilersaarummi sanaartornermut aningaasartuutit

Najukkami mittarfik: 780 m / Ujaraaqat / 1: 780 m / Ujaraaqat / 2:	75 mio. kr. (07.2000) => 103 mio. kr. (07.2008) 85 mio. kr. (07.2000) => 112 mio. kr. (07.2008)
Nunap immikkoortuani mittarfik: 799 m / Asfalti / 1: 799 m / Asfalti / 2: 1199 m / Asfalti / 1: 1199 m / Asfalti / 2: 1199 m / Asfalti / 3: 1199 m / Asfalti / 5:	177 mio. kr. (07.2000) => 242 mio. kr. (07.2008) 192 mio. kr. (07.2000) => 262 mio. kr. (07.2008) 217 mio. kr. (07.2002) => 286 mio. kr. (07.2008) 240 mio. kr. (07.2002) => 316 mio. kr. (07.2008) 407 mio. kr. (07.2004) => 509 mio. kr. (07.2008) 250 mio. kr. (07.2002) => 329 mio. kr. (07.2008)
Mittarfiit annerusut: 1799 m / Asfalti / 3:	947 mio. kr. (07.2004) => 1.184 mio. kr. (07.2008)

Nassuiaat: Takussutissiaq matuma siulianiittoq najoqqutarisamit taaneqartumit toqqaannartumik tigusaavoq. aningaasartaliussap siulliup kingorna ukioq ungaluusigaaq missiliuinerpiami akinut tunngasuuvuq. Taassuma kingorna takussutissiami takuneqarsinnaasutut akit tamarmik najoqqutarisami 2008-mut siumut missiliugaapput. Missingersuusiat misissuinermi matumani 2010-mi akinut siumut missiliorneqaaqqippat. Mittarfiup 1199 m-ip inissiiffissaaq 3-mi sananeqarneranut missingersuutit 509 mio. koruuninut missiliorneqarnerini 2008-mi akit atorneqarnerini 2010-mi akit atorlugit missingersuutit 534 mio. koruuniupput. Matuma siuliani takussutissiaq 7.2.2-mi NNV-mut aningaasartaliussat 641 mio. koruuniugaluartut, sanaartornermut aningaasartuutissanik allanik aningaasanut taakkununga ilanngussisimaneq pissutaavoq. Tamatuma saniatigut sanaartugassanut aningaasartuutissat amerlaqatigiissillugit ukiunut marlunnut (2011-mut aamma 2012-imut) avinneqarnissaat, aammalu 2010-mut kingumoorumik nalilorneqarnissaat ilimagineqarpoq, tamannalu 509 mio. koruunit takussutissiami 7.2.2-mi toqqaannartumik nassaareqqinneqarsinnaannginnerannut pissutaavoq. Mittarfinnut 1799 m-imut 2008-mi akit malillugit 1.184 mio. koruunit taaneqartut, 2010-imi akit malillugit 1.243 koruuninut siumut missiliorneqarput.

Najoqqutarisaaq: Mittarfinnik annertusaaneq – 2008-mi killiffiit, Namminersornerullutik Oqartussat, Avatangiisinut Attaveqarnermullu Aqutsisoqarfik.

Missingersuusiat qanoq ittuunissaat apeqqutaatillugu, sanaartugassanut missingersuusiassat assigiinngitsunik nalornissuteqarfigineqarput. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap

aalajangerpoq, sanaartugassanut aningaasartuutissat amerlassusilerneqarnerani malussajassutsimik naliliinermigut tamanna sillimaffiginiarlugu.

Erseqqissaatigineqassaaq, takussutissiaq B 7.1.1-imi sanaartugassanut missiliukkat mittarfimmik nutaamik sananermi pingaarnernut aningaasartuutissat tamarmik ilaatinneqarmata, tassungalu mittarfimmiit illoqarfimmut aqqusineramik asfaltimik qallikkamik sananermut aningaasartuutissat ilaapput. Taamaattoorli hangarimik nutaamik sananermut aningaasartuutissat ilaatinneqanngillat. Aningaasartuutissatut allassimasuni immikkoortunut nassuiaatinut sukumiisunut nalunaarusiaq "*Mittarfinnik annertusaaneq, 2008-mi killiffik*" innersuussutigineqarpoq.

Takussutissiaq B 7.1.1-imi takuneqarsinnaasutut mittarfippiaap 1199 m-ip aamma 1799 m-ip Qaqortumi sananeqarneranut aningaasartuutissat missiliorneqarnerat 534 mio. koruunit aamma 1.243 mio. koruunit akornannut killilerneqarput. Taakku saniatigut ataasiaannartumik aningaasartuutissat, matuma kinguliani allaaserineqartut allat aningaasartuuteqarfiususaapput.

Missingersuusiassat assigiinngitsut siumut missiliorneqarnerinut atatillugu oqartussaasut piumasaqaatigisinnaasaat teknologiillu nutaat eqqarsaatigineqanngillat, taamatullu missingersuutini saqqummiunneqartuni immikkoortiterinerit assigiinngitsut ilaasinnaallutik.

Hangari

Sullissisoq Qaqortumi hangarimik pisariaqartitsissasoq naliliisoqarpoq. Mittarfeqarfiit qinnuigineqarnerminni hangarimik, Dash7/Dash 8-mik taamatullu qulimiguulimmik oqquisitsiviusinnaasumik, kiisalu sannavimmik, toqqorsivimmik il.il. inissaqartitsiviusumik sananissamut aningaasartuutissat missiliorpai. Tassalu timmisartoq suluusalik qulimiguulillu angisooq hangarimi ataatsimi ataatsikkut inissaqassapput. Illu tamakkerluni 1.400 m²-nik angissusilimmik, aammalu m²-mut 18.000 koruuninik akeqartussatut (07.2008-mi akit) missiliorneqartumik sananissami sanaartornermut aningaasartuutissat tamarmiusut (atortut il.il. ilanngullugit) 30 mio. koruuninik (07.2008-mi akit) akeqartussatut missiliorneqarpoq, tassalu 2010-mi akit atorlugit 31,5 mio. koruuniussallutik.

Atortunik atueqqinneq

Mittarfimmik nuussinissaq pineqarmat, Narsarsuarimi atortorissaarutit atortullu ilaat Qaqortumi mittarfittaamut nuunneqarsinnaapput. Atortorissaarutit nuunneqarsinnaasut tassaapput qatserinerimut atortut, attaveqaqatigiinnermut atortut il.il. Atortut qanoq amerlatigisut nuunneqarsinnaanersut ersarissumik naatsorsuusiorneqanngilaq. Atortunik 10 mio. koruuninik nalilinnik atueqqittoqarsinnaassasoq missiliuisoqarpoq (Mittarfeqarfiit oqaloqatigineqarnerminni namminneerlutik naliliinerat).

Matusinerimut aningaasartuutit

Narsarsuarimi mittarfup matuneqarnerani illut, atortulersuutit sanaartukkallu nunap qaaniittut tamarmik peerneqarnissat naatsorsuutigineqarpoq. Mittarfippiaap, aqqusermit, umiarsualiviup aamma ledningit kabelillu assaassat uninngatiinnarneqarnissat naatsorsuutigineqarpoq. Matusinerimut aamma avatangiisinik salinissaq, uuliamik tunisassiat akuutissallu piiarneqarnissat ilanngullugu, ilaatinneqarput.

Tunnngavissat taakku atorlugit Narsarsuup matuneqarneranut aningaasartuutissat siusinnerusukkut 17 mio. koruuninut missiliorneqarput, tak. nalunaarusiaq: Mittarfeqarfiit 2000. *Mittarfinnik annertusaanermut ilaliussat, sanaartugassanut nassuiaatit missingersuutillu*. Akit taakku tunnngavigalugit siumut missiliuinerimi nalinginnaasumi, killiffimmut nalunaarusiami *Mittarfinnik annertusaaneq, 2008-mi killiffik*, 04.11.2008-meersumi siumut missiliuineq assigalugu

missingersuutigineqartut 23 mio. koruuniupput (07.2008-imi akit). Akilli ullumikkumut ineriartornissaat sillimaffiginarlugu matusinermut aningaasartuutissat 24 mio. koruuninut missiliorneqarput (2010-mi akit nalinginut). Namminersortut atortuisa peerneqarnissaannut aningaasartuutissat misissuineranut ilanngunneqanngillat, aningaasartuutissanut allanut naleqqiullutik ikittuaraasussatut missiliorneqarmata.

Isumannaallisaanermut killeqarfiit (RESA)

Mittarfinni oqartussaasut (Angallannermut Aqutsisoqarfik) ukiuni tulluittuni isumannaallisaanermut killeqarfilersuinissamut piumasaqaateqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Angallannermut Aqutsisoqarfiup Narsarsuarmi mittarfiup isuini minnerpaamik 90 x 90 m-it akuerissagaat ilimagineqarpoq. "Rear End Safety Areas"-imik (RESA) taaneqartut taakku atorineqalerisigut Narsarsuup kujammut kitaanut isuani (mittarfik 25-ip isuani) sumiiffik tamakkerlugu (90 x 90 m) isumannaallisaanermut killeqarfiliisoqassaaq, kiisalu avannamut kitaanut isuani (mittarfik 07-ip isuani) immiinissat nunagissaanissallu ilaat amigaataapput, kiisalu isumannaallisaanermut killeqarfiup 90 x 90 m-inut isumannaallisaanermut killeqarfiliinissamut piumasaqaatit minnerpaaffissaat naammassiniarlugit aqqusineq ungalullu nuunneqassallutik. Mittarfeqarfinnit ilisimatitsissutigineqarpoq, aqqusineq ungalullu 200 m-ingajannik nuuttariaqarnissaat naatsorsuutigineqartoq, aammalu nunaminertami 5.000 m²-nik annertussuseqartumi 25.000 - 30.000 m³-nik immiinissaq pisariaqartussaassalluni. Mittarfeqarfiit tamatumunnga aningaasartuutissat 5 mio. koruuninut missiliorpaat (07.2008-mi akit), tassalu 2010-mi akit tunngavigalugit 5,2 mio. koruuniussallutik.

Qaortumi mittarfimmik 1199 m-imik sananermi isumannaallisaanermut killeqarfinnik (RESA) sananissaq pisariaqassanngilaq, tamanna mittarfinnik kisitsisinik 3-mik aamma 4-mik ilisarnaasikkanik, tassalu 1200m-inik sinnerluguluunniit takissusilinnik sananermi taamaallaat piumasarineqartarmat. Qaortumi Imarpik qulaallugu timmisartunut mittarfimmik 1799 m-imik sananissamut missingersuusiani RESA-mut aningaasartuutissat ilaatinneqareerput, tassunga isumannaallisaanermut killeqarfinnimit 90 x 90 m-imut aningaasartuutissat ilaatinneqareermata. Taamaattumik Kalaallit Nunaata kujataani mittarfiup qitiusup Narsarsuarmiit Qaortumut nuunneqarnerani Narsarsuarmi isumannaallisaanermut killeqarfilersuinissamut aningaasartuutissat sipaarneqarsinnaassapput, aningaasallu taakku aningaasaqarnermut sunniutissat naatsorsorneqarnerinut ilaatinneqassapput.

Inisseeqqinnissamut atatillugu inissiat attaveqaatillu nutaat

Narsarsuaq matuneqarpat, innuttaasut Qaortumut illoqarfinnulluunniit allanut nuuttussaapput. Tamatumunnga atatillugu inissianik attaveqaatinillu nutaanik sanaartornermut immikkut aningaasartuuteqartoqassaaq. Aningaasartuutissat taakku amerlassusissaat nalileruminaattussaapput, ilaatigut inissianik attaveqaatinillu pioreersunik atuinnissamut periarfissaqarneq apeqqutaasussaammat.

Ullumikkut Narsarsuaq 160-it missaannik inoqarpoq¹⁴⁰. Qaortumut nuuttut tamarmik inisseeqqinneqarnissaminnik pisariaqartitsissasut ilimagineqarpoq, naak ilaat Narsarsuarmiiginnarnissartik imaluunniit sumiiffinnut allanut nuunnissartik toqqartussaassagaluaaraat.

Illumi ataatsimi inuit agguaqatigiissillugit 2,5-iussappata, illumullu ataatsimut inisseeqqinnissamut aningaasartuutissat agguaqatigiissillugit 1,5 mio. koruuniussappata, aningaasartuutissat 96 mio.

¹⁴⁰ Najoqqutarisag: Kalaallit Nunaanni naatsorsueqqissaartarfik

koruuninut naatsorsorneqarput.¹⁴¹ Aningaasat taakku paaqqinnittarfiit allineqarnissaannut attaveqaatinullu allanut atugassatut 10 mio. koruuninik amerlineqassapput, taamaallillunilu aningaasartuutissat tamarmiusut 106 mio. koruuninut missiliorneqarlutik.

Sanaartornermut aningaasartuutitut tamarmiusunut takussutissiaq

Takussutissiaq B 7.1.1-imi mittarfik Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqassappat, tamatumunnga atatillugu ataasiaannartumik aningaasartuutissat ilanngunneqartut eqqikkarlugit takussutissiorneqarput.

Takussutissiaq B 7.1.2 Mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarneranut atatillugu ataasiaannartumik aningaasartuutissat ataatsimut takussutissiorneqarnerat

Mio. kr.	1199 m (inissiiffissaq 3)	1799 m
Nutaamik mittarfiliornermut aningaasartuutit (attaveqaatinut aningaasaleeqqinnerit ilanngullugit, hangar ilanngunnagu)	534	1.243
Hangar	31,5	31,5
Atortunut Narsarsuarmiit nuunneqartunut sipaagassat	-10	-10
Matusinermut aningaasartuutit	24	24
Sillimanissamut killeqarfiit (RESA)	-5,2	-5,2
Innuttaasunut nuutinneqartunut inissiat attaveqaatillu nutaat	106	106
Katillugit	681	1.389

Nassuiaat: Aserfallatsaaliuinnermut, attaveqaatit ingerlasinnaaneriniq qulakkeerisussanut aningaasartuuteqartoqartarnissaa naatsorsuutigineqarpoq. Taamaattumik inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naliliinnermut piffissap misissuiffiup naanerani naliusut sinneri, aningaasaliissutissat amerlaqataat ilanngunneqarput. Tassanili mittarfimmik sanaartornerpiamut aningaasartuutissat sinnerisa nalingat kisimi ilanngunneqarpoq, tunngavissat allat ilaatinneqaratik.

Takussutissiaq B 7.1.2-imi takuneqarsinnaasutut mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarnerani aningaasaliinissamut aningaasartuutissat ilanngaasariikkat tamarmiusut mittarfimmut 1199 m-imut 681 mio. koruuniupput aamma mittarfimmut 1799 m-imut 1.389 mio. koruuniupput. Matuma siuliani takussutissiaq B 7.2.2-mi NNV-mut tamarmiusumut sanaartornermut aningaasartuutissani mittarfimmut 1199 m-imut 641 mio. koruuninik nalilerneqarluartut, tamanna sanaartornermut aningaasartuutissat amerlaqatigiissillugit ukiunut marlunnet avinneqarnissaannut (2011-mut aamma 2012-imut) aammalu 2010-mut kingumut allanneqarnissaannut atatinneqassaaq.

Aningaasartuutit ingerlaavartut

Narsarsuarmi mittarfiup matuneqarnerani mittarfimmi tassani ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinnermullu aningaasartuutitut ukiumoortumik sipaagaqartoqartalissaaq. Tassunga taarsiullugu Qaqortumi mittarfik nutaaq ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinnermullu aningaasartuutitik allanik nassataqartussaavoq, taakkunanilu mittarfiup takissusissaa aamma apeqqutaassaaq. Sipaagassat aningaasartuutissallu missiliorneqarnerini paasissutissat Mittarfeqarfinnit pissarsiarineqartut tunngavigineqarput.

¹⁴¹ Qaqortumi Kommune Kujalliup teknikkeqarnermut pisortaata paasissutissiinera tunngavigalugu illut agguqaatigiissillugit 100 m²-nik annertussuseqarnissaat, aamma m²-mut agguqaatigiissillugit 15.000 koruuneqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq [inissiat 80-105 m²-inik angissuseqartut m²-mut 14-18.000 koruunit.]

Mittarfinnut akitsuutit

Erseqqissassallugu pingaaruteqarpoq, mittarfinnut akitsuutit bilitsit akiinut ilaatinneqartarmata, taamaattumillu angallannermut najoqqutassiami sullissisut bilitsinit isertitassaasa allannguutissaannik, aammalu atuisut bilitsinut aningaasartuutaannut allannguutissanik naatsorsuinnermut ilaatinneqarlutik. Tassalu mittarfinnut akitsuutitut ittut aqutugalugit isertitat allannguuteqarnerat tunngaviumik matuma kinguliani naatsorsukkanut ilaatinneqanngillat, kisiannili inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik tamarmiusumik naliliinnermi, soorlu takussutissiaq 7.2.2-mi ilaatinneqarlutik. Kisiannili ETOPS-imut il.il. allannguutit, angallannermut najoqqutassiornermut ilaatinneqanngitsut matuma kinguliani naatsorsorneqarput ilanngunneqarlutillu.

Narsarsuarmi ingerlatsinnermut aningaasartuutinit sipaakkat

Mittarfeqarfiit Narsarsuarmi suliaminnut atatillugu ukiumoortumik ingerlatsinnermut aserfallatsaaliuinnermullu aningaasartuutitut isertitanullu paasissutissanik tunniussipput¹⁴². Paasissutissat "Aqutsinnermi/Teknikkimut immikkoortortat"-nut, "mittarfik"-mut, "innaallagiaq, imeq kiassarnerlu"-mut aamma "Hotel Narsarsuaq"-mut agguagaapput.

Akunnittarfik (matuma kinguliani sammineqartoq) ilanngutissanngikkaanni ingerlatsinnermut aningaasartuutit tamarmiusut, nioqqutissanik atuineq (ikummatissamut timmisartuutileqatigiiffinnut allanut tunineqartartunut annertuumik laaatsisiviusoq) ilanngunnagu, 28,3 mio. koruuninut naatsorsorneqarsinnaapput. Aningaasat taakku mittarfippiamit, aqutsinnermut teknikkeqarnermullu, kiisalu innaallagissamut, imermut kiassarnermullu aningaasartuutit inerneraat, tassanilu ataatsimut aningaasartuutitut agguarneqartut ilaatinneqanngillat, taamaattumillu sipaagassatut nalilerneqaratik. Taamaattumik aningaasartuutit 28,3 mio. koruunit kisimik Narsarsuup matuneqarnerani sipaarneqarsinnaasutut naliliiffineqarput.

Qaqortumi ingerlatsinnermut aningaasartuutit

Qaqortumi mittarfiliassaq 1199 m-iusoq Kalaallit Nunaanni nunap immikkoortuini mittarfiliassimasut kingulliit, amerlanerit 1199 m-inik tallineqarnissaminnut piareersarneqarsimasut sananeqarneranni malitassiat assingat atorlugit sananeqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq. Ullumikkut 1199 m-inik, Qaqortumi mittarfimmi 1199 m-iusumi ingerlatsinnermut aningaasartuutissanik naliliinissaq eqqarsaatigalugu toqqaannartumik assersuunneqarsinnaasunik mittarfeqanngilaq.

Mittarfeqarfiit ilisimatitsissutigaat, Narsarsuarmi ingerlatsinnermut aningaasartuutit tamarmiusut, mittarfippiami nioqqutissanik atuineq ilanngunnagu, ullumikkut 11,3 mio. koruunit missaanniittartut. Mittarfeqarfiit naliliinerat malillugu Qaqortumi 1799 m-imik nutaamik mittarfiliortoqassappat, suliassanut taakkununga aningaasartuutissat 3 mio. koruuninik amerlanerussapput. 1199 m-imik mittarfiliormi ingerlatsinnermut aningaasartuutissat ullumikkutupajaaq qaffasissuseqassapput. Mittarfeqarfiilli peqatigalugit mittarfinni allani (Nuummi, Ilulissani, Maniitsumi) aningaasartuutitut assersuussinerit tunngavigalugit aningaasartuutissaq 1 mio. koruunit missaannik ikinnerunissaat missiliorneqarpoq.

Mittarfippiamut sipaagassat saniatigut innaallagissamut, imermut kiassarnermullu aningaasartuuteqartoqartussaavoq, kiisalu aqutsinnermut teknikkimullu aningaasartuutit sipaarneqarsinnaasapput, taakkununga atortut Qaqortumi pigineqareermata. 2009-mi Narsarsuarmi innaallagissamut, imermut kiassarnermullu aningaasartuutit 3,2 mio. koruuniusimapput, taakkulu Qaqortumi allannguuteqassanngitsut naliliisoqarpoq.

¹⁴² Paasissutissat mail-ikkut Mittarfeqarfinnit maajip ulluisa aqqarnanni nassiunneqartut (trans30 Narsarsuaq 110510.doc aamma Transport kommission NSSQ data 110510.xls).

Taakku tunngavigalugit mittarfimmut, aqutsinermut teknikkimullu, kiisalu innaallagissamut, imermut kiassarnemullu aningaasartuutissat 1199 m-imik mittarfiliornermi 13,5 mio. koruuninut (11,3-1+3,2) aamma 1799 m-imik mittarfiliornermi 17,5 mio. koruuninut missiliorneqarput (11,3+3+3,2).

Akunnittarfimmik matusinermi sipaagassat

Narsarsuarmi akunnittarfiup ingerlanneqarneranut aningaasartuutit ullumikkut amerlaqataannik isertitaqartarnermit illuatungilerneqarneq ajorput. Mittarfeqarfiit ilisimatitsinerat malillugu 2009-mi kaaviiartitat 14,5 mio. koruuniusimapput, tassanilu ingerlatsinermut amigartoorutit 2,4 mio. koruuniusimallutik. Taamaattumik akunnittarfik matuneqarpat ingerlatsinermi 2,4 mio. koruuninik sipaagaqartoqassaaq.¹⁴³

Qaqortumi ilaasunik akunnittunik inissiisarnermut atatillugu akunnittarfinnik ingerlatsineq namminersortunit isumagineqassasoq ilimagineqarpoq.

Heliportit pioreersut

Qaqortup eqqaani mittarfiliornermi heliporti pioreersoq matuneqartussaavoq, qulimiguullillu angallanneranni mittarfik nutaaq toqqaannartumik atorneqalersussaammat, tassunga aningaasartuutit sipaarneqartussaallutik. Mittarfeqarfiit ilisimatitsinerat malillugu Qaqortumi heliportip ingerlanneqarneranut ukiumut aningaasartuutit ullumikkut ukiumut 870.000 koruunit missaanniipput¹⁴⁴

Aningaasartuutit taakku 1199 m-imik aamma 1799 m-imik mittarfiliornermi sipaarutissanut ilanngunneqarput.

Aqqusinniornissaq

Mittarfiup inissiiffissaq 3-mi sananeqarnerani aqqusineq asfaltimik qalligaq 10 km-it missaannik takissusilik sananeqartussaavoq. Tassunga aningaasartuutissat sanaartornermut aningaasartuutissanut ilaatinneqassapput, kisiannili aamma aqqusernup aserfallatsaaliorneqarneranut ukiumut aningaasartuutissanik atuisoqartartussaalluni. Aserfallatsaaliuineq km-imut 50.000 koruuninik akeqartussatut naliliiffigineqarpoq. Taamatut naliliineq sinerissap silaannaani aqqusinermut asfaltimik qallikkamat atuuppoq, tassalu inissiiffissaq 3-mi inissiinermi ukiumut katillugit 500.000 koruuniussallutik (aningaasartuutissat inissiiffissanut allanut, mittarfimmiit illloqarfimmut naannerusunik aqqusinilerneqartussanut naleqqiullugu ikinnerupput).¹⁴⁵

Ammatitsinermut akitsuutinit il.il. annaasat

Qaqortumi mittarfimmik naannerusumik, tassalu 1199 m-imik sanasoqassappat, mittarfeqarfiit akitsuutinit isertitanik annaasaqassapput, tamanna pissappat ammatitsinermut akitsuutit ETOPS-inik taaneqartut atorunnaartussaammata, aammalu timmisartut ikaartaatitut atorneqartut akiliutaat pissarsiarineqarsinnaajunnaassallutik. 2009-mi isertitat Mittarfeqarfinnit ilisimatitsissutigineqartut tunngavigalugit katillugit 3,5 mio. koruunit missaanniissimapput.

¹⁴³ Ilaasut Qaqortumut akimmittut akunnittarfinnut inissinneqartarneranni ingerlatsinerup tapiissutitaqanngitsumik namminersortunit ingerlanneqarnissaa matumani tunngavigineqarpoq.

¹⁴⁴ Najoqqutarisaaq: Paasissutissat Mittarfeqarfinniit e-mail-ikkut nassiunneqartut (Transport kommission NSSQ data 290410.xls).

¹⁴⁵ Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusinniornissamut nalunaarusiaq, Sisimiut Kommune, 2003, qupp. 32 kiisalu ROADEX 2001. *Winter Maintenance Practice in the Northern Periphery*, ROADEX SUB PROJECT B PHASE I, 2001 tunngavigalugit missiliorneqartut.

Isertitassat taakku Qaqortumi 1799 m-imik nutaamik mittarfiliortoqassappat annaaneqassanngillat, sullissinerit taakku ingerlatiinnaarneqarsinnaassammata.

Kommunit aningaasartuutaanit sipaagassat

Narsarsuarmi mittarfik matuneqassappat, kommunip sullissineri arlallit atorneqarunnaartussaapput. Tassani assersuutigalugu allaffissorneq, meeqquerviit, atuarfinnik ingerlatsineq, eqqaavilerineq il.il. pineqarput. Sullissinerit taamaattut Qaqortumi allaniluunniit innuttaasunut neqeroorutigneqarsinnaassapput. Narsarsuarmi mikisunik ingerlataqarnermi akornutaasut pissutigalugit tamanna kommunimi aningaasartuutini sipaagaqarfussatut naliliiffigneqarpoq.

Kommunip 2010-mi Narsarsuarmi aningaasartuutissanut missingersuutai katillugit 3,5 mio. koruunit missaanniittut KANUKOKA-mit ilisimatitsissutigneqarpoq. Suliat Qaqortumut nuuppata, taakkunannga 30 procentit sipaarneqarsinnaassasut ilimagineqarpoq. Taamaalluni ukiumut 1 mio. koruunit missaat sipaarneqarsinnaassapput.

Kommunini aningaasartuutit saniatigut Namminersorlutik Oqartussat akiligaannik aningaasartuuteqartoqarsinnaavoq, taakkulu aamma piissapput (umiarsualivinnik ingerlatsineq, peqqissaaveqarneq il.il.). Taakku misissueqqissaarnermut ilanngunneqanngillat.

Ingerlatsinerimut aningaasartuutit allannguutissaannut ataatsimut takussutissiaq

Takussutissiaq B 7.1.3-mi Kalaallit Nunaata kujataani mittarfik Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqassappat, ukiumut isertitanut/aningaasartuutinit allannguutissaasa aningaasaqarnermut sunniutissaanut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naatsorsorallagaanut ilaatinneqartut ataatsimut takussutissiorneqarput.

Takussutissiaq B 7.1.3 Mittarfik Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqassappat isertitat aningaasartuutissallu ukiumoortumik allannguutissaannut takussutissiaq

Ukiumut mio. kr.	1199 m (inissiiffissaq 3)	1799 m
Narsarsuarmi ingerlatsinerimut aserfallatsaaliuinemullu aningaasartuutit sipaarneqartussat	28,3	28,3
Qaqortumi nutaamik mittarfiliorneqarnermi ingerlatsinerimut aserfallatsaaliuinemullu aningaasartuutit	-13,5	-17,5
Akunnittarfiup matuneqarnerani sipaagassat	2,4	2,4
Qaqortumi heliportip ingerlanneqarneranut aserfallatsaaliorneqarneranullu aningaasartuutit sipaagassat	0,87	0,87
Nutaamik aqqusinikkut attaveqaateqalernermi ingerlatsinerimut aserfallatsaaliuinemullu aningaasartuutit	-0,5	-0,5
Ammatitsinerimut akitsuutit il.il. annaaneqartussat	-3,5	0
Kommunip aningaasartuutaanni sipaarneqartussat	1,0	1,0
Ataatsimut katillugit	15,1	14,6

Takussutissiaq B 7.1.3-mi takuneqarsinnaasutut, ukiumoortumik ingerlatsinerimut aningaasartuutit ilanngaasariikkat allannguuteqarnerannut tunngatillugu mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarnerani mittarfimmut 1199 m-imut ukiumut sipaagassat 15,1 mio. koruuninik annertussuseqarput, aammalu mittarfimmut 1799 m-imut ukiumut sipaagassat 14,6 mio. koruuninik annertussuseqarput – tassalu aningaasartaliussat assigiingajallutik.

Takornariaqarneq

Kalaallit Nunaata kujataani angallannermi pissutsit allanngornerat takornariartartut amerlassusaannut sunniuteqassaaq. Piffissap angalaffiusup allanngornera tamatumalu saniatigut bilitsit akiisa allanngornerat, takornariat angalariaasiisa qanoq sunniuteqarfigineqarnissaannut aalajangiisuussapput. Taakku inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissueqqissaarnermut pingaarutaat malussajassutsimik misissuinnikkut qulaajarneqarput, tak. matuma kinguliani allassimasut.

Takornariat amerleriarnissaat

Qinigassani 1199 m-imik aamma 1799 m-imik mittarfiliormi bilitsinut akit agguaqatigiissillugit allannguutissaat aallaavigalugit, takornariat amerlassutsimikkut allannguutissaat -1 misaanniittut, takornarianut akit ataatsimut nikerarsinnaassusiisut naatsorsuutigineqartut tunngavigalugit naatsorsorneqarput.

1199 m-imik mittarfiliormi takornariamut ataatsimut bilitsip allannguutissaa agguaqatigiissillugu +27 %-inut naatsorsorneqarpoq, kiisalu 1799 m-imik mittarfiliormi -4 %-inut naatsorsorneqarluni – taakkunani marluusuni pissutsit tunngaviusut aallaavigineqarput.

Tamanna tunngavigalugu 2010-mi 1199 m-imik mittarfiliormi takornariat amerlassutsimikkut allannguutissaat -19%-inut naatsorsorneqartut, 1799 m-imik mittarfiliormi +4%-inut naatsorsorneqarput.¹⁴⁶

Takornariat atuinerisa nalingat

Takornariat atuinerminnut aningaasartuutaat nalinginnaasut, *tassalu aningaasartuutit timmisartumik assartuussinermut tunngasuunngitsut*, Kalaallit Nunaanni Takornariaqarnermut Inuussutissarsiornermullu Siunnersuisoqatigiit (GTE) paasissutissaataat tunngavigalugit Isumalioqatigiissitap missiliorpai, tak. takussutissiaq 3.2.6. Takornariat ataatsimoortut assigiinngitsut aningaasartuutaannut missiliuinerit, timmisartumik assartuussinermut aningaasartuutit saniatigut aningaasartuutigineqartartut taakku, takornariat amerlinerisa inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut nalingannik isumaliutersuutit ingerlateqqinneqarnerini atorineqarput.

Takornariap ataatsip najugaqarnerminut ataatsimut atugai 5.600 koruunerpianut missiliorneqarput, tak. Ilanngussaq 8.1. Atukkanut aningaasartuutit nalinginnaasut qaffaataasa affaat kisimik isertitat amerlinerinik tunngaveqartutut ilimagineqarsinnaavoq, takornariat pisiarisartagaannut tunisassiassat assigisaallu ilaammata. Tunngavissaq ½ aamma ilanngussaq 1.1-imi nassuiarneqartutut, siunissamut ungasissumut agguaqatigiissitsilluni tunngavigineqartussanut, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap isumaliutersuutaanut tunngavigineqartunut attuumassuteqartutut nassuiarneqartariaqarpoq. Siunissaq qanittoq eqqarsaatigalugu tunngavissaq annertuneruvoq, taamatullu ukiut arlallit ingerlanerini appariartortussaalluni. Tassalu takornariap ataatsip najugaqarnerminut ataatsimut atugaasa 5.600 koruunerpiaanerat tunngavigalugu, isertitassat 2.800 koruuninik ilaneqarnissaat ilimagineqarsinnaavoq. Tamatuma saniatigut ilaasunut akitsuutit ilanngunneqartussaapput. Ilanngussaq 1.1 naapertorlugu ilaasunut akitsuutip 500 koruuneqarnerani takornariamut ataatsimut isertitassat tamarmiusut naatsorsorneqarneri ilanngunneqarput. Tassalu ulluni arlalinni takornariartartut saniatigut sunniutissat katillugit 3300 koruuniupput (2800 + 500).

¹⁴⁶ Akit nikerarsinnaassusianni tunngaviusumik -1 naatsorsuutigineqaraluarpalluunniit, 27%-inik akitsuinerup kingunerisaanik takornariat 19%-iinnarnik ikilissappata, tamanna tunngaviusumik akit nikerarsinnaassusiisa -1-iinnarnik naatsorsorneqarneranut atatinneqarpoq. Tamatumunnga tunuliaqutitut piumasaqassuttip misissuiffigineqarnerani akit malussajassusiisut akit annertussusilerneqartarnerat ilutigalugu tammariartortussatut ilimagineqarpoq.

Isertitat qaffaatissaat taakku takornariat sunniutissaat, suliassami maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassa qarfiup iluani ernianik naatsorsuinermut tunngavigineqarput.